

วารสารรัฐศาสตร์สาส์น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

MBU POLITICAL SCIENCE JOURNAL

ปีที่ 1 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2565)

Vol. 1 No. 2 (JULY-DECEMBER 2022)

ISSN : 2774-1001(Online)

สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ถนนเลียงเมือง ตำบลดงลาน อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด 45000
โทรศัพท์ 0-4351-8364, 0-4351-6076, 083-223-4124 โทรสาร 0-4351-4618
<http://ojs.mbu.ac.th/index.php/MBUPJ>

วารสารรัฐศาสตร์สาส์น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย (Online)

MBU Political Science Journal (Online)

ISSN : 2774-1001 (Online)

ปีที่ 1 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม 2565)

Vol. 1 No. 2 (July – December 2022)

เจ้าของวารสาร

หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมและเผยแพร่ผลงานทางวิชาการและผลงานวิจัยทางรัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ พุทธศาสนา ปรัชญา และสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
2. เพื่อเป็นสาส์นแลกเปลี่ยนรวบรวมองค์ความรู้ ความคิดเห็น สร้างสรรค์ผลงานของนักวิชาการ นักรัฐศาสตร์การเมืองการปกครอง นักสังคมวิทยา คณาจารย์นักศึกษา และนักวิชาการสาขาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง
3. เพื่อเป็นสื่อประชาสัมพันธ์ พัฒนาคุณภาพผลงานทางวิชาการของสาขาฯ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสู่สาธารณชน

ที่ปรึกษา

พระพรหมวชิโรโสภณ
พระราชพัชรญาณมุนี
พระราชปริยัติวิมล, ดร.
พระเทพวัชรเมธี, ผศ.ดร.
พระมงคลธรรมวิธาน, ผศ.ดร.
พระมหาฉัตรชัย สุนตตชโย, ผศ.ดร.
พระมหามหวินทร์ ปุริสุตโตโม, ผศ.ดร.
พระครูปลัดสุวัฑฒนพรหมจริยคุณ
พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์, ผศ.ดร.
พระศรีวินยาภรณ์, ดร.
พระมหาอรุณ ปญญารุโณ
พระมหาบุญนา ฐานวีโร, ผศ.ดร.
พระสุทธิสารเมธี, ดร.

ปฐมาจารย์ผู้ก่อตั้ง มมร.วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ที่ปรึกษาอุปถัมภ์ มมร.วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ที่ปรึกษารองอธิการบดี มมร.วิทยาเขตร้อยเอ็ด
อธิการบดี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
รองอธิการบดี ด้านกิจการพิเศษและบริการสังคม
รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
รองอธิการบดี วิทยาเขตร้อยเอ็ด
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
คณบดีคณะสังคมศาสตร์
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
คณบดีคณะศาสนาและปรัชญา

บรรณาธิการ

พระครูกิตติวราทร, ผศ.ดร.

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

พระสุริยะ ศรีสุระ, ดร.
ดร.บรรจง ลาวะลี
ดร.พรพิมล โพธิ์ชัยหล้า

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

กองบรรณาธิการ

พระราชปรีดีติวิมล, ดร.	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์, ผศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พระครูวาปีจันทคุณ, ผศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พระศีกศักดิ์ สุเมธ, ดร.	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคนาภูมิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐพงศ์ มะลิซ้อน	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปัญญา คล้ายเดช	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนาใจ หมั่นไธสง	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตรภรณ์ วงศ์คำจันทร์	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิเชียร แสนมี	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ดร.ประภาส แก้วเกตุพงษ์	มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ฝ่ายจัดทำ

พระครูกิตติวราทร, ผศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย	วิทยาเขตร้อยเอ็ด
พระมหาสากล สุภรเมธี, ดร.	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย	วิทยาเขตร้อยเอ็ด
พระสุริยะ ศรีสุระ, ดร.	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย	วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ กฤษณ์ ศรีทนต์	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย	วิทยาเขตร้อยเอ็ด
พ.ต.ต. ดร.พรเดช เสมานู	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย	วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ดร.วิมลพร สุวรรณแสนทวี	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย	วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ดร.เวชสุวรรณ อัจฉริยะ	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย	วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ดร.ประพิศ โบราณมูล	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย	วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ดร.สงวน หล้าโพหน่าน	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย	วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ดร.บรรจง ลาวะลี	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย	วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ดร.พรพิมล โพธิ์ชัยหล้า	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย	วิทยาเขตร้อยเอ็ด

กำหนดเผยแพร่

ปีละ 2 ฉบับ คือ ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน
ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม

สถานที่ติดต่อ

สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ถนนเลียงเมือง ตำบลดงลาน อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด 45000
โทร 0-4351-8364, 0-4351-6076, 083-2234124 โทรสาร 0-4351-4618
E-mail: buddhistlocalgov@gmail.com
<http://ojs.mbu.ac.th/index.php/MBUPJ>

บทความทั่วไป บทความวิชาการ บทความวิจัย ที่ปรากฏในวารสารนี้ เป็นความรับผิดชอบของผู้เรียบเรียง กองบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเห็นด้วย การนำบทความในวารสารนี้ไปเผยแพร่ สามารถดาวน์โหลดได้ที่ <http://ojs.mbu.ac.th/index.php/MBUPJ>

บทความที่ส่งมาขอรับการตีพิมพ์ในวารสารรัฐศาสตร์สาส์น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย (Online) จะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอย่างเคร่งครัด รวมทั้งระบบการอ้างอิงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของวารสารกำหนด บทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน เปิดรับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

บทบรรณาธิการ

วารสารรัฐศาสตร์สาส์น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย(Online) ปีที่ 1 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม 2565) จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมและเผยแพร่ผลงานทางวิชาการและผลงานวิจัยทางรัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ พุทธศาสนา ปรัชญา และสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ เพื่อเป็นสาส์นแลกเปลี่ยนรวบรวมองค์ความรู้ ความคิดเห็น สร้างสรรค์ ผลงานของนักวิชาการ นักรัฐศาสตร์การเมืองการปกครอง นักสังคมวิทยา คณาจารย์นักศึกษา และนักวิชาการสาขาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง และเพื่อเป็นสื่อประชาสัมพันธ์ พัฒนาคุณภาพผลงานทางวิชาการของสาขาฯ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสู่สาธารณชน วารสารมีการเตรียมการเข้าสู่การพิจารณาประเมินคุณภาพวารสาร (TCI) ซึ่งกองบรรณาธิการได้ดำเนินการตามกรอบมาตรฐานที่กำหนดในระบบฐานข้อมูล เช่น การควบคุมคุณภาพบทความจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) ให้เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด รวมถึงมีการปรับปรุงเนื้อหาให้ทันสมัยอย่างต่อเนื่อง รวมถึงพัฒนาให้มีการส่งบทความแบบออนไลน์หรือระบบ Online journal System (OJS)

วารสารรัฐศาสตร์สาส์น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย(Online) ปีที่ 1 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม 2565) ประกอบด้วยบทความวิจัย จำนวน 4 บทความ ได้แก่ 1)การเสริมพลังอำนาจกับการจัดบริการสาธารณสุขของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล 2)รูปแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนด้วยการระเบิดจากภายในท้องถิ่น สู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน 3)วิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการบริการสาธารณสุขของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดเชียงใหม่ 4)คุณภาพการให้บริการของธุรกิจรับผลิตอาหารเสริมครบวงจร ในอำเภอเมืองสมุทรสาครจังหวัดสมุทรสาคร และบทความวิชาการ จำนวน 4 บทความ ได้แก่ 1) 125 ปีการปกครองท้องถิ่นไทย (พ.ศ.2440-2565): พัฒนาการและเงื่อนไขทางการเมืองของรัฐไทย 2)แนวทางการจัดการศึกษาข้ามวัฒนธรรมของการสอนภาษาจีนในฐานะภาษาต่างประเทศ 3)ผลกระทบของสงครามยูเครน-รัสเซียต่อการจัดระเบียบโลกใหม่ 4)พัฒนาเรื่องวรรณะ 4 หลักการปกครองในคัมภีร์พระเวท

กองบรรณาธิการ ได้ดำเนินการตามกระบวนการตามแนวทางการเผยแพร่บทความและในอนาคตการจัดทำระบบวารสารรัฐศาสตร์สาส์น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย(Online) จะเป็นระบบที่ทันสมัยและต่อเนื่องเป็นไปตามเกณฑ์และมาตรฐานสากล ทั้งนี้ ขอกราบขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer review) ที่มีส่วนในการควบคุมคุณภาพของวารสารให้ตรงตามเกณฑ์ที่กำหนด หวังว่าในอนาคตวารสารจะเป็นที่ยอมรับในระดับมาตรฐานสากลต่อไป

พระครูกิตติวรารท, ผศ.ดร.

บรรณาธิการ

สารบัญ

หน้า

บทความวิจัย

การเสริมพลังอำนาจกับการจัดบริการสาธารณสุขของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล
(Empowerment and Public Health Service Management of Tambon Health
Promoting Hospital)

เวชสุวรรณ อาจวิชัย, พร้อมวิชญ์ อัครกฤษณาวิณ และธรรณชิต พุทธิลา..... 1

รูปแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนด้วยการระเบิดจากภายในท้องถิ่น
สู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน

(Communities Strengthening Promoting by an Explosion Localism to Sustainable
Development)

เวชสุวรรณ อาจวิชัย, พร้อมวิชญ์ อัครกฤษณาวิณ และเบญญาภา วงษ์แหวน..... 16

วิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการบริการสาธารณสุขของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ
ตำบลในจังหวัดเชียงใหม่

(Analyze the Influence Factors Health Services of Sub-district Health Promotion
Hospitals in Chiang Mai Province)

เวชสุวรรณ อาจวิชัย, เบญญาภา วงษ์แหวน และธรรณชิต พุทธิลา..... 31

คุณภาพการให้บริการของธุรกิจรับผลิตอาหารเสริมครบวงจรในอำเภอเมืองสมุทรสาคร
จังหวัดสมุทรสาคร

(Service Quality of a Complete Food Supplement Manufacturing Business in
Muang Samut Sakhon District, Samut Sakhon Province)

ณัฐพัชร์ วรพงศ์พัชร์..... 41

บทความวิชาการ

125 ปีการปกครองท้องถิ่นไทย (พ.ศ.2440-2565): พัฒนาการและเงื่อนไขทางการเมือง
ของรัฐไทย

(125 Year of Thai Local Administration (B.E.2440-2565): Evolution and Political
Conditions of Thai State)

จารุต อนันตวิริยา..... 52

แนวทางการจัดการศึกษาข้ามวัฒนธรรมของการสอนภาษาจีนในฐานะภาษาต่างประเทศ

(Approaches to the Management of Cross-cultural Education of Teaching Chinese
as a Foreign Language)

จิรัชยา ประทีปโชติพิตร..... 66

สารบัญ(ต่อ)

	หน้า
ผลกระทบของสงครามยูเครน-รัสเซียต่อการจัดระเบียบโลกใหม่ (The Impact of the Ukrainian-Russian War on the New World Order) จารุต อนันตวิริยา.....	76
พัฒนาเรื่องวรรณะ 4 หลักการปกครองในคัมภีร์พระเวท (The Development of Caste 4 Principles of Government in the Vedic Texts) พระใบฎีกา นรินทร์ สีสเตโช, พระครูปลัด ทองใบ สุภภาโส, พระมหาอำนาจ มหาวีโร, พระครูวิกรมธรรมธัช.....	90
คำแนะนำสำหรับผู้เขียน หลักเกณฑ์และรูปแบบการเขียนบทความเพื่อตีพิมพ์ในวารสาร จริยธรรมการตีพิมพ์บทความในวารสารรัฐศาสตร์สาส์น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย(Online)	98 105

การเสริมพลังอำนาจกับการจัดบริการสาธารณสุขของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล* Empowerment and Public Health Service Management of Tambon Health Promoting Hospital

เวชสุวรรณ อาจวิชัย¹, พร้อมวิชญ์ อัครกฤษณาวิ² และรณชิต พุทธลา³

Wedsuwan Ardwichai¹, Promwit Asawakritnawin² and Ronnachi Phuthala³

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด¹

Mahamakut Buddhist University, Roi Et Campus¹

มหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น²

The University of Management and Technology²

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์เฉลิมพระเกียรติกาสิโน³

Mahamakut Buddhist University, Kalasin Buddhist College³

Email : dps4ved2@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาการเสริมพลังอำนาจกับการจัดบริการสาธารณสุขของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลพบว่า ตัวแปรองค์ประกอบของพลังอำนาจชุมชนและพลังอำนาจองค์การ ซึ่งทุกตัวแปรองค์ประกอบที่ผู้วิจัยได้ศึกษาและพัฒนาขึ้นสามารถร่วมกันอธิบายผลการจัดบริการสาธารณสุขของประเทศไทยได้อย่างถูกต้อง ส่วนการวิเคราะห์รูปแบบความสัมพันธ์เพื่อตรวจสอบรูปแบบตามสมมติฐานสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่ามีความสอดคล้องกลมกลืนกันตามสมมติฐานการวิจัย เป็นไปตามเกณฑ์ค่าดัชนีที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้ มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สามารถร่วมกันอธิบายตัวแปรการบริการสาธารณสุข โดยมีตัวแปรพลังอำนาจชุมชนและตัวแปรพลังอำนาจองค์การเป็นตัวแปรเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการจัดบริการสาธารณสุขของประเทศไทย ผลจากการวิจัยดังกล่าวชี้ให้เห็นว่าแนวทางการบริการสาธารณสุขของประเทศไทยที่เหมาะสม ควรให้มีการดำเนินกิจกรรมให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่น ส่งเสริมให้ชุมชนท้องถิ่นสามารถเข้าถึงระบบบริการของรัฐและการจัดบริการสาธารณสุขได้ด้วยตนเอง เปิดกว้างต่อสาธารณะให้องค์กรทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชน เข้ามีส่วนร่วมในการดำเนินการตามศักยภาพของแต่ละองค์การเพื่อรองรับนโยบายใหม่ๆ ให้มีความสอดคล้องกับบริบทพื้นที่ ส่งเสริมให้มีการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยและได้มาตรฐานมาให้บริการอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งจะต้องมีแนวทางการดำเนินงานที่มุ่งเน้นการเข้ามีส่วนร่วมทุกภาคส่วนใน

แบบพหุภาคี ภายใต้ระบบเครือข่าย การบริการสาธารณสุขทั้งในระดับพื้นที่และนอกพื้นที่เชื่อมโยงกับระดับชาติและนานาชาติ

คำสำคัญ : การเสริมพลังอำนาจองค์กร; การเสริมพลังอำนาจชุมชน; การจัดการบริการสาธารณสุข

ABSTRACT

This study of empowerment and public health services Management of the Tambon Health Promoting Hospital found that the all of components variables in community empowerment and organizational empowerment that the researcher has studied and developed, can jointly explain the results of public health services management in Thailand correctly, as for the analysis of the relationship model to check the model according to the hypothesis consistent with the empirical data. There is a harmonization with the research hypothesis meets the index criteria specified by the researcher. There are statistically significant differences the level of 01 that is able to jointly explain the variables of public health services management including community empowerment variables and organizational empowerment variables which are causal variables which have a direct and indirect influence on the health services in Thailand. It was conformed to the test results found that community empowerment and organizational empowerment have influence to public health service management in provision of Thailand, the result of the research indicates that the appropriate guidelines for public health services management in Thailand to activity should be conducted in accordance with the way of life of the local community for promoting in local communities into have access to government services and public health services management themselves. Opening of the public for both governmental organizations private and public sectors including participate in the implementation of the potential of each organization to support the new policy, to be consistent with the area context promote the continued use of modern and standard technology for service. In particular, there must be an operational approach that focuses on multilateral engagement in all sectors under network public health services management at both the local and external levels linked with national and international levels.

Keywords : Organizational Empowerment; Community Empowerment; Public Health Service Management

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำกรวิจัย

การจัดบริการสาธารณสุขของประเทศไทย เป็นการจัดการบริการต่างๆ อันเกี่ยวกับการสร้างเสริมสุขภาพ การป้องกันและการควบคุมโรคและปัจจัยที่คุกคามสุขภาพ การตรวจวินิจฉัยและบำบัดสภาวะความเจ็บป่วย และการฟื้นฟูสภาพของบุคคล ครอบครัวและชุมชน (กระทรวงสาธารณสุข, 2555) สถานการณ์การจัดบริการสาธารณสุขในต่างประเทศ พบว่า ส่วนใหญ่พัฒนามาจากประเทศอังกฤษ ซึ่งได้สรุปแนวความคิดของความเป็นธรรมในบริการสุขภาพที่สำคัญในอดีตจนถึงปัจจุบัน ทิศทางการพัฒนาแนวความคิดไม่ได้มุ่งไปสู่จุดประสงค์ “การเข้าถึงบริการสุขภาพที่เท่ากันสำหรับผู้มีความจำเป็นที่เท่ากัน” อย่างไรก็ตาม ความเป็นธรรมในการจัดระบบบริการสุขภาพของประเทศไทยที่พัฒนาแล้ว อาทิเช่น ระบบบริการสุขภาพของประเทศไทย โปแลนด์ และแคนาดา ประกาศความเป็นธรรมในแนวตั้งของการชำระค่าบริการสุขภาพเป็นจุดประสงค์หลักอย่างชัดเจน ส่วนประเทศเดนมาร์กและอีกหลายประเทศได้ใช้หลักการนี้อย่างไม่เปิดเผย ในขณะที่มีระบบบริการสุขภาพของเพียงบางประเทศเท่านั้นที่อาศัยแหล่งชำระค่าบริการสุขภาพเอกชนอย่างมาก เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกาและฟิลิปปินส์ เป็นต้น ซึ่งในระบบนี้ความเป็นธรรมในแนวตั้งไม่ได้ถูกยกเป็นจุดประสงค์ (Donaldson et al, 1993; สมชาย สุขสิริเสรีกุล, 2544) เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ในระบบบริการสุขภาพของประเทศไทย อังกฤษ และเนเธอร์แลนด์ โดยแบ่งประชากรออกเป็น 10 กลุ่ม ตามระดับรายได้สุทธิ จากน้อยไปมากพบว่า ระบบบริการสุขภาพของประเทศไทยมีวิธีการจ่ายค่าบริการสุขภาพที่ก้าวหน้าที่สุด กลุ่มที่ยากจนที่สุดของประเทศไทยซึ่งครอบครองรายได้เพียงร้อยละ 2.7 ของรายได้ทั้งประเทศได้จ่ายเงินสมทบบริการสุขภาพแค่อ้อยละ 1.7 ของค่าใช้จ่ายทั้งหมดของระบบบริการสุขภาพ ขณะเดียวกันกลุ่มที่ร่ำรวยที่สุดของประเทศมีรายได้ถึงร้อยละ 23.7 จ่ายเงินสมทบบริการสุขภาพร้อยละ 25.6 มีความพยายามที่จะเปรียบเทียบความเป็นธรรมในการระดมเงินสำหรับระบบบริการสุขภาพระหว่างประเทศ โดยที่มีหลักฐานหลายชิ้นได้พิสูจน์ว่า การระดมเงินสำหรับระบบบริการสุขภาพโดยรัฐไม่ได้รับประกันว่าจะเกิดความเป็นธรรมในระบบบริการสุขภาพได้ ระบบบริการสุขภาพที่จัดโดยเอกชนส่วนใหญ่มักจะมีความเป็นธรรมต่ำขณะที่ระบบบริการสุขภาพที่จัดการโดยรัฐส่วนใหญ่มีความเป็นธรรมสูงกว่า เพราะฉะนั้น ในทางปฏิบัติแล้วระบบที่ใช้การระดมค่าบริการสุขภาพโดยรัฐจะดีกว่าในแง่ของการบรรลุความเป็นธรรม ซึ่งก็เป็นคำอธิบายว่าระบบบริการสุขภาพของหลายประเทศดำเนินการโดยรัฐ เนื่องจากรัฐเล็งเห็นความสำคัญของความเป็นธรรมในระบบบริการสุขภาพ (Peggy, 2009)

ตามพระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2545 มาตรา 47 ได้กำหนดให้คณะกรรมการหลักประกันสุขภาพแห่งชาติสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็น ผู้ดำเนินงานและบริหารจัดการระบบหลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่ โดยให้ได้รับค่าใช้จ่ายจากกองทุนหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ และคณะกรรมการหลักประกันสุขภาพแห่งชาติได้ประชุมครั้งที่ 3/2549 เมื่อวันที่ 27 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2549 เห็นชอบตามข้อเสนอของคณะอนุกรรมการประสานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งประกอบด้วยผู้แทน

จาก 1)คณะกรรมการหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ 2)คณะกรรมการกระจายอำนาจการปกครองท้องถิ่น 3)กระทรวงสาธารณสุข 4)กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น และ 5)สมาคมองค์การบริหารส่วนตำบลแห่งประเทศไทย และมีมติให้สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ดำเนินการนำร่องให้องค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาลเป็นผู้ดำเนินงานและบริหารจัดการหลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่ (สงวน นิตยารัมภ์พงศ์, 2549) ในการดำเนินการดังกล่าว คณะกรรมการหลักประกันสุขภาพแห่งชาติได้กำหนดเป้าหมายปีงบประมาณ 2549 ให้สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติสนับสนุนให้องค์การบริหารส่วนตำบลดำเนินการนำร่องจำนวนไม่เกิน 800 แห่งทั่วประเทศ หรือเฉลี่ยอำเภอละ 1 แห่ง โดยใช้งบประมาณจากงบประมาณส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรค จำนวน 37.50 บาทต่อคน (เป็นงบประมาณเพิ่มเติมและคนละส่วนกับงบประมาณส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคที่จัดสรรให้แต่ละจังหวัด) สมทบกับงบประมาณเงินอุดหนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบลหรือเทศบาลที่เข้าร่วมดำเนินการนำร่อง เพื่อดำเนินการให้ประชาชนของแต่ละพื้นที่นำร่องสามารถเข้าถึงการบริการส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันโรคและการฟื้นฟูสภาพได้มากยิ่งขึ้น จากผลการดำเนินงานที่ผ่านมาพบว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้จัดสรรงบประมาณไปดำเนินการด้านการเข้าถึงการบริการส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันโรคและการฟื้นฟูสภาพในท้องถิ่นคิดเป็นร้อยละ 35 ของงบประมาณแผนรายจ่ายประจำปีทั้งหมด (โกวิท พวงงาม, 2542) และจากการศึกษาของ ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์ และคณะ (2548) พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ให้ความสำคัญกับการจัดทำโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ ในสัดส่วนราวร้อยละ 60-70 และจากการศึกษาของ บุรณ์ ไสยสมบัติ (2557) พบว่า งบประมาณการดำเนินงานตามแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัดในปีงบประมาณ พ.ศ. 2548-2550 ในด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต คิดเป็นร้อยละ 11.0, 8.9 และ 6.8 ตามลำดับ สำหรับการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม คิดเป็นร้อยละ 1.1, 1.1 และ 0.3 ตามลำดับ นอกจากนี้ กิตติพงศ์ อุบลสะอาด และคณะ (2551) ยังได้ศึกษาพบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขาดเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานด้านสุขภาพโดยตรง และจากการศึกษาของ กฤษณชัย กิมชัย (2551) พบว่า ปัญหาอุปสรรคที่สำคัญ คือ ขาดแคลนบุคลากรสาธารณสุขร้อยละ 38.75 งบประมาณไม่เพียงพอ ร้อยละ 35.0 จากสถานการณ์ดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำงบประมาณที่ได้รับจัดสรรจากสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ไปดำเนินการด้านการเข้าถึงการบริการส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันโรคและการฟื้นฟูสภาพในท้องถิ่นค่อนข้างน้อยเมื่อเทียบกับงบประมาณทั้งหมด ส่งผลกระทบให้มีโรคติดต่อในท้องถิ่นมากขึ้น เช่น โรคไข้เลือดออก นอกจากนี้ยังมีโรคไม่ติดต่อเพิ่มขึ้นตามไปด้วย เช่น โรคเบาหวาน โรคความดันโลหิตสูง โรคหัวใจ โรคมะเร็ง และโรคไต

นอกจากนี้ ยังพบว่าการเรียกเก็บค่าบริการสุขภาพที่ต่ำทำให้เกิดการใช้บริการสุขภาพที่มากเกินไปจนความจำเป็นได้ การใช้บริการสุขภาพมากเกินไปจนความจำเป็นนี้จะนำไปสู่คุณภาพของบริการสุขภาพที่ลดลง ผู้ใช้บริการพยายามที่จะหาช่องทางที่จะเข้าถึงบริการสุขภาพก่อนผู้อื่นโดยอาศัยความสัมพันธ์ส่วนบุคคล

เส้นสาย ตำแหน่งหน้าที่และอิทธิพลต่างๆ ซึ่งในที่สุดก็ทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมในระบบบริการสุขภาพขึ้นมาได้ ปัญหาส่วนหนึ่งมาจากการที่ประชาชนในชนบทเป็นผู้ที่ถูกจำกัดด้วยฐานะทางเศรษฐกิจและการเข้าถึงบริการสุขภาพ แม้ว่าค่าบริการสุขภาพในเขตชนบทจะตั้งไว้ต่ำ ประชาชนในชนบทก็ไม่อาจจ่ายค่ารักษาพยาบาลเองได้ ซึ่งทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมของบริการสุขภาพ อย่างไรก็ตาม ประชาชนยังคงประสบปัญหาในยามเจ็บป่วยฉุกเฉิน เฉียบพลัน ตั้งแต่การดูแลจากจุดเจ็บป่วยไปยังโรงพยาบาลที่ขาดระบบที่ดี และขาดหน่วยงานรับผิดชอบโดยตรง เทคโนโลยีทางการแพทย์ที่ทันสมัยกระจุกตัวอยู่ในเมืองใหญ่และอยู่ในภาคเอกชนมากกว่าภาครัฐบาล ไม่มีการประเมินผลความคุ้มค่าประโยชน์ ในขณะที่บทบาทของภาคเอกชนในบริการด้านสุขภาพมีการดำเนินการแบบธุรกิจมุ่งแสวงหากำไรเกินความเป็นจริง (กระทรวงสาธารณสุข, 2545) และอัตราการใช้บริการสุขภาพ พบว่าการใช้บริการสุขภาพของประชาชนในสถานบริการที่มีเตียงไว้รับผู้ป่วยนั้น มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจาก 1.8 ครั้งต่อคนต่อปีใน พ.ศ. 2544 เป็น 3.4 ครั้งต่อคนต่อปี ใน พ.ศ. 2552 โดยอัตราการให้บริการผู้ป่วยนอก ในปี พ.ศ. 2544-2552 สูงสุดที่กรุงเทพมหานคร และต่ำที่สุดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แสดงว่าการเข้าถึงบริการผู้ป่วยนอกของโรงพยาบาลสูงสุดในกรุงเทพมหานคร และเช่นเดียวกับอัตราการให้บริการผู้ป่วยในที่เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 10 ใน พ.ศ. 2538 เป็นร้อยละ 14.7 ใน พ.ศ. 2550 โดยอัตราการให้บริการผู้ป่วยในสูงสุดที่กรุงเทพมหานครและต่ำสุดที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แสดงว่าการบริหารจัดการการบริการสาธารณสุขยังขาดความเป็นธรรม (สุวิทย์ วิบุลผลประเสริฐ, 2554)

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาระดับการเสริมสร้างพลังอำนาจชุมชน การเสริมสร้างพลังอำนาจองค์การ และการบริการสาธารณสุข
- 2.2 เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการเสริมสร้างพลังอำนาจชุมชน การเสริมสร้างพลังอำนาจองค์การ และการบริการสาธารณสุข
- 2.3 เพื่อวิเคราะห์แนวทางการเสริมสร้างพลังอำนาจชุมชน การเสริมสร้างพลังอำนาจองค์การ และการบริการสาธารณสุข

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

- 3.1 ได้ทราบถึงระดับการเสริมสร้างพลังอำนาจชุมชน การเสริมสร้างพลังอำนาจองค์การและการบริการสาธารณสุข
- 3.2 ได้ทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างการเสริมสร้างพลังอำนาจชุมชน การเสริมสร้างพลังอำนาจองค์การ และการบริการสาธารณสุข

3.3 ใช้เป็นข้อมูลในการเสนอแนะแนวทางการเสริมสร้างพลังอำนาจชุมชน การเสริมสร้างพลังอำนาจองค์กร และการบริการสาธารณสุข

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1)ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล 2)บุคลากรสาธารณสุขประจำโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล 3)อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน และ 4)ผู้นำชุมชน/ผู้นำท้องถิ่น ซึ่งเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดบริการสาธารณสุขในเขตโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เขต 10 ผู้วิจัยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบใช้ความน่าจะเป็นตามสัดส่วนขนาดของประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามจำนวน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เขต 10 ประกอบด้วย 5 จังหวัด ได้แก่ 1)จังหวัดอุบลราชธานี 2)จังหวัดศรีสะเกษ 3)จังหวัดยโสธร 4)จังหวัดอำนาจเจริญ และ 5)จังหวัดมุกดาหาร และเพื่อให้ประชากรและกลุ่มตัวอย่างทุกหน่วยวิเคราะห์มีโอกาสได้รับการคัดเลือกเป็นตัวอย่าง ผู้วิจัยจึงใช้วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบโควตาแล้วทำการสุ่มอย่างง่าย ตามขนาดสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างให้ได้ครบจำนวนที่ใช้สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูล ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย ดังนี้ 1)ขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลกับ (1)ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (2)บุคลากรสาธารณสุขประจำโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (3) อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) และ (4) ผู้นำชุมชน/ผู้นำท้องถิ่น 2)ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองและส่งไปรษณีย์บางส่วนให้แก่ (1) ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (2) บุคลากรสาธารณสุขประจำโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (3) อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) และ (4) ผู้นำชุมชน/ผู้นำท้องถิ่น รวมจำนวนทั้งสิ้น 400 ฉบับ 3)ติดตาม/ ประสานงานและติดตามแบบสอบถามเป็นระยะกับกลุ่มเป้าหมายเพื่อให้ได้แบบสอบถามคืนมาให้ครบจำนวนตามที่ต้องการ โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองและส่งไปรษณีย์บางส่วน จำนวน 400 ฉบับ ได้กลับคืนมาภายในเวลาที่กำหนด จำนวน 388 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 97 จึงเป็นไปตามเกณฑ์กำหนดของสถิติที่ใช้เพื่อการวิจัยครั้งนี้ จึงได้นำไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมด

การวิเคราะห์ข้อมูล ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ได้ดำเนินการ รายละเอียดดังนี้ 1)การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) 2)การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม โดยใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน(Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) เพื่อทำการทดสอบตัวแปรสังเกตได้และวิเคราะห์ตัวแปรองค์ประกอบ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์พหุคูณแบบขั้นตอน(Stepwise Regression Analysis) ด้วยสถิติอ้างอิงไม่มีพารามิเตอร์ (Non Parametric Inference) 3)การวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis: MRA) เป็นการวิเคราะห์

ความแปรปรวน (ANOVA) ของตัวแปรพยากรณ์ที่นำเข้าสู่สมการพยากรณ์ โดยวิธีวิเคราะห์พหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Regression Analysis) เป็นการประยุกต์ใช้เพื่อการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient) เพื่อทำการทดสอบมีอิทธิพลหรือสัมพันธ์กันตัวแปรสังเกตได้ ว่าหรือไม่ อย่างไร ด้วยสถิติอ้างอิงแบบไม่มีพารามิเตอร์ (Non Parametric Inference) เพื่อวิเคราะห์แปรปรวนของตัวแปรที่นำเข้าสู่สมการพยากรณ์ที่มีอิทธิพลต่อการบริการสาธารณสุข ตัวแปรอิสระคือ พลังอำนาจชุมชน และพลังอำนาจองค์การ ว่ามีความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม คือการจัดการบริการสาธารณสุขหรือไม่ อย่างไร

จากนั้น ได้นำผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม โดยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน(Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) และโดยวิธีวิเคราะห์พหุคูณแบบขั้นตอน(Stepwise Regression Analysis) สามารถพัฒนาเป็นตัวแบบโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ(Structural Equation Model Analysis: SEM) ต่อไป ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามและจากการสัมภาษณ์มาทำการจำแนกและจัดระบบข้อมูล ตามกรอบแนวคิดการวิจัยร่วมกับข้อมูลจากเอกสาร มาวิเคราะห์เพื่อใช้อธิบายรูปแบบการบริการสาธารณสุขของประเทศไทย และเสนอแนวทางการพัฒนาการจัดการบริการสาธารณสุขที่เหมาะสมกับประเทศไทย ก่อนนำมาตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลโดยการตรวจสอบข้อมูลสามเส้า (Triangulation) ตามหลักการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ เพื่อยืนยันว่าข้อมูลมีความถูกต้องแม่นยำ ดังนี้ (บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์, 2540) 1)การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation) 2)การตรวจสอบสามเส้าด้านผู้วิจัย (Investigator Triangulation) 3)การตรวจสอบสามเส้าด้านทฤษฎี (Theory Triangulation) และผลจากการสัมภาษณ์ในการวิจัยนี้มีการรวบรวมและสรุปประเด็นคำให้สัมภาษณ์และความคิดเห็นทั้งหมดแล้วประมวลผลคำให้สัมภาษณ์ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยมาประกอบการตรวจสอบยืนยันทั้งกรอบแนวคิดการวิจัย การยอมรับในองค์ประกอบและตัวแปรการวิจัย การยอมรับในเครื่องมือการวิจัย การเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของตัวแปรองค์ประกอบ การเสนอแนะแนวทางการวิจัย และการยืนยันรูปแบบที่ได้จากผลการวิจัย ตลอดจนการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาต่อยอดการวิจัยในแง่มุมอื่นๆ ต่อไป

5. ผลการวิจัย

5.1 ผลการวิเคราะห์ระดับการเสริมสร้างพลังอำนาจชุมชน การเสริมสร้างพลังอำนาจองค์การ และการบริการสาธารณสุข พบว่า พลังอำนาจชุมชน(COMMU_EM) โดยภาพรวม ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย=3.44) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ภาวะผู้นำของผู้นำท้องถิ่น (Local_Le) ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก(ค่าเฉลี่ย=3.61) การเข้ามีส่วนร่วมของชุมชน(Commu) ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก(ค่าเฉลี่ย=3.56) ความร่วมมือขององค์การชุมชน(Base_org) ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก(ค่าเฉลี่ย=3.55) การระดม

ทรัพยากรภายในชุมชน(Resource) ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก(ค่าเฉลี่ย=3.52) และการประเมินและจัดการปัญหาตนเอง(assess) ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย=3.44) ตามลำดับ

พลังอำนาจองค์การ (ORG_EMPO) โดยภาพรวม ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก(ค่าเฉลี่ย=3.55) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า กรอบโครงสร้างองค์การแบบพลวัต(dynamic) ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย=3.59) การควบคุมการตัดสินใจในองค์การ(control) ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย=3.58) และการแลกเปลี่ยนการใช้ข้อมูลร่วมกัน(fluid) ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย=3.47) ตามลำดับ

การบริการสาธารณสุข (P_H_S) โดยภาพรวม ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก(ค่าเฉลี่ย=3.53) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า แผนงาน/การปรับปรุงการปฏิบัติ(plan_imp) ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย=3.58) การเป็นผู้นำสมัยใหม่ด้านบริการสาธารณสุข(h_lead) ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก(ค่าเฉลี่ย=3.53) สุขภาวะอนามัยและความปลอดภัย(pro_safe) ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก(ค่าเฉลี่ย=3.51) และการติดต่อสื่อสาร/การจัดการข้อมูล(comm_mng) ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก(ค่าเฉลี่ย=3.49) ตามลำดับ

5.2 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการเสริมสร้างพลังอำนาจชุมชน การเสริมสร้างพลังอำนาจองค์การ และการบริการสาธารณสุข พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน(Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) ของตัวแปรต้นและตัวแปรตาม พบว่าตัวแปรทุกตัวแปรมีความสัมพันธ์ อยู่ระหว่าง .712 - .773 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และพบว่า ตัวแปรสังเกตได้ทุกตัวแปรมีความสัมพันธ์กันตั้งแต่ .247 - .592 และหากพิจารณาเป็นรายตัวแปรแฝง พบว่าตัวแปรสังเกตในตัวแปรแฝงพลังอำนาจชุมชน (COMMU_EM) สัมพันธ์กันตั้งแต่ .369 - .546 ตัวแปรสังเกตในตัวแปรแฝงพลังอำนาจองค์การ (ORG_EMPO) สัมพันธ์กันตั้งแต่ .329 - .592 ตัวแปรสังเกตในตัวแปรแฝงการบริการสาธารณสุข (P_H_S) สัมพันธ์กันตั้งแต่ .247 - .585 ตามลำดับ นอกจากนี้ ยังพบว่าค่า Bartlett's Test of Sphericity มีค่าเท่ากับ 419.910 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (P= .00) สำหรับค่าดัชนีไคเซอร์-ไมเยอร์ ออลคิน (Kaiser-Mayer-Olkin Measures of sampling Adequacy: KMO) นั้น พบว่า ค่าที่ได้เท่ากับ .710 นั้นแสดงว่าตัวแปรสังเกตได้ 12 ตัวแปร มีความสามารถในการวิเคราะห์องค์ประกอบได้ สามารถพัฒนาเป็นรูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของพลังอำนาจชุมชนและพลังอำนาจองค์การที่ส่งผลต่อการบริการสาธารณสุขของประเทศไทยต่อไปได้

5.3 ผลการวิเคราะห์แนวทางการเสริมสร้างพลังอำนาจชุมชน การเสริมสร้างพลังอำนาจองค์การ และการบริการสาธารณสุขพบว่าแนวทางการเสริมสร้างพลังอำนาจชุมชน การเสริมสร้างพลังอำนาจองค์การ และการบริการสาธารณสุข มีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ตัวแปรองค์ประกอบสุขภาวะอนามัยและความปลอดภัย(Protest Worker Health and Safety) แผนงาน/การปรับปรุงการปฏิบัติ(Plan for and Improve Practice) การติดต่อสื่อสาร/การจัดการข้อมูล(Communicate & Manage Information) และการเป็นผู้นำสมัยใหม่

ด้านบริการสาธารณสุข(Model Health Leadership) และมีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีตัวแปรพลังอำนาจชุมชน(Community Empowerment) และตัวแปรพลังอำนาจองค์การ(Organizational Empowerment) เป็นตัวแปรเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการจัดบริการสาธารณสุขของประเทศไทย สามารถร่วมกันอธิบายตัวแปรการบริการสาธารณสุข(Public Health Service) ซึ่งสอดคล้องตรงกับผลการทดสอบ พบว่าพลังอำนาจชุมชน และพลังอำนาจองค์การมีอิทธิพลต่อการจัดบริการสาธารณสุขของประเทศไทย และเมื่อทำการตรวจสอบรูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุ (SEM) ด้วยโปรแกรมลิสเรล (LISREL) ผลการวิเคราะห์ พบว่า ค่าไค-สแควร์ (X^2) เท่ากับ 123/44 = 2.79 องศาอิสระ (df) มีค่าเท่ากับ 44 ค่าความมีนัยสำคัญ (p-value) มีค่าเท่ากับ 0.00000 และค่า RMSEA เท่ากับ 0.029 ค่า GFI = 0.98, ค่า AGFI = 0.96, ค่า CFI = 1.00, ค่า NFI = 0.99, ค่า NNFI = 1.00, และค่า CN = 453.35 แสดงว่ารูปแบบตามสมมติฐานสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ตามเกณฑ์ค่าดัชนีที่เหมาะสม (Fit) นั้นหมายความว่าพลังอำนาจชุมชน (Community Empowerment) พลังอำนาจองค์การ (Organizational Empowerment) และการบริการสาธารณสุข (Public Health Service) มีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และจากผลการวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยจึงเห็นสมควรเสนอเป็นรูปแบบการบริการสาธารณสุขของประเทศไทย โดยใช้แนวคิดพลังอำนาจชุมชน พลังอำนาจองค์การเป็นฐานต่อไป

6. อภิปรายผลการวิจัย

6.1 จากผลการวิเคราะห์ระดับการเสริมสร้างพลังอำนาจชุมชน การเสริมสร้างพลังอำนาจองค์การ และการบริการสาธารณสุข พบว่าพลังอำนาจชุมชน (COMMU_EM) โดยภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย=3.44) พลังอำนาจองค์การ (ORG_EMPO) โดยภาพรวม ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และการบริการสาธารณสุข (P_H_S) โดยภาพรวม ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ เช่นกัน ผลการศึกษาดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า การเสริมสร้างพลังอำนาจเป็นแนวคิดที่สร้างเสริมให้ผู้รับบริการได้พัฒนาตนเอง และเป็นจรรยาบรรณทางการแพทย์ที่ต้องคำนึงถึงอยู่เสมอแต่มีได้หมายความว่า พยาบาลจะถูกลดอำนาจในทางกลับกันแนวคิดนี้เป็นสิ่งท้าทายที่พยาบาลต้องทำความเข้าใจอย่างลึกซึ้งซึ่งถึงการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมการดูแลแบบเดิมที่พยาบาลเป็นผู้ให้การดูแลตนเอง ดังนั้น พยาบาลจะต้องอาศัยองค์ความรู้ทั้งแนวคิดและกระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจ ซึ่งควรพิจารณาและประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละพื้นที่ค่อยๆ พัฒนาให้องค์ประกอบปฏิบัติการมีความเข้มแข็ง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Cattaneo & Chapman (2009) ได้นิยามชุมชนที่มีพลังอำนาจว่าเป็นชุมชนที่มีการยกระดับพลังอำนาจทางจิตวิทยาของบุคคลในกลุ่มสมาชิก มีการร่วมกิจกรรมทางการเมืองของบุคคลในกลุ่มและบรรลุการกระจายทรัพยากร หรือการตัดสินใจที่เหมาะสมเกิดประโยชน์ต่อชุมชน ในขณะที่ Keiffer (1984) ได้

สะท้อนการสร้างกระบวนการเสริมพลังอำนาจชุมชน จากผลการทดลองสร้างพลังอำนาจในระดับบุคคลของเขา และสรุปไว้ว่าต้องทำงานเป็นกระบวนการแบบมีส่วนร่วมที่ขับเคลื่อนให้บุคคลเข้าสู่อการเปลี่ยนแปลง 4 ระยะ ดังนี้ (1)ระยะการเข้าถึงตนเองและสังคม คือการรู้จักตนเอง บุคลิกภาพ ความสามารถและรู้จักสิ่งแวดล้อม สังคม (2)ระยะความก้าวหน้า คือเริ่มมีและเห็นความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคมในเชิงวิเคราะห์ (3)ระยะการเชื่อมต่อ คือ เริ่มมีกลยุทธ์ กลวิธีในการอยู่ร่วมกับสังคม และ (4)ระยะความมุ่งมั่น คือ เริ่มมีการผสมผสานวิถีชีวิตตนเองเข้ากับสังคมอย่างมีจุดมุ่งหมาย เขาได้อธิบายว่ามีสาระสำคัญอยู่ 2 ประการในการเคลื่อนตัวใน 4 ระยะข้างต้น คือการเกิดการสนทนาที่เป็นรูปธรรม สร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิจารณ์ และการเกิดความขัดแย้งและมองเห็นแนวทางการพัฒนาให้ก้าวหน้าได้ต้องมี 3 กิจกรรมหลักที่เกิดขึ้นแบบสัมพันธ์เชื่อมต่อกัน คือการพัฒนามุมมองที่มีต่อตนเองในทางบวก การพัฒนามุมมองเชิงวิเคราะห์วิจารณ์ต่อสิ่งแวดล้อมรอบตัว และการเชื่อมโยงทรัพยากรและศักยภาพของบุคคลและสังคมเข้าด้วยกันในกิจกรรมทางสังคมการเมือง (ไพโรจน์ ภัทรนรากุล, 2550)

6.2 จากผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการเสริมสร้างพลังอำนาจชุมชน การเสริมสร้างพลังอำนาจองค์การ และการบริการสาธารณสุข พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) ของตัวแปรต้นและตัวแปรตาม พบว่าตัวแปรทุกตัวแปรมีความสัมพันธ์ อยู่ระหว่าง .712 - .773 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นั้นแสดงว่าตัวแปรสังเกตได้ 12 ตัวแปร มีความสามารถในการวิเคราะห์องค์ประกอบได้ สามารถพัฒนาเป็นรูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของพลังอำนาจชุมชนและพลังอำนาจองค์การที่ส่งผลต่อการบริการสาธารณสุขของประเทศไทยต่อไปได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพลังของประชาชนในตนเองกับพลังของชุมชน โดยการศึกษาของนักวิชาการกลุ่มหนึ่งพบว่า ความสัมพันธ์ดังกล่าวสามารถเป็นได้ทั้งตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม (Megandaru, 2014) และจากผลการศึกษาของ Yalanda (2005) กลับชี้ว่า พลังอำนาจของประชาชนมีสถานะเป็นตัวแปรตาม โดยแปรผันตามการเข้าไปมีส่วนร่วม และการเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการตัดสินใจ เนื่องจากพลังอำนาจเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาดังนั้น จึงมีการนำเสนอกระบวนการสร้างพลังอำนาจขึ้น โดย Keiffer (1984) ได้นำเสนอการเกิดพลังอำนาจในเชิงกระบวนการออกเป็น 4 ช่วง คือ ช่วงแรก เป็นการทำความเข้าใจเกี่ยวกับตัวตนของบุคคลและชุมชนที่บุคคลนั้นอาศัยอยู่ ช่วงที่สอง เป็นการวิเคราะห์ตนเองและชุมชนในเชิงสัมพันธ์ภาพ ช่วงที่สาม เป็นการแสวงหากลยุทธ์เพื่อนำไปสู่การสร้างความสัมพันธ์ แบบมีส่วนร่วมในชุมชน ช่วงที่สี่ เป็นการสร้างพันธะสัญญาระหว่างบุคคลกับชุมชนอย่างมีเป้าหมาย อนึ่ง เพื่อให้กระบวนการดังกล่าวประสบผล กลไกสำคัญที่ช่วยในการขับเคลื่อนคือ การเสวนา การวิเคราะห์ และการวิพากษ์ รวมไปถึงการจัดทำกิจกรรมทางสังคม และการเมือง อย่างไรก็ตาม การเสริมสร้างพลังอำนาจด้านโครงสร้างนั้น มีผู้เสนอแนวคิดไว้คือ แนวคิดกระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจของ Siegall & Gardner (2010) ที่กล่าวถึง กระบวนการ 5 ขั้นตอน

ในการเสริมสร้างพลังอำนาจ ได้แก่ การหาสาเหตุหรือเงื่อนไขที่นำไปสู่ภาวะไร้อำนาจ การเลือกเทคนิค และกลยุทธ์ในการจัดการ การช่วยให้ผู้ปฏิบัติเกิดการรับรู้ความสามารถของตนเอง ผลของการเสริมสร้างพลังอำนาจ และพฤติกรรมที่เกิดขึ้นหลังจากได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจไปแล้ว Russell & Matthews (2003) เสนอขั้นตอนการเสริมสร้างพลังอำนาจประกอบด้วย 10 ขั้นตอน คือ การที่หน่วยงานมีความชัดเจนในหน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละบุคคลในงาน มีการมอบหมายทั้งอำนาจและหน้าที่ให้ผู้ปฏิบัติ มีมาตรฐานการทำงานเป็นแนวทางให้ปฏิบัติ มีการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มพูนศักยภาพของผู้ปฏิบัติ นอกจากนี้ ภายในองค์กรจะต้องมีข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง ชัดเจน มีการให้ข้อมูลป้อนกลับ ให้การยกย่อง และยอมรับผลสำเร็จที่เกิดขึ้นจากการทำงาน ยอมรับข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นโดยผู้บริหารร่วมรับผิดชอบกับผู้ปฏิบัติ นอกจากนี้ยังควรต้องมีการให้เกียรติและยอมรับการตัดสินใจของผู้ปฏิบัติงาน ส่วนทฤษฎีการเสริมสร้างพลังอำนาจของ Kanter (1997) ได้กล่าวถึงอำนาจที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการที่ผู้บริหารจะสามารถนำมาใช้ในการเสริมสร้างพลังอำนาจได้พัฒนาเป็น 4 ด้าน คือ การได้รับทรัพยากร การได้รับการสนับสนุน การได้รับข้อมูลข่าวสาร และการได้รับโอกาส ซึ่งหมายถึงผู้บริหารต้องจัดการให้ผู้ปฏิบัติได้รับองค์ประกอบทั้ง 4 ด้านอย่างเพียงพอและเหมาะสม จึงจะทำให้ผู้ปฏิบัติพึงพอใจในงาน รู้สึกยึดมั่นผูกพันในองค์กร และส่งผลต่อประสิทธิผลของงานและองค์กร ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีของ Siegall & Gardner (2010) เสนอความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิด ตามทฤษฎีโครงสร้างอำนาจในองค์กรซึ่งได้ผลการวิจัยมาปรับปรุงและเพิ่มเติมในรายละเอียดให้มากขึ้น โดยแสดงให้เห็นโครงสร้างที่เชื่อมโยงความเป็นเหตุเป็นผลชัดเจนขึ้น

6.3 จากผลการวิเคราะห์แนวทางการเสริมสร้างพลังอำนาจชุมชน การเสริมสร้างพลังอำนาจองค์กร และการบริการสาธารณสุข พบว่า แนวทางการเสริมสร้างพลังอำนาจชุมชน การเสริมสร้างพลังอำนาจองค์กร และการบริการสาธารณสุข มีความสัมพันธ์กัน นั่นหมายความว่า ตัวแปรองค์ประกอบ 4 ตัวแปร ที่ได้จากการศึกษาและพัฒนาขึ้นจากทฤษฎีมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ สามารถร่วมกันอธิบายตัวแปรการบริการสาธารณสุข และมีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีตัวแปรพลังอำนาจชุมชนและตัวแปรพลังอำนาจองค์กรเป็นตัวแปรเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการจัดบริการสาธารณสุขของประเทศไทย สามารถพัฒนาเป็นรูปแบบการบริการสาธารณสุขของประเทศไทยได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎีของ Thomas & Velthouse (2011) กล่าวว่า การเสริมพลังในการจัดการอาจพิจารณาในมิติของการนำ และการความคิดริเริ่มในการควบคุมทางการบริหาร ในมิติของการนำการเสริมพลังเกี่ยวข้องกับการเสริมอำนาจการตัดสินใจของพนักงาน ในการใช้ดุลพินิจในฐานะปัจเจกบุคคล หรือทีมงานที่สามารถตัดสินใจในประเด็นที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับงานที่ได้รับมอบหมาย พนักงานในฐานะผู้ปฏิบัติต้องรับผิดชอบการตัดสินใจในการจัดทำงบประมาณ การจัดทำแผนการปฏิบัติงาน การแก้ไขปัญหาที่กระทบต่อคุณภาพของสินค้าและบริการ ปัจจุบันองค์กรต่างๆ ทั้ง

ภาครัฐและภาคเอกชนต่างให้ความสำคัญเรื่องการเสริมพลัง เหตุผลหลักประการหนึ่งคือประสิทธิภาพการตัดสินใจทางการบริหารในปัจจุบันต้องตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงให้ทันสถานการณ์ ผู้ที่ใกล้ชิดกับปัญหามองค้ความรู้ที่ถูกต้องกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อปัญหาทางการบริหาร โดยเฉพาะผู้ที่อยู่ระดับล่างและคลุกคลีอยู่กับการปฏิบัติในระดับที่ใกล้ชิดกับลูกค้าหรือผู้รับบริการ ดังนั้นกระบวนการตัดสินใจดำเนินงานย่อมส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลองค์กร

ปัจจุบันทุกองค์การมีการปรับลดขนาด ส่งผลให้มีขอบเขตการควบคุมบังคับบัญชาอย่างกว้างขวางกว่าเดิม ด้านผู้บริหารเองก็มีการฝึกเพิ่มมากขึ้น ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่ผู้บริหารยุคใหม่ต้องเสริมสร้างพลังของคนในองค์กร มีถ่ายเทอำนาจการตัดสินใจไปยังระดับล่างมากขึ้น ผลของการเสริมสร้างพลังพนักงานย่อมส่งผลต่อการเพิ่มขีดสมรรถนะ ประสบการณ์ การมีความอิสระคล่องตัว และความเชื่อมั่นในการทำงานที่ส่งผลต่อผลลัพธ์การจัดการที่ดี (Herrenkohl & Heffner, 2005) สำหรับความคิดริเริ่มในการควบคุมทางการบริหาร เป็นลักษณะของการควบคุมเชิงกลยุทธ์ ปัจจุบันเป็นที่ยอมรับในทุกองค์การว่า คุณภาพของสินค้าและบริการขึ้นอยู่กับประสิทธิผลการมีส่วนร่วมของพนักงาน และเป็นผลโดยตรงจากการที่พนักงานมีพันธะผูกพันและความรู้สึกเป็นเจ้าของในปัญหาที่ต้องการแก้ไข สำหรับองค์ประกอบในการเสริมพลัง ประกอบด้วย (ไฟโรจน์ ภัทรนรากุล, 2550) 1)วิสัยทัศน์และพันธกิจขององค์การ นอกจากสะท้อนเป้าหมายแล้ว องค์การต้องแสดงถึงความมุ่งมั่นในการเสริมคุณค่าของสมาชิก และมีการสนับสนุนที่จำเป็นและประกาศเป็นเจตนารมณ์อย่างเป็นทางการ 2)ความเชี่ยวชาญและความเป็นเลิศของบุคลากร องค์การต้องดึงดูดและรักษา และเสริมสร้างศักยภาพของบุคลากร รวมถึงการสร้างสภาพแวดล้อมให้บุคลากรมีพฤติกรรมที่เหมาะสม และให้สามารถแสดงศักยภาพอย่างสร้างสรรค์และใช้ศักยภาพได้อย่างเต็มที่และเป็นอิสระ 3)การพร้อมเผชิญการเปลี่ยนแปลง การยอมรับความผิดพลาดและความเสี่ยง)การปรับวัฒนธรรมที่ไม่เน้นหาคนผิด หรือ “แพะ” แต่มุ่งหาแนวทางแก้ไขปัญหา เป็นการปรับวัฒนธรรมจาก Blamed Culture มาสู่ Un-blamed Culture) และ 5)ดุลยภาพและการประสานสัมพันธ์ ซึ่งเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสมาชิกทุกคนในองค์กร โดยทุกคนต้องสร้างสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสมาชิก เพื่อให้เกิดความร่วมมือและมีการประนีประนอมทุกส่วนขององค์การ

ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าการจัดบริการจัดบริการสาธารณสุขของประเทศ ต้องมีการปรับศักยภาพตัวเอง อยู่เสมอเพื่อรองรับแนวทางนโยบายใหม่ๆ ให้มีความสอดคล้องกับบริบทพื้นที่ ส่งเสริมให้มีการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยและได้มาตรฐานมาให้บริการอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งจะต้องมีแนวทางการดำเนินงานที่มุ่งเน้นการเข้ามีส่วนร่วมทุกภาคส่วนในแบบพหุภาคี(Partnerships) ภายใต้ระบบเครือข่าย (Civic Networks) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีของ Herrenkohl & Heffner (2005) ที่อธิบายไว้ว่าการเสริมพลังอำนาจมีความเชื่อมโยงกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่มุ่งสู่การพึ่งตนเอง และหนทางความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีสอดคล้องกับแนวทางเสริมพลังเพื่อนำไปสู่การสร้าง

ความตระหนักแห่งตนจำ เป็นต้น ดังนั้น พื้นฐานการเสริมพลังก็คือการทำให้บุคคลเกิดแรงจูงใจภายในเกิด ความเชื่อมั่นว่ามีศักยภาพแห่งตน(self-efficacy) อย่างพอเพียงที่จะทำงานให้ประสบความสำเร็จด้วย ตัวเอง การปรับเปลี่ยนค่านิยม ทศนคติและขีดความรู้สึกรู้สึกของประชาชนถึงสภาวะไร้อำนาจ มาสู่ความ ตระหนักว่าตนมีคุณค่าในตนเอง (Self-worth) สามารถดำเนินการเพื่อมุ่งสู่การบรรลุเป้าหมายของตน เป็นการ เสริมคุณค่าและอุดมการณ์ให้ประชาชนสามารถที่จะตัดสินใจได้เอง เพื่อนำไปสู่การพึ่งตนเอง สามารถอุ้มชู ตนเองและนำไปสู่การพึ่งตนเองอย่างยั่งยืนสืบไป

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

7.1.1 จากผลการศึกษา พบว่า การเสริมสร้างพลังอำนาจชุมชน การเสริมสร้างพลังอำนาจ องค์การ และการบริการสาธารณสุข โดยภาพรวม ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก จึงเห็นควรให้หน่วยงานทั้ง ภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการจัดบริการสาธารณสุขทั้งในระดับชุมชนและระดับชาติ ดำเนินการ จัดการบริการสาธารณสุขโดยใช้แนวคิดการเสริมสร้างพลังอำนาจชุมชน และการเสริมสร้างพลังอำนาจ องค์การ บูรณาการกับแนวคิดอื่นๆ ตามสภาพของชุมชนท้องถิ่นนั้นๆ เพื่อให้การจัดบริการสาธารณสุข บรรลุตามวัตถุประสงค์อย่างแท้จริง

7.1.2 จากผลการศึกษา พบว่า พลังอำนาจชุมชน พลังอำนาจองค์การและการบริการสาธารณสุข ของประเทศไทย มีความความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จึงเห็น ควรใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดนโยบายเชิงยุทธศาสตร์ และ/หรือแนวทางการบริหารจัดการสาธารณสุข ทั้งในระดับพื้นที่และระดับชาติ สอดรับกับกิจกรรมหรือโครงการของภาครัฐและความต้องการของ ประชาชนในแต่ละพื้นที่ที่แตกต่างอย่างเหมาะสมกับสภาพการณ์

7.1.3 จากผลการศึกษา พบว่า พลังอำนาจชุมชนและพลังอำนาจองค์การวัฒนธรรมไทย มีอิทธิพลต่อการบริการสาธารณสุขของประเทศไทย สามารถอธิบายร่วมกันได้ สอดคล้องกลมกลืนกับ ข้อมูลเชิงประจักษ์ สามารถพัฒนาเป็นรูปแบบการบริการสาธารณสุขของประเทศไทยได้ ในเชิงวิชาการถือ ว่าเป็นการค้นพบตัวชี้วัดใหม่เกี่ยวกับการบริหารจัดการสาธารณสุขที่สามารถปรับใช้กับสังคมไทยทั้ง ในระดับพื้นที่และระดับชาติได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ

7.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

7.2.1 ผลจากการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยเห็นว่าแนวทางการบริการสาธารณสุขของประเทศไทย ในปัจจุบัน โดยเฉพาะการแก้ไขปัญหาให้ตรงกับวิถีชีวิตของชุมชนตามบริบทของพื้นที่ การส่งเสริมให้ชุมชน มีพลังอำนาจในการจัดบริการสาธารณสุขได้ด้วยตนเอง ภายใต้การกำกับและให้บริการข้อมูลด้านสุขภาพ ขององค์การภาครัฐที่มีบทบาทหน้าที่ด้านการจัดบริการสาธารณสุขจะต้องมีการเสริมสร้างพลังอำนาจ องค์การ โดยการปรับโครงสร้างองค์การให้สอดคล้องกับสภาพการณ์เน้นโครงสร้างองค์การแบบพลวัต

ซึ่งจะช่วยส่งเสริมสนับสนุนให้การควบคุมการตัดสินใจในองค์การ และการแลกเปลี่ยนการใช้ข้อมูลร่วมกัน จะเอื้อต่อการบริการสาธารณสุขในบริบทของประเทศไทยเป็นอย่างมาก

7.2.2 หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อสร้างความรู้ให้เกิดขึ้น เช่น รู้สัจธรรมเมื่อรู้แล้วจะได้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีและสร้างสรรค์ในตัวเองในคนอื่นซึ่งจะทำให้การบริหารจัดการเกิดการพัฒนาย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

7.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

7.3.1 ผลจากการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยเห็นว่า การจัดบริการสาธารณสุขของประเทศต้องมีการปรับศักยภาพตัวเองอยู่เสมอเพื่อรองรับแนวทางนโยบายใหม่ๆ ให้มีความสอดคล้องกับบริบทพื้นที่ ส่งเสริมให้มีการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยและได้มาตรฐานมาให้บริการอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งควรมีการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานที่มุ่งเน้นการเข้ามีส่วนร่วมทุกภาคส่วนในแบบพหุภาคี ระบบเครือข่าย การบริการสาธารณสุขทั้งในระดับพื้นที่และนอกพื้นที่ การบูรณาการกิจกรรมร่วมกัน การใช้ข้อมูลร่วมกัน การวางแผนร่วมกัน การร่วมปฏิบัติและการติดตามประเมินผลร่วมกัน รวมถึงการกระจายอำนาจในการรับผิดชอบ จะทำให้การจัดบริการสาธารณสุขบรรลุตามเป้าหมายได้อย่างแท้จริง

8. บรรณานุกรม

- กระทรวงสาธารณสุข. (2545). **แผนพัฒนาสุขภาพ ฉบับที่ 9 ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ 9 พ.ศ. 2545-2549**. กรุงเทพฯ : สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข.
- _____. (2555). **กรอบนโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร พ.ศ. 2556-2565 (ฉบับร่าง)**. กรุงเทพฯ : สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข.
- กฤษณชัย กิมชัย. (2551). **อาสาสมัครสาธารณสุขแห่งชาติและบทบาท อสม.ยุคใหม่. วารสารวิชาการสุขภาพภาคประชาชน ภาคอีสาน. 23(4). 19-37.**
- กิตติพงษ์ อุบลสะอาด และคณะ. (2551). **การมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมสุขภาพ ผู้สูงอายุ: กรณีศึกษาอำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์. วารสารวิชาการสาธารณสุข. 17(1). 25-29.**
- โกวิทย์ พวงงาม. (2542). **การปกครองท้องถิ่นไทย: หลักการและมิติใหม่ในอนาคต**. กรุงเทพฯ : บพิธการพิมพ์.
- ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์ และคณะ. (2548). **การขับเคลื่อนการถ่ายโอนภารกิจในอนาคต: โครงการการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำร่างแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม**. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. (2540). **ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์**. กรุงเทพฯ : เจริญผล.
- บุรณ์ ไสยสมบัติ. (2557). **การจัดบริการสาธารณสุขยุคใหม่.วารสารวิชาการสุขภาพภาคประชาชน ภาคอีสาน. 23(4). 44-49.**

- ไพโรจน์ ภัทรนรากุล. (2550). **การจัดการภาครัฐกับการเสริมพลังประชาชน**. กรุงเทพฯ : คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สงวน นิตยารัมภ์พงศ์. (2549). **จากเศรษฐกิจพอเพียงสู่สุขภาพพอเพียง**. นนทบุรี : สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ.
- สมชาย สุขสิริเสรีกุล. (2544). **ความเป็นธรรมในการจัดระบบบริการสุขภาพ**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุวิทย์ วิบุลผลประเสริฐ. (2554). **การสาธารณสุขไทย 2551-2553**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- Cattaneo, L., Chapman, A. (2009). The process of empowerment: A model for use in research and practice. **American Psychologist**. 65(7). 646-659.
- Donaldson, L. (1993). **Organization empowerment**. New York : McGraw-Hill Book Company.
- Herrenkohl, Judson & Heffner. (2005). Defining and Measuring Employee empowerment. **The Journal of Applied Behavioral Science**. 35(3). 373-389.
- Kanter, R. (1997). **Men and Women of the Corporation**. New York : Basic Books.
- Keiffer, C. (1984). Citizen Empowerment: A Development Perspective. **Prevention in Human Services**. 3(March 1984). 9-36.
- Megandaru, W. (2014). The role of OMS in community empowerment of rehabilitation and reconstruction program in brbah and prambanan sub-districts. **Journal of Alternative Perspectives in the social sciences**. 5(4). 624-653.
- Peggy, A.H. (2009). Public Health Financial Management Competencies. **Public Health Management Practice**. 5(4). 311-318.
- Russell, A. & Matthews, L. (2003). **The Organizational Empowerment Scale**. Texas Christin University : Fort Worth, Texas, USA.
- Siegall, M. & Gardner, S. (2010). Contextual factors of psychological empowerment. **Personnel Review**. 29(6). 703-722.
- Thomas & Velthouse. (2011). Cognitive elements of empowerment: An 'interpretive' model of intrinsic task motivation. **Academy of Management Review**. 15(4). 666-681.
- Yalanda, S.B. (2005). **Empowerment and Participatory Evaluation of Community Health Intervention: Implications for Occupational Therapy**. Department of occupational Therapy, College of Applied Health Science, University of Illinois at Chacago, Chicago, Illinose.

รูปแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนด้วยการระเบิดจากภายในท้องถิ่น
สู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน*
Communities Strengthening Promoting by an Explosion Localism to
Sustainable Development

เวชสุวรรณ อาจวิชัย¹, พร้อมวิษณุ อัสวกรัตนาวิ² และเบญญาภา วงษ์แหวน³
Wedsuwan Ardwichai¹, Promwit Asawakritnawin² and Ronnachi Phuthala³
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด¹
Mahamakut Buddhist University, Roi Et Campus¹
มหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น²
The University of Management and Technology²
นักศึกษาสถาบันพระปกเกล้า³
Students of King Prajadhipok' Institute³
Email : dps4ved2@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาวิเคราะห์ตัวแปรองค์ประกอบต่างๆ ว่ามีผลต่อการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนด้วยการระเบิดจากภายในท้องถิ่นสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน 2) เพื่อวิเคราะห์สัมพันธเชิงโครงสร้างของตัวแปรองค์ประกอบต่างๆ ว่ามีความสัมพันธ์หรืออิทธิพลต่อการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนด้วยการระเบิดจากภายในท้องถิ่นสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน และ 3) เพื่อพัฒนารูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อความเข้มแข็งของชุมชนด้วยการระเบิดจากภายในท้องถิ่นสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นายกเทศมนตรี ปลัดเทศบาลตำบล สมาชิกสภาเทศบาลตำบล และประชาชนโดยทั่วไป จำนวน 368 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม วิเคราะห์ความแปรปรวน และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันทางสถิติ

ผลการวิจัยพบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันของตัวแปรต้นและตัวแปรตาม ตัวแปรการนำนโยบายไปปฏิบัติของเทศบาลตำบล สามารถพยากรณ์ความเข้มแข็งของชุมชนด้วยการระเบิดจากภายในท้องถิ่นสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (R) = .899, ตัวแปรเงื่อนไขและปัจจัยที่ส่งผลให้ชุมชนเข้มแข็งที่สามารถพยากรณ์ความเข้มแข็งของชุมชนด้วยการระเบิดจากภายในท้องถิ่นสู่การ

พัฒนาอย่างยั่งยืน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (R) = .878, ตัวแปรการบริหารการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลสามารถพยากรณ์ความเข้มแข็งของชุมชนด้วยการระเบิดจากภายในท้องถิ่นสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (R) = .853 และตัวแปรเงื่อนไขและปัจจัยที่ส่งผลให้ชุมชนเข้มแข็ง ตัวแปรการนำนโยบายไปปฏิบัติของเทศบาลตำบล และตัวแปรการบริหารการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบล ทุกตัวแปรสามารถพยากรณ์และอธิบายถึงความเข้มแข็งของชุมชนด้วยการระเบิดจากภายในท้องถิ่นสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และผลการตรวจสอบเพื่อยืนยันรูปแบบความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างเชิงสาเหตุด้วยโปรแกรมลิสเรล (LISREL) เพื่อตรวจสอบเชิงยืนยันรูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อความเข้มแข็งของชุมชนด้วยการระเบิดจากภายในท้องถิ่นสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผลการวิเคราะห์ พบว่า ค่าไค-สแควร์ (χ^2) เท่ากับ 123/72.03=1.70 องศาความอิสระ (df) มีค่าเท่ากับ 54 ค่าความมีนัยสำคัญ (p-value) มีค่าเท่ากับ 0.05105 และค่า RMSEA เท่ากับ 0.030 ซึ่งแสดงว่ารูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อความเข้มแข็งของชุมชนด้วยการระเบิดจากภายในท้องถิ่นสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน สอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ตามเกณฑ์ที่เหมาะสม(Fit) ตามเกณฑ์ค่าดัชนีตรวจสอบที่กำหนด

คำสำคัญ : การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน; การระเบิดจากภายในท้องถิ่น; การพัฒนาอย่างยั่งยืน

ABSTRACT

The objectives of the research are as follows: 1) to study and analyze various variable components that will affect the strengthening of the community by blasting from the local to sustainable development or not, 2) to analyze the structural relationships of various variables whether there is a relationship or influence on the community strengthening by the explosion from local to sustainable development or not, and 3) to develop the structural model of the causal relationship of the variables that influence the strength of the community with an explosion from local to sustainable development. The samples used in this research were the mayor, the subdistrict municipal secretary. Sub-district council member and 368 people in general. The research instrument was a questionnaire. The statistics used in the research were mean, tribute, standard deviation. Determination of the correlation coefficient between independent variables and dependent variables Analysis of variance and statistical confirmation component analysis.

The research found that the policy implementation variables of the municipality able to predict the strength of the community with an explosion from local to sustainable development with the correlation coefficient (R) = .899, variables of conditions and factors

that cause the Kha Khaeng community that can predict the strength of the community by blasting from local to sustainable development with the correlation coefficient (R) = .878, the local development management variable of the municipality can predict the strength of the community by blasting from the local to sustainable development with the correlation coefficient (R) = .853. The results of the variance analysis of the variables that bring to the forecasting equations that influence the strength of the community by the local explosion to sustainable development, found that variables of conditions and factors affecting the Kha Khaeng community policy implementation variables of the municipality and local administrative development variables of the municipality every variable can predict and explain the strength of the community with an explosion from local to sustainable development with statistical significance at the level of 0.05 and the examination results to confirm the causal relationship model with the LISREL program to confirm the causal structure model of the variable variables that influence the strength of the community with the explosion from local to sustainable development with empirical data the results show that the chi-square (χ^2) is $123 / 72.03 = 1.70$ degrees of freedom (df) is 54, the p-value is 0.05105 and the RMSEA is 0.030, shows that the structural model of the causal relationship of variable variables that influence the strength of the community by the explosion from local to sustainable development consistent with the empirical data according to the appropriate criteria (Fit) according to the specified inspection index criteria.

Keywords : Communities Strengthening Promotion; Explosion Localism; Sustainable Development

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

แนวคิดชุมชนเข้มแข็งในสังคมไทย เกิดขึ้นจากภาวะวิกฤติทางเศรษฐกิจของประเทศที่เริ่มขึ้นในปลายปี 2539 ซึ่งเป็นปีแรกของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 ได้ก่อให้เกิดปัญหาด้านเศรษฐกิจและสังคมต่างๆ ส่งผลกระทบต่อประชาชนชั้นและทุกภาคส่วนของสังคม ประเด็นเรื่อง ชุมชนเข้มแข็ง จึงได้รับการหยิบยกขึ้นมากล่าวถึงเป็นอันมาก ในฐานะที่เป็น “ทางเลือก” ที่สำคัญของการพัฒนาดังนั้น หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนจึงต้องเข้ามาแก้ไขปัญหาร่วมกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งจำเป็นต้องให้ความสำคัญต่อกระบวนการพัฒนาที่เน้นคนเป็นศูนย์กลางตามหลักปรัชญาของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 โดยเพิ่มศักยภาพของคนและชุมชนให้เข้มแข็ง มีความพร้อมในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจสังคม การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและ การดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืน ความเข้มแข็งของ

ชุมชน จึงเป็นฐานสำคัญในการลดผลกระทบทางเศรษฐกิจ และสังคม รวมถึงการสร้างกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่ยั่งยืนในอนาคต ซึ่งเป็นแนวทางการพัฒนาที่สำคัญประการหนึ่งต่อเนื่องมาตั้งแต่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 เพื่อให้การพัฒนาประเทศเป็นไปอย่างยั่งยืน จึงต้องเริ่มจากการใช้จุดแข็งในสังคมและทุนทางสังคมที่มีอยู่ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ชุมชนซึ่งเป็นทุนทางสังคมที่สำคัญในการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนในการแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 ได้กำหนดยุทธศาสตร์การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและสังคม ให้เป็นรากฐานที่มั่นคงของประเทศ (วรรณธรรม กาญจนสุวรรณ, 2553)

การกระจายอำนาจการปกครองทำให้ประชาชนในท้องถิ่นมีอำนาจอิสระจากส่วนกลางภายใต้ขอบเขตของกฎหมายทั้งทางการเมืองและการบริหารในการกำหนดนโยบายและการบริหารงานให้เป็นไปตามนโยบายหรือความต้องการของตนเอง โดยมีองค์กรของประชาชนในท้องถิ่นซึ่งมีฐานะเป็นนิติบุคคล แยกออกจากรัฐบาลกลางเป็นผู้ดำเนินงาน มีงบประมาณ รายได้ ทรัพย์สินและบุคลากรเป็นของตนเอง และคณะผู้บริหารจัดการมาจากการเลือกตั้งของประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ การกระจายอำนาจการปกครองดังกล่าวก่อให้เกิดรูปแบบการปกครองที่เรียกว่า การปกครองท้องถิ่น มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งเป็นองค์กรของประชาชนเป็นผู้ดำเนินงานเพื่อสนองตอบความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น เปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นปกครองตนเองตั้งแต่การกำหนดนโยบายและการควบคุมให้เป็นไปตามนโยบายที่ท้องถิ่นต้องการ อย่างไรก็ตาม หน่วยงานปกครองท้องถิ่นจะต้องดำเนินการแก้ไขปัญหาและสนองตอบความต้องการของท้องถิ่นจนทำให้ท้องถิ่นมีความเจริญก้าวหน้าทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม อันเป็นเป้าหมายสำคัญที่หน่วยงานปกครองท้องถิ่นทุกแห่งจะต้องบรรลุให้เป็นผลสำเร็จ กล่าวคือหน่วยงานปกครองท้องถิ่นตามหลักการปกครองท้องถิ่นจะมีภารกิจและหน้าที่หลักคือการแก้ไขปัญหาและสนองตอบความต้องการของท้องถิ่น เพื่อให้ท้องถิ่นมีความเจริญก้าวหน้า มีฐานะเศรษฐกิจที่ดีและสะดวกสบาย (ธเนศวร์ เจริญเมือง, 2551) ฉะนั้น หน่วยงานปกครองท้องถิ่นจะต้องกำหนดนโยบายให้ตรงกับปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของท้องถิ่น และบริหารงานให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของนโยบายที่วางไว้ ทั้งนี้ เพื่อให้ผลการดำเนินงานเป็นประโยชน์ต่อท้องถิ่นอย่างแท้จริง เมื่อเป็นเช่นนี้การปกครองท้องถิ่นที่มีความเข้มแข็งและดำเนินงานเพื่อผลประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นจะได้รับความศรัทธาจากประชาชนในท้องถิ่น (รณชิต พุทฺธลา, 2558)

อย่างไรก็ดี ปัญหาและความท้าทายของประเทศไทยตามกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาและปฏิรูปประเทศ ที่มีความเชื่อมโยงเกี่ยวข้องกับภารกิจของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น คือ การเสริมสร้างความเข้มแข็งของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของประเทศ ให้มีความมั่นคง ยั่งยืน และการพัฒนาความเข้มแข็งของท้องถิ่น ตามรูปแบบการปกครองในระบอบประชาธิปไตยในพื้นที่ให้เข้มแข็งอย่างต่อเนื่อง ให้เป็นการปกครองส่วนท้องถิ่นที่ยึดหลักประชาธิปไตยอย่างสมบูรณ์ พร้อมทั้งการให้ความสำคัญกับการส่งเสริมและพัฒนาความพร้อมแก่เยาวชน ประชาชนในท้องถิ่น ในการเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการประชาธิปไตยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นแหล่งเรียนรู้ประชาธิปไตยสำหรับประชาชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาประชาธิปไตยที่ประชาชนในท้องถิ่นและสังคมในภาพกว้างทั้งในและระดับนานาชาติให้การยอมรับใน

ระบอบประชาธิปไตยในท้องถิ่นของประเทศไทย อีกทั้งปัญหาและความท้าทายของการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ประเทศในช่วงเปลี่ยนผ่านการปฏิรูปต่อบริบทของการส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นอีกประการคือ การเสริมสร้างศักยภาพในการพึ่งตนเองของท้องถิ่น และการเป็นกลไกสำคัญเชิงพื้นที่เพื่อการขึ้นนำการพัฒนาของพื้นที่และพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนนำกลไกของท้องถิ่นร่วมสร้างความมั่นคง มั่งคั่ง อย่างยั่งยืนแก่พื้นที่ในความรับผิดชอบของท้องถิ่น โดยเน้นการเชื่อมโยงหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การพัฒนาการบริหารและการจัดบริการสาธารณะตามบริบทภารกิจของท้องถิ่น และสิ่งสำคัญอย่างสูงสุดคือการดำรงไว้ซึ่งการเรียนรู้ในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับวิถีการทำงานของการส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นของประเทศไทยในทุกๆ ภารกิจ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2560)

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาวิเคราะห์ตัวแปรองค์ประกอบต่างๆ ว่ามีผลต่อการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนด้วยการระเบิดจากภายในท้องถิ่นสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน

2.2 เพื่อวิเคราะห์สัมพันธเชิงโครงสร้างของตัวแปรองค์ประกอบต่างๆ ว่ามีความสัมพันธ์หรืออิทธิพลต่อการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนด้วยการระเบิดจากภายในท้องถิ่นสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน

2.3 เพื่อพัฒนารูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อความเข้มแข็งของชุมชนด้วยการระเบิดจากภายในท้องถิ่นสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ได้ทราบว่าตัวแปรเงื่อนไขและปัจจัยที่ส่งผลให้ชุมชนเข้มแข็ง ตัวแปรการนำนโยบายไปปฏิบัติ และตัวแปรการบริหารการพัฒนาท้องถิ่นที่มีตัวแปรต่างๆ เป็นองค์ประกอบมีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนด้วยการระเบิดจากภายในท้องถิ่นสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน

3.2 ได้รูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อความเข้มแข็งของชุมชนด้วยการระเบิดจากภายในท้องถิ่นสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน

3.3 ได้ตัวแปรปัจจัยเพื่อใช้เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัยเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนด้วยการระเบิดจากภายในท้องถิ่นสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และขยายผลในพื้นที่อื่นๆ ต่อไป

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ประชากรวิจัยที่ใช้ในการวิจัยใช้เทศบาลตำบลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นหน่วยการวิเคราะห์ (Unit of Analysis) จำนวนทั้งสิ้น 688 แห่ง (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2560) การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan (1970) ที่มีนัยยะทศมนตรี

ปลัดเทศบาลตำบล สมาชิกสภาเทศบาลตำบล และประชาชนโดยทั่วไปในพื้นที่ เป็นกลุ่มตัวอย่างตัวแทนขององค์กรหน่วยการวิเคราะห์ในการวิจัยครั้งนี้ การเลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยกำหนดความคลาดเคลื่อนของการสุ่มไว้ที่ร้อยละ 5 ใช้วิธีเลือกสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage random sampling) เพื่อให้ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนของขนาดประชากรวิจัยที่เหมาะสม (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2557) โดยจำแนกประชากรวิจัยตามและจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ใช้วิธีเลือกสุ่มตัวอย่างแบบโควตาตามสัดส่วนของแต่ละกลุ่มจังหวัด โดยเลือกสุ่มอย่างง่ายได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มจังหวัดได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง ประมาณ 368 ตัวอย่าง แต่เนื่องจากการวิเคราะห์สมการโครงสร้างเชิงเส้น (Structure Equation Model: SEM) กำหนดว่าจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่จะนำมาวิเคราะห์ควรมี 20 เท่าของตัวแปรสังเกตจึงจะเหมาะสม ในการวิจัยครั้งนี้มีตัวแปรสังเกต จำนวน 12 ตัวแปร หากกำหนด 20 เท่าของตัวแปร จะได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 240 คน ซึ่งการสุ่มอย่างง่าย ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 368 คน ดังนั้น จึงกำหนดกลุ่มตัวอย่างเพื่อใช้ในการวิจัยครั้งนี้จำนวนทั้งสิ้น 400 ตัวอย่าง จึงเป็นไปตามข้อกำหนดของการใช้สถิติเพื่อการวิเคราะห์สมการโครงสร้างเชิงเส้น (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2542; สุภมาศ อังคุโชติ และคณะอื่นๆ, 2552; ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2557)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม การทดสอบเครื่องมือวิจัย(Pretest) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามการวิจัยที่พัฒนาขึ้น โดยผ่านการขอความคิดเห็นชอบจากผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบความตรงในเนื้อหา 5 ท่าน ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Congruence: IOC) = .60 ขึ้น เป็นใช้ได้ ก่อนทำการทดสอบเครื่องมือวิจัย (Pretest) กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่เป้าหมายในการวิจัย จำนวน 50 คน จากจำนวนข้อคำถามทั้งหมด 77 ข้อ เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการกำหนดค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาไว้ที่ไม่น้อยกว่า .60 เป็นใช้ได้ (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2542) ผลการทดสอบเครื่องมือวิจัยกับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่เป้าหมายในการวิจัย จำนวน 50 คน จากจำนวนข้อคำถามทั้งหมด 77 ข้อ เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α) ทั้งฉบับที่ .9859 แล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญยืนยันแบบสอบถามวิจัยทั้งฉบับ ก่อนที่จะมีการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยจริง การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เป็นการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม โดยใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน(Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) และใช้สถิติวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ความแปรปรวนของตัวแปรที่นำเข้าสู่สมการพยากรณ์ที่มีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนด้วยการระเบิดจากภายในท้องถิ่นสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน ว่ามีความสัมพันธ์หรืออิทธิพลต่อกันหรือไม่ อย่างไร การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันทางสถิติ (Confirmatory Factor Analysis: CFA) และการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Model Analysis: SEM) ด้วยโปรแกรมลิสเรล (LISREL) (สุภมาศ อังคุโชติ และคณะ, 2552)

5. ผลการวิจัย

5.1 ผลการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม

ตารางที่ 1 การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันของตัวแปรต้นและตัวแปรตาม

ตัวแปรวิเคราะห์	สหสัมพันธ์เพียร์สัน (R)	1	2	3	4
1. เงื่อนไขและปัจจัยที่ส่งผลให้ชุมชนเข้มแข็ง (FT_C)	Pearson Correlation Sing. (2-tailed)	1	.881**	.853**	.878**
2. การนำนโยบายไปปฏิบัติของเทศบาลตำบล (IM_P)	Pearson Correlation Sing. (2-tailed)	.853**	1	.858**	.899**
3. การบริหารการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบล (LO_D)	Pearson Correlation Sing. (2-tailed)	.858**	.899**	1	.853**
4. ความเข้มแข็งของชุมชนด้วยการระเบิดจากภายในท้องถิ่นสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน (SC_L)	Pearson Correlation Sing. (2-tailed)	.881**	.853**	.878**	1

** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed)

N = 368

5.2 ผลการวิเคราะห์รูปแบบอำนาจค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพื่อพยากรณ์ตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรตาม

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์รูปแบบอำนาจค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพื่อพยากรณ์ตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรตาม

Model Summary	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1. เงื่อนไขและปัจจัยที่ส่งผลให้ชุมชนเข้มแข็ง (FT_C)	.898	.874	.888	.31109
2. การนำนโยบายไปปฏิบัติของเทศบาลตำบล (IM_P)	.881	.776	.877	.23355
3. การบริหารการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบล (LO_D)	.901	.812	.811	.21425

จากตารางที่ 2 การวิเคราะห์รูปแบบอำนาจค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพื่อพยากรณ์ตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรตาม (Model Summary) พบว่า ตัวแปรเงื่อนไขและปัจจัยที่ส่งผลให้ชุมชนเข้มแข็ง มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พยากรณ์ ที่ปรับแล้ว (Adjusted R Square) = .888, ตัวแปรการนำนโยบายไปปฏิบัติของเทศบาลตำบล ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พยากรณ์ที่ปรับแล้ว (Adjusted R Square) = .877, และตัวแปรการบริหารการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบล มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พยากรณ์ที่ปรับแล้ว (Adjusted R Square) = .812 และมีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์ (Std. Error of the Estimate) อยู่ที่ .21425, .23355 และ .31109 ตามลำดับ สรุปได้ว่าทุกตัวแปรที่ศึกษามีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA) ของตัวแปรที่นำเข้าสู่สมการพยากรณ์

ตัวแปรพยากรณ์	Model	SS	df	MS	F	Sig.
1. เงื่อนไขและปัจจัยที่ส่งผลให้ชุมชนเข้มแข็ง (FT_C)	Regression	104.133	1	52.066	1755.849	.000**
	Residual	11.179	377	.030		
	Total	115.312	379			
2. การนำนโยบายไปปฏิบัติของเทศบาลตำบล (IM_P)	Regression	72.278	2	72.278	1325.115	.000**
	Residual	20.836	382	.055		
	Total	93.115	382			
3. การบริหารการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบล (LO_D)	Regression	75.626	3	37.813	823.784	.000**
	Residual	17.489	381	.046		
	Total	93.115	383			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ p-value < .05

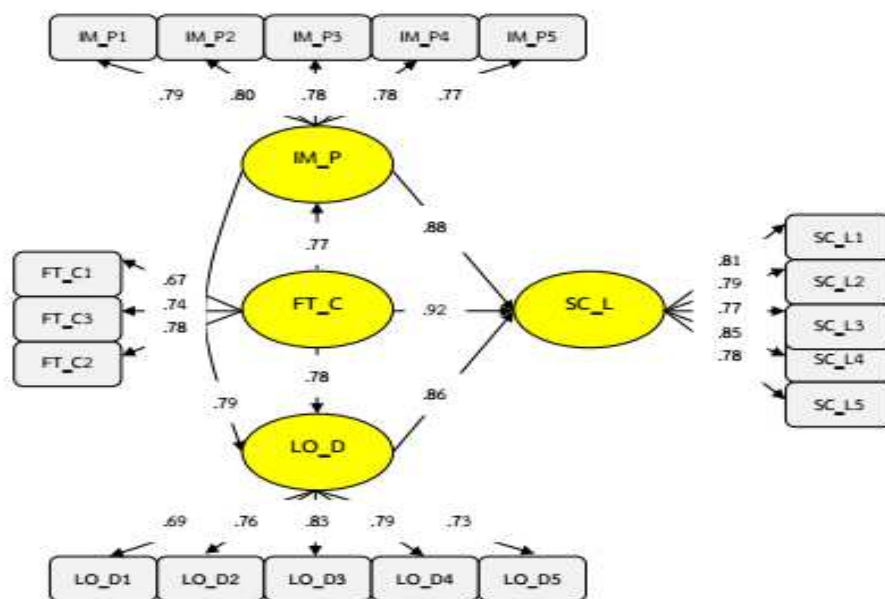
จากตาราง 3 ผลการวิเคราะห์แปรปรวนของตัวแปรที่นำเข้าสู่สมการพยากรณ์ที่มีอิทธิพลต่อความเข้มแข็งของชุมชนด้วยการระเบิดจากภายในท้องถิ่นสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน พบว่าตัวแปรเงื่อนไขและปัจจัยที่ส่งผลให้ชุมชนเข้มแข็ง ตัวแปรการนำนโยบายไปปฏิบัติของเทศบาลตำบล และตัวแปรการบริหารการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบล ทุกตัวแปรสามารถพยากรณ์และอธิบายถึงความเข้มแข็งของชุมชนด้วยการระเบิดจากภายในท้องถิ่นสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4 การเคราะห์พหุคูณแบบขั้นตอนของตัวแปรที่นำเข้าสู่สมการพยากรณ์

Model	Unstandardized		Standardized	t	Sig.
	Coefficients		Coefficients		
	B	Std. Error	Beta		
ค่าคงที่ (Constant)	.079	.104		.758	.449**
1. เงื่อนไขและปัจจัยที่ส่งผลให้ชุมชนเข้มแข็ง	.520	.400	.545	12.948	.000**
2. การนำนโยบายไปปฏิบัติของเทศบาลตำบล	.561	.043	.564	13.035	.000**
3. การบริหารการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบล	.409	.048	.369	8.540	.000**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ p-value < .05

จากตารางที่ 4 การเคราะห์พหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Regression Analysis) ของตัวแปรที่นำเข้าสู่สมการพยากรณ์ พบว่าทุกตัวแปรมีความสัมพันธ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และผลการตรวจสอบเชิงยืนยันรูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อความเข้มแข็งของชุมชนด้วยการระเบิดจากภายในท้องถิ่นสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน พบว่าสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ตามเกณฑ์ที่เหมาะสม (Fit) ตามเกณฑ์ค่าดัชนีตรวจสอบที่กำหนด ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏตามภาพที่ 1 ดังนี้

Chi-Square = 72.03, df = 54, P-value = 0.05105, RMSEA = 0.030

จากภาพที่ 1 ผลการตรวจสอบเพื่อยืนยันรูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุ (Structural Equation Model Analysis: SEM) ด้วยโปรแกรมลิสเรล (LISREL) เพื่อตรวจสอบเชิงยืนยันรูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อความเข้มแข็งของชุมชนด้วยการระเบิดจากภายในท้องถิ่นสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผลการวิเคราะห์ พบว่า ค่าไค-สแควร์ (χ^2) เท่ากับ $123/72.03 = 1.70$ องศาอิสระ (df) มีค่าเท่ากับ 54 ค่าความมีนัยสำคัญ (p-value) มีค่าเท่ากับ 0.05105 และค่า RMSEA เท่ากับ 0.030 ซึ่งแสดงว่ารูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อความเข้มแข็งของชุมชนด้วยการระเบิดจากภายในท้องถิ่นสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน สอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ตามเกณฑ์ที่เหมาะสม (Fit) ตามเกณฑ์ค่าดัชนีตรวจสอบที่กำหนด ซึ่งแสดงว่ารูปแบบตามสมมติฐานสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ตามเกณฑ์ค่าดัชนีตรวจสอบที่กำหนด ตามตาราง 5 ดังนี้

ตารางที่ 5 ค่าสถิติต่างๆ ที่ได้ในการตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ด้วยโปรแกรมลิสเรล (LISREL)

ค่าดัชนีที่ตรวจสอบ	ค่าสถิติและดัชนีที่วิเคราะห์ได้	เกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณา	ผลการพิจารณา
1. ค่าไค-สแควร์สัมพันธ์ (χ^2/df)	$123/72.03 = 1.70$	น้อยกว่า 2	ผ่าน
2. ค่ามีนัยสำคัญของ (p)	P-value = 0.05105	มีนัยสำคัญ	ผ่าน
3. RMSEA	RMSEA = 0.030	น้อยกว่า .05	ผ่าน
4. GFI	GFI = 0.97	มากกว่า .90	ผ่าน
5. AGFI	AGFI = 0.95	มากกว่า .90	ผ่าน
6. Tucker-Lewis Index (TLI)			
6.1 CFI	CFI = 1.00	มากกว่า .90	ผ่าน
6.2 NFI	NFI = 0.99	มากกว่า .90	ผ่าน
6.3 NNFI	NNFI = 1.00	มากกว่า .90	ผ่าน
7. Critical N: CN	CN = 405.11	มากกว่า 200	ผ่าน

จากตารางที่ 5 พบว่า ค่าดัชนีที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยโปรแกรมลิสเรล (LISREL) เป็นดังนี้ ค่าไค-สแควร์ (χ^2) เท่ากับ $123/72.03 = 1.70$ องศาอิสระ (df) มีค่าเท่ากับ 54 ค่าความมีนัยสำคัญ (p-value) มีค่าเท่ากับ P-value = 0.05105 และค่า RMSEA = 0.030 ค่า GFI = 0.97, ค่า AGFI = 0.95, ค่า CFI = 1.00, ค่า NFI = 0.99, ค่า NNFI = 1.00, และค่า CN = 405.11 แสดงว่ารูปแบบความสัมพันธ์

สอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ได้รูปแบบความสัมพันธ์ที่สอดคล้องกลมกลืนกันตามเกณฑ์ค่าดัชนีตรวจสอบที่กำหนด

5.3 ผลการพัฒนาแบบโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อความเข้มแข็งของชุมชนด้วยการระเบิดจากภายในท้องถิ่นสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน

ตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์ความเหมาะสม (Fit) ของตัวแปรองค์ประกอบภายในรูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อความเข้มแข็งของชุมชนด้วยการระเบิดจากภายในท้องถิ่นสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนด้วยวิธีของ Kaiser-Mayer-Olkin Measures of Sampling Adequacy: KMO

Kaiser-Mayer-Olkin Measures of sampling Adequacy		.978
Bartlett's Test of Sphericity	Approx. Chi-Square	5815.992
	df	78
	Sig.	.000

จากตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์ความเหมาะสม (Fit) ของตัวแปรองค์ประกอบภายในรูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อความเข้มแข็งของชุมชนด้วยการระเบิดจากภายในท้องถิ่นสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยใช้เทคนิค Factor Analysis ด้วยวิธีของ Kaiser-Mayer-Olkin ได้ค่าเป็น .978 ซึ่งมากกว่า .5 และเข้าสู่ 1 สรุปได้ว่าข้อมูลมีความเหมาะสมที่จะใช้เทคนิค Factor Analysis โดยข้อมูลมีการแจกแจงโดยประมาณแบบ Chi-Square = 5815.992 ได้ค่า Sing. = .000 มีความสัมพันธ์กัน

6. อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยประมวลได้ว่าการนำนโยบายไปปฏิบัติของเทศบาลตำบล เจ็อนไซและปัจจัยที่ส่งผลให้ชุมชนเข้มแข็งและการบริหารการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบล มีอิทธิพลต่อความเข้มแข็งของชุมชนด้วยการระเบิดจากภายในท้องถิ่นสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของวรรณธรรม กาญจนสุวรรณ (2553) พบว่า กระบวนการชุมชนเข้มแข็งเกิดจากแนวคิดและการดำเนินการของภาครัฐและภาคประชาชนที่ต้องการให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ทั้งในมิติเศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครองท้องถิ่น การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมการเรียนรู้โดยมีความเป็นมาอย่างต่อเนื่องภายใต้บริบทการพัฒนาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติของภาครัฐและการพัฒนาตนเองของชุมชน ที่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมและการพัฒนาศักยภาพของคนและ

ชุมชนให้มีความเข้มแข็ง ในส่วนตัวแปรการนำนโยบายไปปฏิบัติของเทศบาลตำบลและการบริหารการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลจะเป็นตัวแปรเงื่อนไขสำคัญในการขับเคลื่อนเพื่อการเสริมสร้างให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็งด้วยการระเบิดจากภายในท้องถิ่นสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนในรูปแบบของระบบเครือข่ายภายในท้องถิ่นซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ รัฐกิจ หิมะคุณ (2552) ให้ข้อสรุปไว้ว่าการจัดการปัญหาสาธารณะภายใต้ระบบเครือข่าย (Civic networks) ที่จะก่อให้เกิดพลังทางสังคมในการขับเคลื่อนชุมชน/แก้ไขปัญหา จะต้องให้ความสำคัญกับนโยบายของหน่วยงานท้องถิ่นที่สอดคล้องกับปัญหา (Public issue) โดยคำนึงถึงทุนทางสังคม ความเป็นประชาสังคม ชุมชน/ท้องถิ่นนั้นๆ เปิดกว้างต่อสาธารณะด้านนโยบาย แนวทางการแก้ไขปัญหามุ่งเน้นการมีส่วนร่วมเป็นสำคัญโดย มีการทำสัญญาดำเนินการเพื่อแก้ปัญหาแบบพหุภาคี (Partnerships) การบริหารหรือการนำนโยบายไปปฏิบัติ จะต้องไม่มุ่งเน้นรูปแบบหรือทางการมากนัก มีการแลกเปลี่ยนทรัพยากร/ข้อมูล ขวสารระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับชุมชน/ท้องถิ่น เจ้าของปัญหาเป็นระยะ ส่วนในด้านของประชาชนจะต้องมีการเสริมสร้างความเป็นประชาสังคม ชุมชน/ท้องถิ่นให้เข้มแข็งภายใต้การสนับสนุนของพหุภาคี สร้างจิตสำนึกรวมกันโดยให้ความสำคัญกับระบบการตัดสินใจที่โปร่งใส สนับสนุนให้มีผู้นำที่รับผิดชอบ และมุ่งผลประโยชน์สาธารณะเป็นที่ตั้ง เป็นต้น และผลจากการที่ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากการวิจัย เมื่อนำไปปรับกับทฤษฎีบท Network-Enveloped Hypothesis: NEH โดยพิจารณาถึงองค์ประกอบในเชิงปฏิบัติการต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และแนวคิด หลักการเกี่ยวกับ ขบวนการทางสังคมรูปแบบใหม่ สามารถสร้างเป็นโมเดลการจัดการโมเดลการจัดการปัญหาสาธารณะในระบบเครือข่าย พบว่าปัจจุบันโดยภารกิจองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังมีบทบาทสำคัญและเป็นหน่วยงานหลักในการกำหนดนโยบาย/ยุทธศาสตร์เพื่อความอยู่ดีมีสุขของประชาชนในเขตพื้นที่รับผิดชอบ และกำลังถูกจับตามองจากภายนอก ดังนั้น ก่อนที่จะถูกมองว่าเป็นองค์การที่ไม่ศักยภาพในการแก้ปัญหาให้กับชุมชน/ท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องเรียนรู้ความผิดพลาดในอดีต และพยายามปรับเปลี่ยนบทบาท พฤติกรรมทั้งองค์การ นั้นหมายถึง “หน่วยงานท้องถิ่นจะต้องเป็นแกนกลางในการสร้างพลังทางสังคมในการขับเคลื่อนชุมชน/ท้องถิ่นให้เกิดการแก้ปัญหาสาธารณะด้วยเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเป็นองค์รวม (พหุภาคี)” เปิดโอกาสให้ประชาชนสะท้อนความคิดเห็นให้ข้อเสนอแนะที่มีต่อการจัดการกับปัญหา และ/หรือเปิดโอกาสให้องค์การ/หน่วยงานภายนอกในเวทีสาธารณะเพื่อร่วมคิดร่วมปรึกษาเกี่ยวกับแนวทางมาตรการในการจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างเหมาะสม เป็นรูปธรรม มีการแบ่งภาระความรับผิดชอบเพื่อความเหมาะสมกับปัญหาในลักษณะของการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ สนับสนุนทรัพยากรให้ภาคีทุกภาคส่วนในการดำเนินกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ โดยที่หน่วยงานท้องถิ่นต้องคอยให้ความช่วยเหลือหรือให้การสนับสนุนการดำเนินงานในด้านต่างๆ ทำหน้าที่เป็นเพียงผู้กระตุ้น สนับสนุน และจูงใจ (Facilitator) ให้ภาคีทุกภาคส่วน ตัวประชาชน ชุมชน/ท้องถิ่น เข้าแก้ไขปัญหาสาธารณะต่างๆ ด้วยตนเอง โดยพิจารณาถึงบริบททางการเมืองท้องถิ่น ลักษณะ

ชุมชนกิจกรรมชุมชน ภายใต้ระบบเครือข่าย(Civic networks) ซึ่งจะก่อให้เกิดพลังทางสังคมในการขับเคลื่อนชุมชน/แก้ไขปัญหาารวมกันทุกภาคส่วน กล่าวคือหน่วยงานท้องถิ่นก่อนจะเข้าไปจัดการกับปัญหาสาธารณะจะต้องให้ความสำคัญกับรูปแบบการบริหารงานท้องถิ่นในระบบเครือข่าย (Civic network) ที่ยืดหยุ่นและสอดคล้องกับบริบทต่างๆ อย่างรอบด้าน อันจะนำไปสู่การเสริมสร้างและพัฒนา รูปแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนด้วยการระเบิดจากภายในท้องถิ่นสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนได้อย่างแท้จริง

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

7.1.1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรนำตัวแปรเงื่อนไขและปัจจัยที่ส่งผลให้ชุมชนเข้มแข็งตัวแปรการนำนโยบายไปปฏิบัติ และตัวแปรการบริหารการพัฒนาท้องถิ่นที่มีตัวแปรต่างๆ เป็นองค์ประกอบ มีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนด้วยการระเบิดจากภายในท้องถิ่นสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนนำไปขยายผลในพื้นที่ที่ทั้งระดับชุมชนท้องถิ่น/องค์การบริหารส่วนตำบล/เทศบาล/อบจ.ต่อไป

7.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

7.2.1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรนำตัวแปรเงื่อนไขและปัจจัยที่ส่งผลให้ชุมชนเข้มแข็ง ตัวแปรการนำนโยบายไปปฏิบัติ และตัวแปรการบริหารการพัฒนาท้องถิ่นที่มีตัวแปรต่างๆ เป็นองค์ประกอบ มีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนด้วยการระเบิดจากภายในท้องถิ่นสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนนำไปขยายผลในพื้นที่ที่ทั้งระดับชุมชนท้องถิ่น/องค์การบริหารส่วนตำบล/เทศบาล/อบจ.ต่อไป

7.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

7.3.1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรนำตัวแปรปัจจัยเพื่อใช้เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัยเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนด้วยการระเบิดจากภายในท้องถิ่นสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และขยายผลในพื้นที่อื่นๆ ภายใต้ระบบเครือข่าย(Civic network) โดยที่หน่วยงานท้องถิ่นต้องคอยให้ความช่วยเหลือหรือให้การสนับสนุนการดำเนินงานในด้านต่างๆ ทำหน้าที่เป็นเพียงผู้กระตุ้น สนับสนุน และจูงใจ(Facilitator) ให้ภาคีทุกภาคส่วน ตัวประชาชน ชุมชน/ท้องถิ่น เข้าแก้ไขปัญหาสาธารณะต่างๆ ด้วยตนเอง โดยพิจารณาถึงบริบททางการเมืองท้องถิ่น ลักษณะชุมชน กิจกรรมชุมชน ภายใต้ระบบเครือข่าย(Civic networks) ซึ่งจะก่อให้เกิดพลังทางสังคมในการขับเคลื่อนชุมชน/แก้ไขปัญหาารวมกันทุกภาคส่วน

8. บรรณานุกรม

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2560). **ยุทธศาสตร์กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น พ.ศ.2560-2569**. กรุงเทพฯ : สำนักงานกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น.
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2542). **การวิเคราะห์สถิติ: สถิติเพื่อการตัดสินใจ**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์วิทยาลัย.
- โกวิท พวงงาม. (2550). **ธรรมาภิบาลท้องถิ่น: ว่าด้วยการมีส่วนร่วมและความโปร่งใส**. กรุงเทพฯ : เอ็กซ์ เเปอร์เนท.
- ขวัญชัย สัจสันตินุกูล (2553). **แนวคิด ทฤษฎี การนำนโยบายไปปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ : บพิธการพิมพ์.
- ฉัตรทิพย์ นาถสุภา และคณะ. (2541). **ทฤษฎีและแนวคิดเศรษฐกิจชุมชนชนวนา**. กรุงเทพฯ : บริษัท อัมรินทร์ พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).
- ดารณี จามจรี และจินตนา ยูนิพันธุ์. (2545). **การจัดการภาครัฐกับการเสริมพลังประชาชน**. กรุงเทพฯ : คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ติน ปรัชญพฤทธิ. (2551). **การบริหารการพัฒนา**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิรณ พงศ์มพัฒน์ และคณะ. (2554). **เศรษฐศาสตร์มหภาค : ทฤษฎี นโยบาย และการวิเคราะห์สมัย**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธเนศวร์ เจริญเมือง. (2550). **การปกครองท้องถิ่นกับการบริหารจัดการท้องถิ่นอีกมิติหนึ่งของอารยธรรมโลก: จากยุคกรีกถึงยุคทุนนิยมตะวันตก**. กรุงเทพฯ : คบไฟ.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2557). **การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS และ AMO**. กรุงเทพฯ : พิมพ์ที่ บริษัท เอส. อาร์. พริ้นติ้ง แมสโปรดักส์ จำกัด.
- ปาริชาติ วลัยเสถียร. (2549). **กระบวนการเรียนรู้และจัดการเรียนรู้ของชุมชน**. กรุงเทพฯ : โครงการเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข (สรส.).
- รัฐกิจ หิมะคุณ. (2552). **รูปแบบการจัดการปัญหาสาธารณะของหน่วยงานท้องถิ่น : กรณีศึกษาชุมชนแออัดแห่งหนึ่ง ในเขตเทศบาลนครอุบลราชธานี**. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- วณี ปิ่นประทีป. (2548). **ประมวลข้อมูลเบื้องต้นพื้นที่ชุมชนเข้มแข็ง เอกสารประกอบการสัมมนา เรื่องนโยบายเพื่อสนับสนุนความเข้มแข็งของชุมชน**. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ.
- วรรณธรรม กาญจนสุวรรณ. (2553). **กระบวนการ การจัดการชุมชนเข้มแข็ง : รูปแบบ ปัจจัยและตัวชี้วัด**. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.

- สุภมาศ อังศ์โชติ และคณะ. (2552). **สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์: เทคนิคการใช้โปรแกรม LISREL**. กรุงเทพฯ : เจริญมั่นคงการพิมพ์.
- เอนก นาคะบุตร. (2542). **ชุมชนเข้มแข็ง ทูทางสังคมไทย**. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนเพื่อสังคม.
- Cohen, J. and N.T. Uphoff. (1977). *Rural Development Partipation*. Ithaca : Cornell University.
- _____. (1980). *Participation' s Place in Rural Development: Seeking Clarify Through pecificity*. **Wolrd Development**. 8(March 1980). 213-218.
- Department of International Economic and Social Affairs, United Nations. (1981). **Popular Participation as a Strategy for Promoting community-level Action and National Development**. New York : United Nations.
- Lee J.Cary, Editor. (1970). **Community Development As A Process**. Columbia : University of Missouri Press.
- Patricia Lundy. (1999). *Community participation in Jamaican Conservation Projects*. **Community Development Journal**. 34(2). 122-132.

วิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการบริการสาธารณสุขของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดเชียงใหม่*

Analyze the Influence Factors Health Services of Sub-district Health Promotion Hospitals in Chiang Mai Province

เวชสุวรรณ อาจิวิชัย¹, เบนญาภา วงษ์แหวน² และรณชิต พุทธลา³
Wedsuwan Ardwichai¹, Benyapa Wongwean² and Ronnachi Phuthala³
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด¹
Mahamakut Buddhist University, Roi Et Campus¹
นักศึกษาสถาบันพระปกเกล้า²
Students of King Prajadhipok' Institute²
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศาสนาสุโขทัย³
Mahamakut Buddhist University, Kalasin Buddhist College³
Email : dps4ved2@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อวัดและประเมินผลการบริหารจัดการบริการสาธารณสุขของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดเชียงใหม่ 2) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการบริการสาธารณสุขของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดเชียงใหม่ และ 3) เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการบริการสาธารณสุขของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดเชียงใหม่ ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ ประชากร และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ (1)บุคลากรโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในเขตพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ และ (2)ประชาชนผู้มาใช้บริการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในเขตพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ รวมจำนวนทั้งสิ้น 384 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคูณ

ผลการศึกษาระดับความสำเร็จของการจัดการบริการสาธารณสุขของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง นอกจากนี้ ผลการวิเคราะห์ปัจจัยความสำเร็จของการจัดการบริการสาธารณสุขของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดเชียงใหม่ จำแนกตามรายตัวแปรเพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พบว่า ทุกตัวแปรที่ศึกษามีความสัมพันธ์

อยู่ระหว่าง .230 – .510 โดยพิจารณาเป็นรายตัวแปรพบว่าตัวแปรความชัดเจนในเป้าหมายของนโยบาย มีความสัมพันธ์กับตัวแปรความรู้ความเข้าใจในวัตถุประสงค์สูงสุดที่ค่าความสัมพันธ์ที่ .510 ส่วนตัวแปร การเข้ามีส่วนร่วมของประชาชน มีความสัมพันธ์กับตัวแปรลักษณะของหน่วยงานปฏิบัติการต่ำสุดที่ค่า ความสัมพันธ์ที่ .230 ซึ่งทุกตัวแปรมีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 เป็นไปตามสมมติฐาน การวิจัย

คำสำคัญ : การบริหารจัดการบริการสาธารณสุข; โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล; ปัจจัยที่มีอิทธิพล

ABSTRACT

The main aim of this study was; 1) to measure and evaluate the management of health services of sub-district health promotion hospitals in Chiang Mai province 2) to analyze the factors influencing the health service management of the sub-district health promotion hospitals in Chiang Mai province and 3) to analyze the relationship of factors influencing the management of the public health service and the management of the public health service of the hospital of health district in Chaing Mai province. In this study, quantitative research methodology was used. Quantitative research. The population and sample used in the study were (1) health promotion personnel in Tambon Chiang Mai and (2) people in Tambon health promotion hospital in Chaing Mai. Total number of 384

The results of the study on the level of success of the health services of the sub-district health promotion hospitals in Chiang Mai province showed that the median level . In addition, the results of the analysis of the success factors of the health services of the district health promotion hospitals in Chiang Mai province. The variables were analyzed to find correlation coefficients. All variables studied ranged from. 230 - .510. The variable of clarity in policy goals the correlation coefficients were found to have the highest correlation coefficient. The correlation coefficients were found to be correlated with the variance of the lowest unit of labor. The statistical significance of .05 is based on the research hypothesis.

Keywords : Health Service Management; Sub-District Health Promotion Hospitals; Influence Factors

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำกรวิจัย

ระบบบริการสุขภาพปัจจุบันไม่สามารถตอบสนองต่อความจำเป็นและความต้องการบริการด้านสุขภาพของประชาชนทุกคนได้อย่างเพียงพอและเท่าเทียมกัน มีผลทำให้ช่องว่างระหว่างคนในสังคมขยายตัวมากยิ่งขึ้น ทั้งๆ ที่การมีสุขภาพดีเป็นสิทธิของประชาชนทุกคนตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญไทย พุทธศักราช 2540 มาตราที่ 52 ประเทศไทยเคยมีเศรษฐกิจเจริญรุ่งเรืองอย่างต่อเนื่องเป็นเวลาหลายปี และเมื่อเข้าสู่สภาวะชะงักงันและเกิดการถดถอย ผลของสภาวะเศรษฐกิจที่ถดถอยย่อมกระทบอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ต่อสุขภาพของประชาชน โดยเฉพาะประชาชนผู้ที่ยากจนและผู้ที่ยากจนกว่าช่วยเหลือเกื้อกูลไม่ว่าจะเป็นผู้สูงอายุ เด็ก คนพิการ ฯลฯ ในขณะที่ประเทศไทยมีเศรษฐกิจรุ่งเรืองนั้น ระบบบริการสุขภาพก็ได้รับผลกระทบเช่นกันคือ ได้ประสบกับปัญหาการแพทย์ฟ้อง訴 หมายถึงมีค่าใช้จ่ายในการแพทย์มาก แต่สังคมไม่ได้รับผลตอบแทนทางสุขภาพคุ้มค่า ยิ่งเจ็บป่วย ล้มตายโดยไม่จำเป็น ได้รับบริการไม่ทั่วถึงและบริการขาดคุณภาพ สหรัฐอเมริกาเป็นตัวอย่างที่ดีของปัญหานี้ กล่าวคือ ค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพใน พ.ศ. 2523, 2533 และ 2536 สูงถึงร้อยละ 8, 12 และ 14 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ คิดเป็นมูลค่า 2.5 แสนล้าน 7 แสนล้าน และ 9 แสนล้านเหรียญตามลำดับ แต่คนอเมริกันถึง 37 ล้านคน ไม่มีประกันสุขภาพไม่ว่าชนิดใดๆ ทำให้เมื่อเจ็บป่วยไม่กล้าไปโรงพยาบาลเพราะค่าบริการแพทย์แพง เข้าไปเพิ่มต้นทุนการผลิตสินค้าทุกชนิด กระทบการแข่งขันทางเศรษฐกิจ มีผลต่อการว่างงาน ความยากจน และสังคม สำหรับประเทศอื่นๆ รวมทั้งประเทศไทยกำลังมีปัญหาทำนองเดียวกันกับประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศไทยใช้จ่ายเกี่ยวกับสุขภาพประมาณ 250,000 ล้านบาท และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นร้อยละ 16 อันเป็นอัตราการเพิ่มของรายจ่ายสูงกว่าอัตราการเพิ่มของรายได้ หมายถึงการเข้าไปสู่สภาวะวิกฤต กล่าวคือ เงินหมดแต่มีคนที่ไม่ได้รับผลจากการใช้จ่ายจำนวนมาก เช่น ไม่ได้รับบริการที่ควรได้รับและผู้ที่ได้รับบริการที่ไม่ดีพอ มีคนเจ็บคนตายโดยไม่จำเป็นจำนวนมาก (ประเวศ วัชสี, 2541)

อย่างไรก็ดี หากพิจารณาถึงผลกระทบของการถดถอยทางเศรษฐกิจต่อระบบบริการสุขภาพ ประเทศไทยมิใช่ประเทศเดียวที่ประสบภาวะปัญหาเช่นนี้ ในหลายๆ ประเทศทั่วโลกไม่ว่าจะเป็นสหรัฐอเมริกา อังกฤษ เกาหลีใต้ ฯลฯ ล้วนแล้วแต่ประสบภาวะเศรษฐกิจชะงักงันมาก่อน ทำให้งบประมาณด้านสุขภาพของทั้งประเทศได้รับผลกระทบอย่างมาก จนในที่สุดต้องพยายามปฏิรูประบบบริการสุขภาพ (Health Care Reform) ของตนเองเพื่อให้สามารถที่จะตอบสนองต่อการดูแลสุขภาพของประชาชนได้ในภาวะที่งบประมาณจำกัด (Laverack, 2006) การปฏิรูประบบบริการสุขภาพในประเทศเหล่านี้มีบทเรียนและข้อสรุปน่าสนใจที่สามารถเรียนรู้มากมาย สำหรับระบบบริการสุขภาพของประเทศไทยนั้น ว่ากันตามจริงปัญหาของระบบบริการสุขภาพที่มีอยู่ในปัจจุบันเกิดขึ้นและดำรงตั้งแต่ก่อนเศรษฐกิจไทยจะเกิดปัญหา ไม่ว่าจะเป็นปัญหาทั้งการเข้าถึงบริการของประชาชน ความพึงพอใจของประชาชนต่อระบบบริการที่มีอยู่ ประสิทธิภาพของระบบบริการ รวมถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาระบบบริการสุขภาพไปสู่ในระดับที่คาดหวัง ภาวะเศรษฐกิจถดถอยทำให้ปัญหาต่างๆ เหล่านี้ชัดเจนขึ้น (สงวน นิตยารัมภ์พงศ์, 2541) การจัดการบริการสุขภาพสามารถแก้ไขปัญหาการขาดแคลนบริการได้ระดับหนึ่ง มีการกระจายบริการให้ทั่วถึงและเพียงพอเฉพาะในด้านโครงสร้างพื้นฐานและวัสดุอุปกรณ์

เป็นส่วนใหญ่ ในด้านคุณภาพของระบบบริการนั้น ได้มีความพยายามนำเทคโนโลยีการจัดการด้านการพัฒนาคุณภาพบริการมาใช้ แม้จะได้ผลกระทบระดับหนึ่งแต่ก็ยังได้ผลไม่เต็มที่และยังมีปัญหาที่ต้องได้รับการพัฒนา ได้แก่ ความไม่เท่าเทียมและความไม่เป็นธรรมในระบบบริการสุขภาพ ระบบบริการสุขภาพขาดประสิทธิภาพ และระบบบริการสุขภาพยังคุณภาพไม่ได้มาตรฐานและให้บริการที่แตกต่างกัน (Kristine, 2013; สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข, 2544)

จากคำแถลงนโยบายด้านสาธารณสุขและสุขภาพ รัฐบาลมุ่งมั่นที่จะสร้างระบบบริการและคุ้มครองสุขภาพ เพื่อให้ประชาชนชาวไทยมีสุขภาพที่ดีถ้วนหน้า โดยจะดำเนินการปฏิรูประบบสุขภาพ เพื่อลดรายจ่ายโดยรวมด้านสาธารณสุขของประเทศ และลดค่าใช้จ่ายในการดูแลรักษาสุขภาพของประชาชน พร้อมทั้งสร้างหลักประกันและโอกาสในการเข้าถึงบริการทางการแพทย์และสาธารณสุขที่ได้มาตรฐานอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน ดังนี้ (สุวิทย์ วิบุลผลประเสริฐ, 2544) (1)จัดตั้งกองทุนประกันสุขภาพแห่งชาติ โดยการตรากฎหมายว่าด้วยการประกันสุขภาพแห่งชาติ เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในการใช้งบประมาณของรัฐด้านสุขภาพ และลดภาระค่าใช้จ่ายของประชาชนในการเข้าถึงบริการสุขภาพ (2)ส่งเสริมการผลิต พัฒนา และกระจายกำลังคนและสถานบริการด้านสุขภาพให้มีจำนวนและคุณภาพเพียงพอกับความต้องการของประเทศ รวมทั้งส่งเสริมและพัฒนาระบบความรู้และสร้างมาตรฐานด้านการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือกอื่นๆ และสมุนไพร เพื่อนำไปใช้ในระบบบริการสุขภาพอย่างมีคุณภาพและปลอดภัย และ (3)จัดระบบการป้องกันและขจัดโรคติดต่ออันตราย การป้องกันอุบัติเหตุและอุบัติเหตุ การควบคุมการเพิ่มจำนวนผู้ป่วยโรคเอดส์และดูแลผู้ป่วยโรคเอดส์อย่างเหมาะสม พร้อมทั้งสนับสนุนการสร้างและเผยแพร่องค์ความรู้ด้านสุขภาพ เร่งรัดกิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพ การกีฬา และสนับสนุนให้เกิดองค์กรเครือข่ายควบคุมป้องกันโรคในทุกระดับและในปี พ.ศ. 2529 มีการประกาศกฎบัตรออกตาวาเพื่อการส่งเสริมสุขภาพ (Ottawa charter) ด้วยการเสนอกระบวนการที่คนใหม่ทางด้านสุขภาพที่มุ่งเน้นการส่งเสริมสุขภาพ (Health promotion) เป็นกระแสหลักโดยไม่มองสุขภาพแยกออกจากสิ่งแวดล้อมในอดีต แต่จะมองการดำเนินกิจกรรมด้านสุขภาพไปในทิศทางของการดูแลสุขภาพดี (Good Health Approach) ซึ่งเชื่อว่าจะได้ผลตอบแทนด้านสุขภาพที่สูงกว่าและประชาชนมีสุขภาพดีได้จริงมากกว่า (Levey & Loomba, 1973; สัมฤทธิ์ ศรีธำรงสวัสดิ์, 2544)

ด้วยความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการบริการสุขภาพในเขตพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ จึงสนใจที่จะศึกษาวิเคราะห์ปัจจัยความสำเร็จหรือความล้มเหลวที่มีผลกระทบต่อการบริหารจัดการบริการสุขภาพในเขตพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ ทั้งนี้ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดนโยบายเชิงยุทธศาสตร์ในระดับพื้นที่และการบริหารการดำเนินงานของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในเขตพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ที่เหมาะสมกับชุมชนท้องถิ่นต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อวัดและประเมินผลการบริหารจัดการบริการสาธารณสุขของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดเชียงใหม่

2.2 เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการบริการสาธารณสุขของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดเชียงใหม่

2.3 เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการบริการสาธารณสุขของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดเชียงใหม่

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ได้ทราบถึงผลการบริหารจัดการบริการสาธารณสุขของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดเชียงใหม่ รวมถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการบริการสาธารณสุขของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดเชียงใหม่

3.2 หน่วยงานภาครัฐโดยเฉพาะโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ควรนำผลการวิจัยในครั้งนี้เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการบริหารจัดการบริการสาธารณสุขชุมชนของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลทั้งในระดับพื้นที่และระดับชาติ

3.3 องค์กรภาครัฐและเอกชน สามารถนำผลการวิจัยในครั้งนี้เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานเชิงนโยบายเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดนโยบายเชิงยุทธศาสตร์การเสริมสร้างการบริหารจัดการบริการสาธารณสุขของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลทั้งในระดับพื้นที่และระดับชาติ

3.4 นักวิชาการ/นักวิจัย นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาหรือบุคคลทั่วไป สามารถนำผลการวิจัยในครั้งนี้ เพื่อใช้เป็นกรอบคิดในการวิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับรูปแบบความสำเร็จในการบริหารจัดการบริการสาธารณสุขของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลต่อไป

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลและประชาชนผู้มาใช้บริการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในเขตพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ กลุ่มตัวอย่างใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) จำนวน 400 ตัวอย่าง ประกอบด้วย (1)บุคลากรโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในเขตพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 200 คน และ (2)ประชาชนผู้มาใช้บริการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในเขตพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 200 คน ทั้งนี้ เพื่อให้ได้ข้อมูลการรับรู้และความคิดเห็นที่ถูกต้องแม่นยำและน่าเชื่อถือมากที่สุด จึงได้ใช้ประชากรทุกคนเป็นตัวแทนกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยผู้ศึกษาได้สร้างขึ้นจากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลทฤษฎี โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาจากแนวคิดทฤษฎีและ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง หนังสือราชการ รายงานการประชุม มติคณะรัฐมนตรี วารสาร รายงานผลการศึกษาวិทยานิพนธ์ และบทความต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือการศึกษาขั้นตอนที่ 2 ทำการสร้างแบบสอบถาม (Questionnaire) ดังนี้ 1) การศึกษาปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล โดยใช้ข้อมูลลักษณะของประชากรเพื่อจัดกลุ่มความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ (1) เพศ (2) อายุ (3) สถานภาพสมรส (4) ระดับการศึกษา (5) รายได้ต่อเดือน และ (6) ความสัมพันธ์กับ รพ.สต. มาสร้างเป็นแบบสอบถามเพื่อให้กลุ่มตัวอย่างให้รายละเอียดของตนเองก่อนที่จะให้ความคิดเห็นในประเด็นที่ศึกษา 2) การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการบริการสาธารณสุขในระดับพื้นที่ ได้นำตัวชี้วัดได้แก่ (1) การเข้ามีส่วนร่วมของประชาชน (2) ความชัดเจนในเป้าหมายของนโยบาย (3) ความรู้ความเข้าใจในวัตถุประสงค์ (4) ลักษณะของหน่วยงานปฏิบัติการ (5) ความสามารถในการบริหารจัดการ 3) การประเมินผลการบริหารจัดการสาธารณสุขของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดเชียงใหม่ ได้นำตัวชี้วัด ได้แก่ (1) ด้านการเป็นผู้นำสมัยใหม่ด้านบริการสาธารณสุข (Model Health Leadership) (2) ด้านการติดต่อสื่อสารการจัดการข้อมูล (Communicate & Manage Information) (3) ด้านแผนงานเพื่อการปรับปรุงการปฏิบัติ (Plan for and Improve Practice) (4) ด้านสุขภาวะอนามัยและความปลอดภัย (Protest Worker Health and Safety)

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล (Data Collection) กับ (1) บุคลากรโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในเขตพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 200 คน และ (2) ประชาชนผู้มาใช้บริการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในเขตพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 200 คน โดยได้ประสานงานและติดตามแบบสอบถามตามกลุ่มเป้าหมาย ได้กลับคืนมาภายในช่วงเวลาที่กำหนด จำนวนทั้งสิ้น 384 ฉบับ จึงเพียงพอต่อการนำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analysis) ที่ได้จากแบบสอบถามวิจัย (Questionnaire) โดยใช้สถิติเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูล รายละเอียด ดังนี้ 1) การวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) เพื่อหาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) จากแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นอันมีลักษณะคำถามชนิดตรวจสอบรายการ (Check List) และแบบมาตราส่วน (Rating Scale) 5 ระดับ (มากที่สุด/มาก/ปานกลาง/น้อย/น้อยที่สุด) ตามแบบของ Likert Scale เพื่อหาค่าเฉลี่ยและแปลความความหมาย โดยใช้เกณฑ์ตามสูตรของ Best, J.W. & Kahn, J.V. (1993) 2) การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient) เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม โดยใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) และใช้สถิติวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA) เป็นการวิเคราะห์ความแปรปรวนของตัวแปรที่นำเข้าสู่สมการพยากรณ์ ว่ามีความสัมพันธ์กันหรือไม่ ตามเกณฑ์การวัดระดับและทิศทางความสัมพันธ์ของตัวแปร 3) การวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เป็นการวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA) ของตัวแปรพยากรณ์ที่นำเข้าสู่สมการด้วยวิธีการวิเคราะห์พหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise

Regression Analysis) ในรูปแบบการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุเชิงเส้น (Multiple Linear Regression) เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระมากกว่า 1 ตัวกับตัวแปรตาม ด้วยสถิติอ้างอิงแบบไม่มีพารามิเตอร์ (Non Parametric Inference) โดยนำผลลัพธ์ที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลตัวแปรพยากรณ์ที่ RUN ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป มาเสนอในรูปแบบสมการถดถอยพหุเชิงเส้น ในรูปของสมการคะแนนดิบ (B) คือ $\hat{Y} = \text{Constant} + X_1 + X_2 + X_3 \dots$ และในรูปของสมการคะแนนมาตรฐาน (Beta) คือ $\hat{Y} = Z_1 + Z_2 + Z_3 \dots$

5. ผลการวิจัย

5.1 ผลการจัดบริการสาธารณสุขของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า ความสำเร็จของการจัดบริการสาธารณสุขนั้น ด้านสุขภาวะอนามัยและความปลอดภัย (Protest Worker Health and Safety) มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นสูงสุด ส่วนด้านการเป็นผู้นำสมัยใหม่ด้านบริการสาธารณสุข (Model Health Leadership) มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นน้อยสุดจึงเห็นควรปรับปรุง โดยส่งเสริมให้ผู้บริหารทั้งระดับต้น ระดับกลางและระดับสูงเข้ารับการฝึกอบรมเพิ่มเติม และ/หรือเปิดโอกาสให้ได้รับการศึกษาที่สูงกว่าเดิมเพื่อจะไปพัฒนาและเรียนรู้นวัตกรรมใหม่ทางสังคมยุคโลกภิวัตน์เสรีนิยมใหม่ (Neo-Globalization)

5.2 ผลการวิเคราะห์ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดบริการสาธารณสุขของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยความชัดเจนในเป้าหมายของนโยบาย ความสามารถในการบริหารจัดการ ความรู้ความเข้าใจในวัตถุประสงค์ ลักษณะของหน่วยงานปฏิบัติการและการเข้ามีส่วนร่วมของประชาชน มีอิทธิพลต่อความสำเร็จหรือล้มเหลวการจัดบริการสาธารณสุขของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล โดยที่ปัจจัยด้านความชัดเจนในเป้าหมายของนโยบายมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นสูงสุด ส่วนปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจในวัตถุประสงค์มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นน้อยสุดจึงเห็นควรปรับปรุง โดยมีการรณรงค์ให้บุคลากรและประชาชนโดยทั่วไปให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดบริการสุขภาพให้มากกว่าที่เป็นอยู่

5.3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดบริการสาธารณสุขกับผลการจัดบริการสาธารณสุขของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดบริการสาธารณสุขในระดับพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ จำแนกตามรายตัวแปรเพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พบว่า ทุกตัวแปรที่ศึกษามีความสัมพันธ์ อยู่ระหว่าง .230 – .510 โดยพิจารณาเป็นรายตัวแปรพบว่าตัวแปรความชัดเจนในเป้าหมายของนโยบาย มีความสัมพันธ์กับตัวแปรความรู้ความเข้าใจในวัตถุประสงค์สูงสุดที่ค่าความสัมพันธ์ที่ .510 ส่วนตัวแปรการเข้ามีส่วนร่วมของประชาชน มีความสัมพันธ์กับตัวแปรลักษณะของหน่วยงานปฏิบัติการต่ำสุดที่ค่าความสัมพันธ์ที่ .230 ซึ่งทุกตัวแปรมีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

สรุปได้ว่า ปัจจัยวิเคราะห์ที่ทุกตัวมีผลต่อความสำเร็จของการจัดบริการสาธารณสุขของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดเชียงใหม่ โดยที่ปัจจัยด้านความชัดเจนในเป้าหมายของนโยบายมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นสูงสุด ส่วนปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจในวัตถุประสงค์มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นน้อยสุดจึงเห็นควรปรับปรุง โดยมีการรณรงค์ให้บุคลากรและประชาชนโดยทั่วไปให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดบริการสุขภาพให้มากกว่าที่เป็นอยู่

6. อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยความชัดเจนในเป้าหมายของนโยบาย ความสามารถในการบริหารจัดการ ความรู้ความเข้าใจในวัตถุประสงค์ ลักษณะของหน่วยงานปฏิบัติการ และการเข้ามีส่วนร่วมของประชาชน มีอิทธิพลต่อความสำเร็จหรือล้มเหลวการจัดบริการสาธารณสุขของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล โดยที่ปัจจัยด้านความชัดเจนในเป้าหมายของนโยบายมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นสูงสุด ส่วนปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจในวัตถุประสงค์มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นน้อยสุดจึงเห็นควรปรับปรุง โดยมีการรณรงค์ให้บุคลากรและประชาชนโดยทั่วไปให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดบริการสุขภาพให้มากกว่าที่เป็นอยู่ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Walsh & Subbarao (2012) อนุวัฒน์ ศุภชุตินกุล และจิรัฏม ศิริรัตนบัลล์ (2553) ที่กล่าวว่า การดำเนินงานสาธารณสุข เพื่อให้ประชาชนมีอนามัยสมบูรณ์ พร้อมทั้งร่างกาย จิตใจ และมีความเป็นอยู่ที่ดีในสังคม ด้วยการจัดการบริการด้านการส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค การรักษาพยาบาลและการฟื้นฟูสุขภาพ สามารถตอบสนองต่อความต้องการประชาชน ชุมชนท้องถิ่น ประชาชนมีสุขภาพอนามัยที่ดีขึ้น มีการปรับแผนงานเชิงกลยุทธ์การบริการสาธารณสุขที่เหมาะสม หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนมีความรู้ความเข้าใจด้านสุขภาพอย่างสม่ำเสมอ ส่วนในด้าน การวางแผนงาน/การปรับปรุงการปฏิบัติ (Plan for and Improve Practice) ผู้บริหาร เจ้าหน้าที่และประชาชนในพื้นที่ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานด้านการบริการสาธารณสุข ในขณะที่ อนุวัฒน์ ศุภชุตินกุล และจิรัฏม ศิริรัตนบัลล์ (2553) กล่าวว่า การพัฒนาคุณภาพการบริการ (Quality of Service) ในการจัดระบบบริการสุขภาพ มีหลายองค์ประกอบและหลายมิติ โดยบางส่วนที่มีลักษณะจำเพาะในสถานพยาบาลภายใต้บริบทของระบบวัฒนธรรม ค่านิยม ความเชื่อ ความศรัทธา ซึ่งมีคุณธรรมและจริยธรรมเป็นบรรทัดฐานในอันที่จะเชื่อมโยงความสัมพันธ์กับจุดมุ่งหมายและมาตรฐานของคุณภาพบริการสุขภาพ ซึ่งครอบคลุมเรื่องต่างๆ ที่มีความสลับซับซ้อนทั้งสุขภาพกาย สภาวะทางจิต ความเชื่อส่วนบุคคล ความสัมพันธ์ทางสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการดูแลผู้ป่วยซึ่งจะต้องตอบสนองความต้องการทั้งด้านร่างกายและจิตใจ การใช้ดุลยพินิจของผู้ประกอบวิชาชีพต้องอาศัยความรู้และประสบการณ์ในการพิจารณาไกล่เกลี่ยเพื่อส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพของระบบบริการสุขภาพ ซึ่งควรคำนึงถึงเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงในแต่ละช่วงเวลา ตลอดจนคำนึงถึงกระบวนการในการจัดการบริการให้

ผู้ให้บริการได้รับความพึงพอใจสูงสุด ซึ่งเกิดผลสัมฤทธิ์ผลในกระบวนการควบคุมคุณภาพ การปรับปรุงคุณภาพ การประกันคุณภาพ ตลอดจนการให้การรับรองคุณภาพอย่างเป็นระบบ (Barbara, 2014)

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

7.1.1 องค์ภาครัฐและเอกชน สามารถนำผลการวิจัยในครั้งนี้เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานเชิงนโยบาย เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดนโยบายเชิงยุทธศาสตร์การเสริมสร้างการบริหารจัดการบริการสาธารณสุขชุมชนของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลทั้งในระดับพื้นที่และระดับชาติ

7.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

7.2.1 หน่วยงานภาครัฐโดยเฉพาะโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) ควรนำผลการวิจัยในครั้งนี้ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการบริหารจัดการบริการสาธารณสุขชุมชนของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลทั้งในระดับพื้นที่และระดับชาติ

7.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

7.3.1 นักวิชาการ/นักวิจัย นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาหรือบุคคลทั่วไป สามารถนำผลการวิจัยในครั้งนี้ เพื่อใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับรูปแบบความสำเร็จในการบริหารจัดการบริการสาธารณสุขชุมชนโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลต่อไป

8. บรรณานุกรม

- ประเวศ วะสี. (2541). **บนเส้นทางใหม่การส่งเสริมสุขภาพ อภิวัฒน์ชีวิตแลสังคม**. พิมพ์ครั้งที่ 2. นนทบุรี : สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข.
- สงวน นิตยารัมภ์พงศ์. (2541). **จากเศรษฐกิจพอเพียงสู่สุขภาพพอเพียง**. นนทบุรี : สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ.
- สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข. (2554). **ระบบประกันสุขภาพในประเทศไทย**. นนทบุรี : สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข.
- สัมฤทธิ์ ศรีธำรงสวัสดิ์. (2544). **โครงการบัตรประกันสุขภาพระบบประกันสุขภาพภาคสมัครใจที่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐ**. นนทบุรี : สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข.
- สุวิทย์ วิบุลผลประเสริฐ. (2544). **ระบบสุขภาพของประเทศไทย ในเอกสารวิชาการประกอบการสัมมนา ระบบหลักประกันสุขภาพของเอเชีย เจติจ ธรธัชชอารี บรรณาธิการ**. นนทบุรี : สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ.

อนวัณน์ ศุภชุตินุกูล และจิรัฐม ศรีรัตนบัลล์. (2553). **คุณภาพของระบบสุขภาพ**. นนทบุรี : สถาบันวิจัยระบบ
สาธารณสุข.

Barbara, E.B. (2014). Research misconduct involving noncompliance in human subjects research supported by the Public Health Service: Reconciling separate regulatory systems,” the intersection of research fraud and human subjects research: a regulatory review, special report. **Hasting center report 44**. 4(2014). S2-S26.

Kristine, M.G. (2013). Implications of Preparedness and Response Core Competencies for Public Health, Faculty of Health Sciences, Flinders University School of Nursing & Midwifery, Adelaide, South Australia, Australia. **J Public Health Management Practice**. 19(3). 224-230.

Levey, S. & Loomba, N.P. (1973). **Health Care Administration: A Managerial Perspective**. Philadelphia : J.B. Lippincott Company.

Walsh, L. & Subbarao, I. (2012). Core competencies for disaster Medicine and public health. **Disaster Med Public Health Prep**. 6(1). 44-52.

**คุณภาพการให้บริการของธุรกิจรับผลิตอาหารเสริมครบวงจร
ในอำเภอเมืองสมุทรสาครจังหวัดสมุทรสาคร***

**Service Quality of a Complete Food Supplement Manufacturing Business
in Muang Samut Sakhon District, Samut Sakhon Province**

ณฐาพัชร์ วรพงศ์พัชร์¹

Ntapat Worapongpat¹

ศูนย์ถ่ายทอดองค์ความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรมชุมชน ผู้ประกอบการ
การท่องเที่ยวและการบริหารการศึกษา¹

Center for Knowledge Transfer, Technology, Community Innovation, Entrepreneurship,
Tourism and Educational Administration¹

Email : dr.thiwat@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องคุณภาพการให้บริการของธุรกิจรับผลิตอาหารเสริมครบวงจร ในอำเภอเมืองสมุทรสาคร มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาระดับคุณภาพการให้บริการของธุรกิจรับผลิตอาหารเสริมครบวงจร ในอำเภอเมือง สมุทรสาคร 2) เพื่อเปรียบเทียบคุณภาพการให้บริการของธุรกิจรับผลิตอาหารเสริมครบวงจร ในอำเภอเมือง สมุทรสาคร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล กลุ่มตัวอย่างคือผู้ใช้บริการ จำนวนทั้งสิ้น 400 ราย และเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถามในรูปแบบมาตราส่วน 5 ระดับ และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์ความแปรปรวนจำแนกทางเดียว (One-Way ANOVA)

ผลการศึกษาพบว่า 1) ปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ผู้ใช้บริการสถานบริการ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 26-45 ปี การศึกษาระดับปริญญาตรี มีสถานภาพสมรส และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 100,001-150,000 บาท 2) ระดับคุณภาพการให้บริการของธุรกิจรับผลิตอาหารเสริมครบวงจร ในอำเภอเมือง สมุทรสาคร ภาพรวมอยู่ในระดับที่ดี ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านความเป็นรูปธรรมของบริการ ด้านความน่าเชื่อถือไว้วางใจได้ ด้านการตอบสนองต่อลูกค้า ด้านการให้ความเชื่อมั่นต่อลูกค้า และด้านการรู้จักและเข้าใจลูกค้าและ 3) ผลการเปรียบเทียบคุณภาพการให้บริการ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ในด้านเพศ อายุ สถานภาพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน มีความคิดเห็นแตกต่างต่อคุณภาพการให้บริการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในขณะที่ ระดับการศึกษา ไม่มีความคิดเห็นแตกต่างต่อคุณภาพการ

*Received: June 6, 2022; Revised: July 31, 2022; Accepted: September 22, 2022

ให้บริการ สถานบริการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อการใช้บริการคุณภาพของธุรกิจรับผลิตอาหารเสริม
ครบวงจรในอำเภอเมืองสมุทรสาคร

คำสำคัญ : การบริหารจัดการธุรกิจ OEM; คุณภาพการให้บริการ; สถานบริการโรงงาน OEM

ABSTRACT

The research on service quality of integrated supplement manufacturing business in Muang Samut Sakhon District aims to 1) study the service quality level of integrated supplement manufacturing business in Muang Samut Sakhon district, 2) to compare the quality Services of a complete supplement manufacturing business in Mueang Samut Sakhon district classified by personal factors The sample group is service users. The total number of 400 subjects and tools used for data collection were 5-scale questionnaires and statistics used in data analysis consisted of frequency, percentage, mean, standard deviation, and one-way analysis of variance. ANOVA)

The results of the study showed that 1) the personal factors of the sample showed that the users of the service Most of them are female. Age between 26 - 45 years of study at a bachelor's degree. Have marital status The average monthly income was 100,001 - 150000 baht. 2) The service quality level of the complete supplement manufacturing business in Mueang Samut Sakhon district, overall, was at a good level in all 5 aspects, namely, the concrete aspect of service Reliability, trustworthy Customer response Confidence to customers And knowing and understanding the customer; and 3) the results of comparison of service quality. By personal factors, it was found that in terms of gender, age, status and average monthly income. There are different opinions on the quality of service. Was statistically significant while the education level There were no different opinions on the service quality of service establishments that were statistically significant towards the service quality of the complete supplement manufacturing business in Muang Samut Sakhon district.

Keywords : OEM Business Management; Service Quality; OEM Factory Service Facility

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ปัญหาสุขภาพนับเป็นปัญหาใหญ่ในระดับโลก นอกจากสาเหตุที่เกิดจากการเจ็บป่วยด้วยโรคภัยต่างๆ แล้วสาเหตุหลักสำคัญเรื่องหนึ่ง คือ การขาดการดูแลสุขภาพและขาดการออกกำลังกาย การใช้ชีวิตของมนุษย์ในสังคมปัจจุบัน มักสนใจในเรื่องฐานะความเป็นอยู่และการรีบเร่งทำงานเพื่อแข่งกับเวลา และการเปลี่ยนแปลงของโลกสมัยใหม่ที่มีความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี ส่งผลให้ความใส่ใจด้านสุขภาพและความแข็งแรงของร่างกายลดน้อยลง เมื่อร่างกายขาดการออกกำลังกาย ย่อมส่งผลให้เกิดความเจ็บป่วยทางร่างกายตามมา และสุดท้ายคือ การเจ็บป่วยทางจิตใจ ทำให้เกิดภาวะซึมเศร้า เครียด และอาจถึงกับการทำร้ายร่างกายตนเองในที่สุด งานวิจัยสำรวจข้อมูลจาก 168 ประเทศ พบว่าสถานการณ์การออกกำลังกายของประชากรโลกยังไม่มีแนวโน้มที่จะสูงขึ้น แม้จะเกิดการรณรงค์จากหน่วยงานสาธารณสุขและองค์กรส่งเสริมสุขภาพต่างๆ ของแต่ละประเทศ งานวิจัยให้ข้อมูลว่า ประชากรในแต่ละประเทศส่วนมากยังออกแรงหรือทำกิจกรรมทางกายภาพ เพียงระดับเท่าในปี ค.ศ. 2001 ซึ่งถือว่าการเปลี่ยนแปลงการออกกำลังกายของประชากรโลกยังไม่เพิ่มสูงขึ้นเท่าที่ควร ประชากรโลกราว 1,400 ล้านคน (27.5 เปอร์เซ็นต์ อายุ 18 ปีขึ้นไป) หรือ ราว 1 ใน 4 ของโลกจึงอยู่ในภาวะออกกำลังกายน้อยเกิน องค์การอนามัยโลกจึงมีเป้าหมายที่จะลดจำนวนผู้ออกกำลังกายน้อยลงให้ได้ร้อยละ 10 ภายในปี ค.ศ. 2025 ออกกำลังกาย เพื่ออายุยืนยาวและเป็นสุข (โรจัน งามแมน, 2561)

ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้นั้น ประเทศไทยถือเป็นประเทศที่มีการพัฒนาโดดเด่นทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และเทคโนโลยี ประชากรของประเทศไทยมีความเป็นอยู่ในระดับที่ดีเมื่อเทียบกับประเทศข้างเคียง การดำเนินชีวิตของคนในประเทศมุ่งเน้นความทันสมัยและก้าวหน้าทางเทคโนโลยี การบริโภคของคนในประเทศมีความหลากหลายเช่นเดียวกับชาติตะวันตก มีอาหารในแบบชาติตะวันตกให้เลือกบริโภคมากมาย เช่น อาหารในลักษณะบริโภคเน้นความรวดเร็วหรืออาหารฟาสต์ฟู้ด (Fast foods) ส่งผลให้ประชาชนไทยมีลักษณะของโรคอ้วนเพิ่มมากขึ้น ภาครัฐจึงมุ่งให้ความสำคัญกับประเด็นนี้อย่างมาก ได้รณรงค์และส่งเสริมทางด้านสุขภาพและการบริโภคของประชาชนไทยอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ประชาชนไทยมีสุขภาพที่แข็งแรง ร่างกายสมบูรณ์ มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ดังนั้นประชาชนจึงมีความสนใจทางด้านสุขภาพ ความสมบูรณ์แข็งแรง ความสวยงาม และการมีสุขภาพดี เช่น สถานบริการออกกำลังกายหรือฟิตเนส (ขวัญใจ ทองศรี, 2564)

ดังที่กล่าวมาแล้ว แนวโน้มพฤติกรรมของคนไทยมีความสอดคล้องกับกระแสโลกทางด้านสุขภาพและความสวยงาม โดยคนไทยได้ให้ความสนใจในการดูแลสุขภาพและรูปร่างของตนเองมากขึ้น ต้องพัฒนารูปแบบการให้บริการของธุรกิจอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างความแตกต่างและสามารถได้เปรียบทางการแข่งขัน ทั้งด้านสินค้าและการให้บริการของธุรกิจ รวมถึงการขยายจำนวนสาขาและสถานที่ให้บริการเพื่อที่จะเข้าถึงและครอบคลุมผู้บริโภคในพื้นที่ต่างๆ รวมถึงรองรับความต้องการของผู้บริโภคได้มากขึ้น สถานบริการฟิตเนส จึงใช้กลยุทธ์ทางการตลาดของผู้ให้บริการ เพื่อดึงดูดใจลูกค้า เพื่อให้ลูกค้าเกิดการรู้จัก จำได้ และอยากเข้ามาทดลองเข้ารับบริการ นอกจากนั้น ยังมีปัจจัยสำคัญต่อการเลือกใช้บริการของผู้บริโภคและความสำเร็จของธุรกิจด้านอื่นๆ เช่น คุณภาพในการให้บริการ การให้ความใส่ใจแก่

สมาชิกขณะมาใช้บริการ ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้ธุรกิจสามารถเติบโตได้อย่างยั่งยืนธุรกิจรับผลิตอาหารเสริมครบวงจร ในอำเภอเมือง สมุทรสาคร การสร้างความแตกต่างในการตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค การรักษาจำนวนฐานลูกค้าเดิมและเพิ่มจำนวนลูกค้ารายใหม่ สถานบริการโรงงานผลิตที่มีอุปกรณ์เครื่องจักรและนวัตกรรมที่ทันสมัยและหลากหลายตามความต้องการของผู้ใช้บริการ มีการพัฒนาคุณภาพการให้บริการดียิ่งขึ้น และการยกระดับมาตรฐานการให้บริการสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ดังนั้น จากข้อมูลข้างต้น ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาคุณภาพการให้บริการมีผลต่อการเลือกใช้บริการรับผลิตอาหารเสริมครบวงจร ในอำเภอเมือง สมุทรสาคร โดยผู้วิจัยคาดหวังว่า ข้อเสนอจากการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ประกอบการธุรกิจรับผลิตอาหารเสริมครบวงจร เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการวางแผนธุรกิจและแผนกลยุทธ์ทางการตลาดเกี่ยวกับธุรกิจเกิดความสอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคที่ต้องการใช้บริการ รวมถึงรองรับการแข่งขันที่สูงขึ้นในอนาคตของธุรกิจด้านนี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้ง ข้อเสนอจากงานวิจัยนี้ สามารถใช้เป็นแนวทางให้กับผู้ที่สนใจในประเด็นนี้นำไปใช้ประโยชน์ได้ต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาระดับคุณภาพการให้บริการของรับผลิตอาหารเสริมครบวงจร
- 2.2 เพื่อเปรียบเทียบคุณภาพการให้บริการของรับผลิตอาหารเสริมครบวงจรจำแนกตามปัจจัย

ส่วนบุคคล

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

- 3.1 ได้ทราบคุณภาพการให้บริการของสถานบริการธุรกิจรับผลิตอาหารเสริมครบวงจร
- 3.2 ได้พัฒนาคุณภาพผู้ให้บริการสถานบริการธุรกิจรับผลิตอาหารเสริมครบวงจร

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือ ผู้ใช้บริการธุรกิจรับผลิตอาหารเสริมครบวงจร ในอำเภอเมือง สมุทรสาคร โดยจากสถิติจำนวนประชากรในอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาครและจังหวัดใกล้เคียงโดยรอบ พบว่า มีจำนวนประชากร 163,373 คน แต่เนื่องจากไม่สามารถแยกได้ว่า มีประชากรที่สนใจในสิ่งผลิตอาหารเสริมจำนวนเท่าใด จึงถือว่า จำนวนประชากรของงานวิจัยครั้งนี้ มีจำนวนที่ไม่แน่นอน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างผู้ที่ใช้ธุรกิจรับผลิตอาหารเสริมครบวงจร ในอำเภอเมือง สมุทรสาครและจังหวัดใกล้เคียงโดยรอบ จึงใช้สูตร คอแครน (Cochran, 1977) ซึ่งมีสูตรดังนี้ (รุ่งทิภา มุสิทธิมณี, 2558) การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ความคลาดเคลื่อนที่ 5% ดังนั้น ขนาดของตัวอย่างสำหรับงานวิจัยนี้ เท่ากับ 384 เพื่อให้ข้อมูลสมบูรณ์ จึงกำหนดกลุ่มตัวอย่าง 400 ราย โดยการสุ่มตัวอย่างแบบโควตา (Quota Sampling) เป็นการกำหนดคุณสมบัติหรือกำหนด

ลักษณะของหน่วยตัวอย่างไว้ล่วงหน้า โดยกำหนดสัดส่วนของโควตาของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละสถานบริการ และจังหวัดใกล้เคียงโดยรอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลต่าง ๆ เพื่อออกแบบตัวแบบสอบถาม และทำการทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยการทดสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity Test) และการทดสอบความน่าเชื่อถือ (Reliability Test) ของแบบสอบถามซึ่งมีขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้า ตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อรวบรวมข้อมูลและรายละเอียดต่าง ๆ กำหนดเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือและออกแบบสอบถาม

2. สร้างแบบสอบถามเพื่อที่จะสอบถามกลุ่มตัวอย่าง โดยแบ่งเป็น 3 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 ข้อมูลด้านประชากรศาสตร์ เกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 5 ข้อ ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการ และจังหวัดใกล้เคียงโดยรอบ 5 ด้าน จำนวน 26 ข้อ ส่วนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะ จำนวน 1 ข้อ

3. นำแบบสอบถามที่เสร็จเรียบร้อยแล้ว เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และความเหมาะสมเบื้องต้น

4. ดำเนินการทดสอบความตรงของเนื้อหา (Content Validity Test) โดยนำแบบสอบถามเสนอผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและเหมาะสมของข้อคำถามในแบบสอบถาม

5. ดำเนินการปรับแก้ไขข้อคำถามตามข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่องานวิจัยจากผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย

6. ดำเนินการทดสอบความน่าเชื่อถือ (Reliability Test) ของแบบสอบถาม โดยใช้สถิติ Cronbach's Alpha ซึ่งการทดสอบในขั้นนี้จะดำเนินการกับผู้ตอบแบบสอบถามที่มีลักษณะเกณฑ์เดียวกับตัวอย่าง แต่ไม่ใช่ตัวอย่างของงานวิจัย จำนวน 30 คน แล้ววิเคราะห์ค่าสถิติ Cronbach's Alpha จากการวิเคราะห์ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.944 ขึ้นไป แสดงว่าแบบสอบถามมีความน่าเชื่อถือและเหมาะสมที่จะนำไปเก็บข้อมูลในลำดับถัดไป

จากผลการวิเคราะห์ได้ค่าความน่าเชื่อถือ (Reliability) ของแบบสอบถาม เรื่อง คุณภาพการให้บริการ ของสถานบริการธุรกิจรับผลิตอาหารเสริมครบวงจร ซึ่งเป็นค่าที่มีความเชื่อมั่นสูง ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำแบบสอบถามชุดนี้ไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นคำถามแบบเลือกตอบ (Checklist) เป็นมาตราส่วนค่า 5 ระดับ (Rating Scale) และแบบกรอกข้อมูลลงในช่องว่างแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ แบบปลายเปิด (Open ended) ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการสร้างขึ้นและปรับปรุงโดยการศึกษาลักษณะ ทฤษฎี และแนวคิดจากตำราเอกสาร และรายงานการวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับประชากรศาสตร์ แบบสอบถามจำนวน 5 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบตรวจคำตอบ (Checklist) ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ซึ่งเป็นคำถามแบบเลือกตอบ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการสถานบริการ (Service Quality)

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามแบบกรอกข้อมูลในช่องว่างแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

1. นำแบบสอบถาม ไปให้กับประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 ชุด
2. ตรวจสอบความสมบูรณ์ถูกต้องของคำตอบในแบบสอบถาม
3. ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อทำการศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลหลังจากการเก็บรวบรวมข้อมูลในพื้นที่แล้ว การวิเคราะห์ข้อมูลของงานวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการเป็นขั้นตอน ดังต่อไปนี้ 1)ดำเนินการตรวจสอบความครบถ้วนและความถูกต้องของข้อมูลในแบบสอบถาม และทำการปรับแก้ไขข้อมูลให้เหมาะสมหรือคัดแยกแบบสอบถามที่ไม่สามารถใช้งานได้ออกไป 2)ดำเนินการวิเคราะห์ทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมทางสถิติในเครื่องคอมพิวเตอร์ในการวิเคราะห์ทั้งสถิติเชิงพรรณนาและสถิติอ้างอิง

สถิติที่ใช้ในการวิจัยการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้สถิติในการวิเคราะห์ ดังนี้สถิติเชิงพรรณนา 1)การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะประชากรศาสตร์ของตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และค่าร้อยละ (Percentage)2)การวิเคราะห์ระดับปัจจัยส่วนบุคคลและคุณภาพการให้บริการ ของสถานบริการธุรกิจรับผลิตอาหารเสริมครบวงจร โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)3)การวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีต่อคุณภาพการให้บริการ ของสถานบริการธุรกิจรับผลิตอาหารเสริมครบวงจร โดยใช้สถิติ t-test และ One-way ANOVA

5. ผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง คุณภาพการให้บริการของสถานบริการธุรกิจรับผลิตอาหารเสริมครบวงจร สรุปลงผลการศึกษาได้ดังนี้

5.1 ปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ผู้ใช้บริการสถานบริการธุรกิจรับผลิตอาหารเสริมครบวงจร ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมีอายุอยู่ระหว่าง 26–35 ปี ส่วนใหญ่ศึกษาระดับปริญญาตรี มีสถานภาพสมรส และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 100,001–150,000 บาท

5.2 ปัจจัยส่วนบุคคลและระดับคุณภาพการให้บริการของสถานบริการธุรกิจรับผลิตอาหารเสริมครบวงจร โดยภาพรวมพบว่า คุณภาพการให้บริการอยู่ในระดับดี โดยพบว่าด้านการรู้จักและเข้าใจลูกค้า เป็นลำดับ 1 อยู่ในระดับดี รองลงมาคือ ด้านการให้ความเชื่อมั่นต่อลูกค้า เป็นลำดับ 2 อยู่ในระดับดี

ด้านการตอบสนองต่อลูกค้า เป็นลำดับ 3 อยู่ในระดับดี ด้านความเป็นรูปธรรมของบริการ และ ด้านความน่าเชื่อถือไว้วางใจได้ อยู่ในลำดับที่ 4 อยู่ในระดับดี เป็นลำดับสุดท้าย และสรุปแต่ละด้าน ดังนี้

5.2.1 ด้านความเป็นรูปธรรมของบริการ (Tangibility) ผู้ใช้บริการมีความ คิดเห็นต่อคุณภาพ การให้บริการด้านความเป็นรูปธรรมของบริการ ที่ได้รับในปัจจุบัน ในภาพรวม อยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ใช้บริการมีความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการด้านสถานบริการธุรกิจรับผลิตอาหารเสริมครบวงจร มีอุปกรณ์ เครื่องจักรการผลิตคุณภาพสูง ครบครัน สำหรับบริการลูกค้า เป็นลำดับ 1 รองลงมาคือ ด้านสถานบริการธุรกิจรับผลิตอาหารเสริมครบวงจร มีการจัดสถานที่ให้บริการมีความเหมาะสม อยู่ในทำเลที่ตั้งที่ดี เดินทางสะดวก เข้าถึงได้ง่าย มีป้ายชื่อหรือสัญลักษณ์แสดงให้เห็นได้ชัดเจน และลำดับสุดท้ายคือ สถานบริการธุรกิจรับผลิตอาหารเสริมครบวงจร มีความปลอดภัยในการทำงาน

5.2.2 ด้านความน่าเชื่อถือไว้วางใจได้ (Reliability) ผู้ใช้บริการตอบแบบสอบถามมีความ คิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการ ด้านความน่าเชื่อถือไว้วางใจได้ที่ได้รับในปัจจุบัน ในภาพรวม อยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ใช้บริการ มีความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการ ด้านพนักงานในสถาน บริการธุรกิจรับผลิตอาหารเสริมครบวงจร มีทักษะความรู้ ความสามารถในการให้คำแนะนำ บริการ อย่าง ถูกต้องและชัดเจน เป็นลำดับ 1 รองลงมาคือด้านสถานบริการธุรกิจรับผลิตอาหารเสริมครบวงจร มีการ บริหารจัดการและการดำเนินงานที่ดี มีอุปกรณ์ที่มีคุณภาพ มีความปลอดภัย และลำดับสุดท้ายคือ ด้าน สถานบริการธุรกิจรับผลิตอาหารเสริมครบวงจรมีความปลอดภัย

5.2.3 ด้านการตอบสนองต่อลูกค้า (Responsiveness) ผู้ใช้บริการมีความคิดเห็นต่อคุณภาพ การให้บริการ ด้านการตอบสนองต่อลูกค้า ที่ได้รับในปัจจุบัน ในภาพรวม อยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาเป็นราย ข้อ พบว่า ผู้ใช้บริการมีความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการ ด้านมีการให้คำแนะนำที่ชัดเจนเป็นลำดับ 1 รองลงมาคือ ด้านมีความพร้อมในการให้คำแนะนำและให้คำปรึกษาแก่ลูกค้า และลำดับสุดท้ายคือ การ ให้บริการของสถานบริการธุรกิจรับผลิตอาหารเสริมครบวงจร มีความคุ้มค่ากับจำนวนเงินที่ลูกค้าเสียไป

5.2.4 ด้านการให้ความเชื่อมั่นต่อลูกค้า (Assurance) ผู้ใช้บริการมีความคิดเห็นต่อคุณภาพการ ให้บริการ ด้านการให้ความเชื่อมั่นต่อลูกค้าที่ได้รับในปัจจุบัน ในภาพรวม อยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาเป็นราย ข้อ พบว่า ผู้ใช้บริการมีความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการ ด้านบุคลากรที่ให้บริการ มีความรู้ ความสามารถ ให้คำแนะนำกับลูกค้าได้อย่างถูกต้องเป็นลำดับ 1 รองลงมาคือด้านมีการระบุอัตราค่าบริการ ค่าบริการพิเศษ ที่เพิ่มเติมจากสมาชิกแบบปกติอย่างชัดเจน เช่น การคิดค้นพัฒนาสูตร, อัตราค่าบริการจดทะเบียน เป็นต้น และด้านมาตรฐานการให้บริการเป็นที่ยอมรับของลูกค้าและลำดับสุดท้ายคือ ด้านการ ให้บริการลูกค้าด้วยความเป็นมิตร มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีมาตรฐาน สม่ำเสมอ

5.2.5 ด้านการรู้จักและเข้าใจลูกค้า (Empathy) ผู้ใช้บริการมีความคิดเห็นต่อคุณภาพการ ให้บริการ ด้านการรู้จักและเข้าใจลูกค้า ที่ได้รับในปัจจุบัน ในภาพรวม อยู่ในระดับดีเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ

พบว่า ผู้ใช้บริการมีความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการ ด้านเข้าใจถึงความต้องการอันแท้จริงของลูกค้า เป็นลำดับ 1 รองลงมาคือ ด้านพนักงานเข้าใจถึงความต้องการอันแท้จริงของลูกค้าอยู่และลำดับสุดท้ายคือ ด้านการคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของลูกค้าเป็นสำคัญ

5.3 ผลการเปรียบเทียบคุณภาพการให้บริการ ของสถานบริการธุรกิจรับผลิตอาหารเสริมครบวงจร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่าเพศ อายุ สถานภาพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน มีความแตกต่างกัน ส่วนระดับการศึกษาไม่แตกต่างกัน

6. อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาคูณภาพการให้บริการของสถานบริการธุรกิจรับผลิตอาหารเสริมครบวงจร พบประเด็นที่น่าสนใจสามารถนำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ด้านความเป็นรูปธรรมของบริการ พบว่า ผู้ใช้บริการสถานบริการธุรกิจรับผลิตอาหารเสริมครบวงจร ให้ความสำคัญสถานบริการธุรกิจรับผลิตอาหารเสริมครบวงจร มีอุปกรณ์ เครื่องจักรที่ทันสมัย ครบครัน สำหรับบริการลูกค้า อยู่ในระดับที่ดีมาก รองลงมาสถานบริการมีการจัดสถานที่ให้บริการมีความเหมาะสม อยู่ในทำเลที่ดี เดินทางสะดวก เข้าถึงง่าย มีป้ายชื่อหรือสัญลักษณ์แสดงให้เห็นได้ชัดเจน อยู่ในระดับที่ดี สอดคล้องกับ สาธิต เชื้ออยู่ยาวนาน, จิตรลดา ยางยุทธ, จุติพร ชัยพิวงค์, วชิราภรณ์ ศรีละออง, อรอุมา หมั่นการ, เอี่ยมเดือน สุขประเสริฐ (2562) ได้ศึกษาเรื่องความพึงพอใจต่อคุณภาพการให้บริการ บิ๊กแบร์ยิม อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา ด้านลักษณะที่สัมผัสได้ หรือความเป็นรูปธรรมของบริการ ความพึงพอใจอยู่ในระดับที่มาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96) เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่า ค่าเฉลี่ยสามลำดับแรกได้แก่ อุปกรณ์ในการให้บริการมีความทันสมัยระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.07) อุปกรณ์ในการบริการมีความพร้อมใช้งานระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.04) และพื้นที่จอดรถมีเพียงพอกับลูกค้าที่เข้าใช้บริการระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.95) ส่วนความคิดเห็นที่อยู่อันดับสุดท้ายของด้านนี้คือ ห้องน้ำสะอาดและเพียงพอแก่ผู้มาใช้บริการระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.84)

2. ด้านความน่าเชื่อถือไว้วางใจได้ พบว่า ผู้ใช้บริการธุรกิจรับผลิตอาหารเสริมครบวงจร พนักงานใน สถานบริการ มีทักษะความรู้ ความสามารถในการให้คำแนะนำ บริการ อย่างถูกต้องและชัดเจน อยู่ในระดับที่ดีมาก รองลงมา สถานบริการธุรกิจรับผลิตอาหารเสริมครบวงจร มีการบริหารจัดการ และการดำเนินงานที่ดี มีอุปกรณ์ที่มีคุณภาพ มีความปลอดภัย อยู่ในระดับที่ดี และสถานบริการมีความปลอดภัย ทั้งภายในและภายนอกบริเวณรอบๆ เป็นลำดับสุดท้าย ไม่สอดคล้องกับ สาธิต เชื้ออยู่ยาวนาน, จิตรลดา ยางยุทธ, จุติพร ชัยพิวงค์, วชิราภรณ์ ศรีละออง, อรอุมา หมั่นการ, เอี่ยมเดือน สุขประเสริฐ (2562) ได้ศึกษาเรื่องความพึงพอใจต่อคุณภาพการให้บริการ บิ๊กแบร์ยิม อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา ด้านความน่าเชื่อถือ ความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.68) เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่า

ค่าเฉลี่ยสามลำดับแรก ได้แก่ สถานที่โรงงานผลิตมีความปลอดภัยแก่ลูกค้าอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.98) ธุรกิจรักษาความลับของลูกค้าได้อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.98) และลูกค้าได้รับความสะดวกสบายจากการให้บริการอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.56) ส่วนความคิดเห็นที่อยู่อันดับสุดท้ายของด้านนี้คือ ผู้ให้บริการแจ้งเวลาการให้บริการหากเกิดเหตุฉุกเฉินล่วงหน้าแก่ลูกค้าอยู่ในระดับปานกลาง(ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.19)

3. ด้านการตอบสนองต่อลูกค้า พบว่า ผู้ใช้บริการธุรกิจรับผลิตอาหารเสริมครบวงจร มีการให้คำแนะนำ วิธีการผลิต ขั้นตอนการขึ้นทะเบียน จดแจ้งการออกแบบการค้นคว้าพัฒนาสูตรต่างๆ อยู่ในระดับที่ดีมาก รองลงมา มีความพร้อมในการให้คำแนะนำและให้คำปรึกษาแก่ลูกค้า อยู่ในระดับที่ดี และการให้บริการของสถานบริการธุรกิจรับผลิตอาหารเสริมครบวงจร มีความคุ้มค่ากับจำนวนเงินที่ลูกค้าเสียไป เป็นลำดับสุดท้าย สอดคล้องกับ สาธิต เชื้ออยู่นาน, จิตรลดา ยางยุทธ, จุติพร ชัยพิวงค์, วชิราภรณ์ ศรีละออง, อรุมา หมั่นการ, เอี่ยมเดือน สุขประเสริฐ (2562) ได้ศึกษาเรื่องความพึงพอใจต่อคุณภาพการให้บริการบีกแบร์ยิม อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา ด้านความสามารถตอบสนองต่อความต้องการความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.89) เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่า ค่าเฉลี่ยสามลำดับแรกได้แก่ การแนะนำและอธิบายรายละเอียดก่อนเล่นเครื่องออกกำลังกายอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96) ความเพียงพอของเครื่องออกกำลังกายอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.95) และมีเจ้าหน้าที่ให้บริการอย่างเพียงพออยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.93) ส่วนความคิดเห็นที่อยู่อันดับสุดท้ายของด้านนี้คือความกระตือรือร้นและรวดเร็วในการแก้ไขปัญหาของพนักงานอยู่ในระดับมาก(ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.76)

4. ด้านการให้ความเชื่อมั่นต่อลูกค้า พบว่า ผู้ใช้บริการ มีความต้องการบุคลากรที่ให้บริการมีความรู้ ความสามารถ ให้คำแนะนำกับลูกค้าได้อย่างถูกต้อง อยู่ในระดับที่ดีมาก รองลงมา มีการระบุอัตราค่าบริการ ค่าบริการพิเศษ ที่เพิ่มเติมจากสมาชิกแบบปกติอย่างชัดเจนอยู่ในระดับที่ดี และให้บริการลูกค้าด้วยความเป็นมิตร มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีมาตรฐาน สม่่าเสมอ เป็นลำดับสุดท้าย สอดคล้องกับ สาธิต เชื้ออยู่นาน, จิตรลดา ยางยุทธ, จุติพร ชัยพิวงค์, วชิราภรณ์ ศรีละออง, อรุมา หมั่นการ, เอี่ยมเดือน สุขประเสริฐ (2562) ได้ศึกษาเรื่องความพึงพอใจต่อคุณภาพการให้บริการบีกแบร์ยิม อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา ด้านความแน่นอน ความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.84) เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่าค่าเฉลี่ยสามลำดับแรกได้แก่ บริการด้วยความสุภาพยิ้มแย้มแจ่มใสระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00) ให้บริการตามสัญญาที่ได้ให้ไว้กับลูกค้าระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.87) และมีการระบุอัตราค่าบริการพิเศษที่เพิ่มเติมจากอัตราค่าบริการพิเศษไปจากอัตราค่าบริการสมาชิกแบบปกติอย่างชัดเจนระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.85) ส่วนความคิดเห็นอันดับสุดท้ายของด้านนี้ให้บริการลูกค้าด้วยความเป็นมิตร มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.73)

5. ด้านการรู้จักและเข้าใจลูกค้า พบว่า ผู้ใช้บริการ มีความต้องการความเข้าใจถึงความต้องการอันแท้จริงของลูกค้า อยู่ในระดับที่ดีมาก รองลงมาพนักงานพนักงานเข้าใจถึงความต้องการอันแท้จริงของลูกค้า อยู่ในระดับที่ดีมาก และคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของลูกค้าเป็นลำดับสุดท้าย ไม่สอดคล้องกับ สาธิต เชื้ออยู่ยาวนาน, จิตรลดา ยางยุทธ, จุติพร ชัยพิวงค์, วชิราภรณ์ ศรีละออง, อรรอุมา หมั่นการ, เอื้อมเดือน สุขประเสริฐ (2562) ได้ศึกษาเรื่องความพึงพอใจต่อคุณภาพการให้บริการบีกแบร์ยิม อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา ด้านความเข้าใจลูกค้า ความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.91) เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่าค่าเฉลี่ยสามลำดับแรกได้แก่ ลูกค้ามีความสะดวกในการเดินทางมาใช้บริการระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.06) การให้ส่วนลดราคาจากการสมัครเป็นสมาชิกระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.03) และเครื่องจักรดำเนินการผลิตอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.93)

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

7.1.1 ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า คุณภาพการให้บริการของรับผลิตอาหารเสริมครบวงจรผู้ให้บริการสถานประกอบการควรพัฒนาคุณภาพการให้บริการของธุรกิจรับผลิตอาหารเสริมครบวงจร ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการ ดังนี้ ต้องจัดหาเครื่องจักรที่ทันสมัย ครบครัน เพียงพอต่อความต้องการของผู้ใช้บริการ พนักงานที่ให้บริการควรมีทักษะ ความรู้ ความสามารถในการให้คำแนะนำ ให้บริการอย่างถูกต้องและชัดเจน รวดเร็ว ทันต่อความต้องการของลูกค้า

7.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

7.2.1 ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า การเปรียบเทียบคุณภาพการให้บริการของรับผลิตอาหารเสริมครบวงจรในมุมมองของลูกค้าและผู้บริโภค ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการ ดังนี้ผู้ประกอบการสถานประกอบการโรงงาน ควรศึกษาความต้องการของผู้เข้ารับบริการเพื่อจัดกิจกรรม เช่น การจัดอบรมสัมมนาสารสกัดใหม่ๆ ที่ตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคได้อย่างเหมาะสม

7.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

7.3.1 ควรศึกษาแนวทางและปัจจัยที่ส่งผลต่อการลดต้นทุน

7.3.2 ควรศึกษาถึงความคาดหวังของผู้บริโภคที่มีต่อสถานบริการธุรกิจรับผลิตอาหารเสริมครบวงจร

7.3.3 ควรศึกษาในเชิงธุรกิจเพิ่มเติม โดยเจาะจงที่รูปแบบการให้บริการที่เหมาะสมกับสถานคุณภาพธุรกิจรับผลิตอาหารเสริมครบวงจร โดยพิจารณาในกลไกการตลาดและการวิเคราะห์ SWOT Analysis เพื่อหากกลยุทธ์ที่เหมาะสมที่สุด

8. บรรณานุกรม

ขวัญใจ ทองศรี. (2564). คุณภาพชีวิตที่ดีตามแนวพุทธจิตวิทยา. วารสาร มจร มนุษยศาสตร์ปริทรรศน์. 7(2). 325-337.

รุ่งทิwa มุสิทธิมณี. (2558). ความคาดหวังของผู้บริโภคชาวไทยต่อการใช้บริการฟิตเนสเซ็นเตอร์. วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารการตลาด. มหาวิทยาลัยบูรพา.

สาธิต เชื้ออยู่นาน, จิตรลดา ยางยุทธ, จุติพร ชัยพิวงค์, วชิราภรณ์ ศรีละออง, อรุมา หมั่นการ, และเอี่ยมเดือนสุขประเสริฐ. (2562). ความพึงพอใจต่อคุณภาพการให้บริการบิกแบร์ยิมอำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา. วารสารวิทยาการจัดการปริทัศน์. 21(1). 1-6.

Cochran, W.G. (1977). *Sampling Techniques*. 3rd ed. New York : John Wiley & Sons.

125 ปีการปกครองท้องถิ่นไทย (พ.ศ.2440-2565):

พัฒนาการและเงื่อนไขทางการเมืองของรัฐไทย*

125 Year of Thai Local Administration (B.E.2440-2565):

Evolution and Political Conditions of Thai State

จารุต อนันตวิริยา¹

Charut Ananataviriya¹

งานเภสัชกรรม ศูนย์อนามัยที่ 5 ราชบุรี¹

Pharmacy, Regional Health Promotion Center 5 Ratchburi¹

Email : Charut.rb@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ในการอธิบายพัฒนาการของการปกครองท้องถิ่นไทยโดยจำแนกออกเป็น 3 ยุคด้วยกัน คือ (1)ยุคเริ่มต้น (พ.ศ.2435-2475) (2)ยุครัฐราชการ(พ.ศ.2475-2540) เริ่มตั้งแต่การเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ.2475 จนถึง พ.ศ.2540 (3)ยุคเปลี่ยนผ่าน(พ.ศ.2540-ปัจจุบัน) โดยพัฒนาการด้านการปกครองท้องถิ่นไทยตลอดระยะเวลา 125 ปีที่ผ่านมาเป็นสิ่งยืนยันว่าการเปลี่ยนแปลงที่มีมาในแต่ละยุคของการปกครองส่วนท้องถิ่นของไทยทุกครั้งมักเกิดขึ้นจากความคิดริเริ่มของชนชั้นนำในสังคมไทยการเปลี่ยนแปลงจึงมักที่เกิดขึ้นจากบนสู่ล่าง (Top-Down Approach) และมีเงื่อนไขทางการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้องแทบทุกครั้งแม้แต่การปกครองท้องถิ่นในปัจจุบันก็พบว่าการเมืองในระดับชาติเป็นผู้กำหนดนโยบายต่างๆ โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นเพียงผู้ปฏิบัติตามนโยบายเป็นเพียงการแบ่งอำนาจในการปกครองเท่านั้นยังขาดการกระจายอำนาจโดยเฉพาะด้านการคลัง ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญตามหลักการกระจายอำนาจอย่างแท้จริง

คำสำคัญ : การปกครองท้องถิ่นไทย; พัฒนาการ; รัฐไทย

ABSTRACT

This article divided the evolution of Thai local administration into 3 periods (1) the beginning era (B.E. 2435–2475) (2) Bureaucratic state era (B.E.2475–2540) and (3) transformation era (B.E.2540–present). The development of local government in Thailand over the past 125 years is a confirmation of the changes that have come in each era of Thai local governance. Every time it happens from the initiatives of the elite in Thai society. Changes tend to occur from top to bottom (Top-Down Approach) and political conditions are almost always involved. Even the current local government finds that national politics are the makers of policies. The local government organization is only a policy-abiding person. It's just the division of power in governing only. There is still a lack of decentralization, especially in finance. Which is an important factor according to the principle of true decentralization.

Keywords : Thai local administration; Evolution; Thai State

1. บทนำ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทยในปัจจุบันมีจำนวนทั้งสิ้น 7,850แห่งประกอบด้วยองค์การบริหารส่วนจังหวัด 76 แห่งเทศบาล 2,472 แห่ง องค์การบริหารส่วนตำบล 5,300 แห่ง และการปกครองท้องถิ่นรูปแบบพิเศษอีก 2 แห่ง คือ กรุงเทพมหานครและเมืองพัทยา (สมาคมสันนิบาตเทศบาลแห่งประเทศไทย) ทั้งนี้ การปกครองท้องถิ่นเป็นลักษณะของความสัมพันธ์ในเชิงอำนาจของการจัดสรรทรัพยากรให้กับท้องถิ่นซึ่งโดยทั่วไปจะเป็นลักษณะของการจัดทำบริการสาธารณะในท้องถิ่นภายใต้การผ่องถ่ายอำนาจจากรัฐบาลกลางสู่ของประชาชนโดยมีเป้าหมายอันแท้จริงคือการส่งเสริมให้ประชาชนสามารถปกครองตนเองซึ่งแนวคิดด้านการปกครองท้องถิ่นนั้นได้รับการยอมรับว่าเป็นรากฐานของการพัฒนาประชาธิปไตยและการพัฒนาประเทศชาติบทความนี้ผู้เขียนมุ่งอธิบายพัฒนาการของการปกครองท้องถิ่นของไทยพร้อมอธิบายเงื่อนไขทางการเมืองที่เกิดขึ้นในแต่ละยุค เริ่มตั้งแต่การกำเนิดขึ้นของสุขาภิบาลในปี พ.ศ.2540 โดยแบ่งพัฒนาการออกเป็น 3 ยุค คือยุคเริ่มต้น(พ.ศ.2440-2475) ที่มีการริเริ่มจัดตั้งสุขาภิบาลขึ้นเพื่อให้คนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการบำรุงท้องถิ่นของตนเองและรัฐต้องการดึงอำนาจการปกครองเข้าสู่ส่วนกลาง (2)ยุคที่สอง (พ.ศ.2475-2540) ที่ได้มีการจัดตั้งเทศบาลขึ้นมาจากความพยายามของคณะราษฎรที่จะวางรากฐานประชาธิปไตยในระดับท้องถิ่น ภายหลังจากปฏิวัติ พ.ศ.2475 จนถึง พ.ศ.2540)ภายหลังเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ พ.ศ.2535 ที่แนวคิดด้านการกระจายอำนาจ

ด้านการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นถือเป็นเงื่อนไขสำคัญในการปฏิรูปทางการเมือง (3)ยุคเปลี่ยนผ่าน (พ.ศ. 2540-ปัจจุบัน)เริ่มมีการให้ความสำคัญกับการกระจายอำนาจตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ (ฉันทวงค์ บุญเหลือ, 2564)

2. ยุคเริ่มต้น (พ.ศ.2440-2475)

การปฏิรูปการปกครองแผ่นดินในปี พ.ศ.2435 ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเป็นการเปลี่ยนแปลงการปกครองครั้งสำคัญ ซึ่งปัจจัยสำคัญมาจากนโยบายการล่าเมืองขึ้นหรือการขยายอาณานิคม(Colonial aggrandizement) ของประเทศตะวันตกประกอบกับแนวคิดขององค์พระประมุขที่ได้เสด็จทอดพระเนตรกิจการประเทศต่างๆในทวีปยุโรป และเล็งเห็นว่าการปกครองแบบเก่านั้นไม่เหมาะสมต่อยุคสมัยปัจจัยดังกล่าวเป็นแรงผลักดันที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการบริหารราชการแผ่นดินที่สำคัญ เป็นหนึ่งในกระบวนการสร้างความทันสมัย(modernization)เป็นความพยายามพัฒนาประเทศและสังคม ให้มีความทันสมัยเช่นเดียวกับชาติตะวันตก เพื่อพัฒนาประเทศเพื่อให้พ้นจากภัยของของลัทธิล่าอาณานิคมในช่วงเวลาดังกล่าวซึ่งส่วนหนึ่งมาจากเหตุผลทางการเมืองด้วยว่าเป็นการพยายามรวบรวมอำนาจสู่ศูนย์กลางมากขึ้นเพราะในขณะนั้นโครงสร้างและระบบการปกครองยังคงเป็นระบบที่มีรูปแบบหรือลักษณะที่ให้อำนาจการปกครองแก่บรรดาหัวเมืองหรือแม้แต่ประเทศราชในพื้นที่ต่างๆมิใช่การปกครองแบบรวมอำนาจเบ็ดเสร็จที่ศูนย์กลางอำนาจ(กรุงเทพฯ)แต่อย่างใด

การจัดตั้งสุขาภิบาลขึ้นมาเมื่อ ปี พ.ศ.2440 นับเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาด้านการปกครองท้องถิ่นไทย เนื่องจากสุขาภิบาลเป็นการจุดเริ่มต้นที่เป็นรูปธรรมในการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองของประชาชนเป็นความพยายามของรัฐที่ต้องการดึงเอาคนและทุนในท้องถิ่นนั้น เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการบำรุงท้องถิ่นของตนเอง เป็นการลดภาระค่าใช้จ่ายของรัฐลง

1) กำเนิดสุขาภิบาลกรุงเทพ มหานครมาจากการประกาศใช้พระราชกำหนด สุขาภิบาลกรุงเทพฯ ร.ศ.116 (พ.ศ.2440) เป็นแห่งแรกขณะจังหวัดอื่นๆเรียกว่า สุขาภิบาลหัวเมือง โดยแนวคิดที่ว่ากรุงเทพมหานครเป็นนครหลวงที่มีปัญหาด้านความสะอาดและไม่มีเส้นทางคมนาคม ถนนหนทางที่เหมาะสมกับฐานะเมืองหลวง

จึงได้โปรดให้แก้ไขเสียให้ดีขึ้นให้จัดหน่วยงานรับผิดชอบ มีหน้าที่เริ่มแรก 4 ประการ คือ (1)ทำลายขยะมูลฝอย (2)ให้มีส้วมสำหรับประชาชนทั่วไป (3)การห้ามปลูกสร้างหรือซ่อมโรงเรือนที่เป็นเหตุให้เกิดได้เพิ่มโรคได้ (4)การขนย้ายสิ่งโสโครกและราคาของประชาชนไปให้พ้นเสีย ซึ่งต่อมาได้เพิ่มอำนาจหน้าที่ประกอบด้วย (1)การควบคุมความปลอดภัยในการจราจร(ห้ามปลูกพะเพิงและวางของเหลือมล้ำถนน (2)การควบคุมการเลี้ยงสุกร เป็ด ไก่ (3)ห้ามปลูกอาคารด้วยแผงหรือไม้ขัดแตะ (4)ให้เว้นทางหลวงไว้ทำทางเท้าและปลูกต้นไม้ริมถนน อย่างไรก็ตามสุขาภิบาลกรุงเทพเป็นการปกครองท้องถิ่นที่

มีข้าราชการประจำเป็นผู้บริหาร ประกอบด้วยเสนาบดีกระทรวงนครบาล นายช่าง แพทย์ เป็นการนำรูปแบบมาจากต่างประเทศ มหาอำนาจในขณะนั้น เป็นการปกครองท้องถิ่นแบบเมืองขึ้นมิใช่การปกครองท้องถิ่นอย่างแท้จริง รัฐต้องการรักษาเอกภาพทางการบริหารมากกว่าการมุ่งเน้นการกระจายอำนาจอย่างแท้จริง

2) กำเนิดสุขาภิบาลหัวเมือง มาจากการโปรดเกล้าฯให้สมเด็จพระยาตำราจราชานุภาพ แก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการปรับปรุงท้องถิ่น โดยทรงเลือกตำบลท่าฉลอมเป็นสุขาภิบาลท่าฉลอม เมื่อ ร.ศ.124(พ.ศ.2448)โดยเป็นผลหลังจากที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่5เคยเสด็จ ตลาดท่าฉลอม ตำบลท่าฉลอม เมืองสมุทรสงคราม และทรงพบว่ามีความสกปรกมากถึงกับเคยยกไปเปรียบเทียบกับที่ประชุมเสนาบดีว่ามีความสกปรกมาก ถือว่าเป็นสุขาภิบาลในภูมิภาคแห่งแรก มีวัตถุประสงค์และเป้าหมายให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปรับปรุงแก้ไขตลาดท่าฉลอมให้สะอาด และให้นำภาษาบางประเภทสบทบเป็นรายได้ของสุขาภิบาล มีหน้าที่ซ่อมแซมรักษาถนน ให้มีแสงสว่างตามถนนหนทางและกำจัดขยะมูลฝอย และได้รับผลสำเร็จ ต่อมาสุขาภิบาลท่าฉลอมได้รับการเปลี่ยนชื่อใหม่เป็น “สุขาภิบาลเมืองสมุทรสาคร”และทำให้เกิดการพัฒนา มีความก้าวหน้า การดำเนินการของสุขาภิบาล เป็นไปด้วยดี ต่อมาจึงโปรดให้ตราพระราชบัญญัติสุขาภิบาลหัวเมือง ร.ศ.127(พ.ศ.2451)ขึ้นโดยกำหนดหลักเกณฑ์การจัดตั้งโดยพิจารณาจากจำนวนบ้าน จำนวนพลเมือง ภาษา โรงงานต่างๆ มีข้าหลวงเทศาภิบาลร่วมกับกำนัน ผู้ใหญ่บ้านพิจารณาเห็นสมควรจัดตั้งเป็นสุขาภิบาล สุขาภิบาลหัวเมืองมี 2 ระดับ คือสุขาภิบาลสำหรับเมือง และสุขาภิบาลสำหรับตำบล ประเภทแรกนั้นจัดตั้งในท้องที่เป็นเขตเมือง และประเภทหลังตั้งขึ้นในท้องที่ตำบลที่มีความหนาแน่น ในการดำเนินการอยู่ในรูปคณะกรรมการจากเจ้าหน้าที่รัฐ โดยสุขาภิบาลหัวเมืองประกอบด้วยผู้ว่าราชการเมือง ปลัดเมืองฝ่ายสุขาภิบาล นายอำเภอท้องที่ นายแพทย์สุขาภิบาล นายช่าง และกำนันในเขตสุขาภิบาล 4 คน ขณะที่คณะกรรมการสุขาภิบาลตำบล ประกอบด้วย กำนัน(ประธาน) และผู้ใหญ่บ้านในเขตท้องที่เป็นกรรมการ นอกจากนี้สุขาภิบาลทั้ง 2 ประเภทยังสามารถแต่งตั้งพ่อค้าในท้องถิ่นเข้าร่วมงานบริหารได้อีกด้วย

3) การจัดการปกครองรูปแบบพิเศษ

การจัดการปกครองรูปแบบพิเศษจัดตั้งขึ้นโดย “สภาจัดการบำรุงชายทะเลตะวันตก พ.ศ.2469” ในสมัยรัชกาลที่ 7 คณะกรรมการดังกล่าวเป็นนิติบุคคลและมีความรับผิดชอบ 2 ตำบล คือตำบลชะอำ และตำบลหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์มีหน้าที่บำรุงสถานที่ชายทะเลตะวันตก เช่นการสร้างทาง การประปา ไฟฟ้า การผังเมืองและการสาธารณสุข กรรมการสภาฯประกอบด้วยข้าราชการ และรายได้มาจากการเก็บภาษีที่ดินและโรงเรือน(การเก็บจังกอบ)นับได้ว่าเป็นการมอบอำนาจในส่วนการบริหารกิจการในท้องถิ่นอีกแบบหนึ่งที่เป็นรูปแบบพิเศษ และเป็นต้นแบบของเมืองพัทยาในเวลาต่อมา(การจัดการปกครองรูปแบบพิเศษนี้ได้ถูกยกเลิกในปี พ.ศ.2480 และได้รับจัดตั้งเป็นเทศบาลแทน)

ผลของพระราชบัญญัติสุขาภิบาลหัวเมือง ร.ศ.127(พ.ศ.2451) ได้นำมาสู่การจัดตั้งสุขาภิบาล 35 แห่ง แบ่งเป็นสุขาภิบาลเมือง 29 แห่งและสุขาภิบาลตำบล 6 แห่งในปี พ.ศ.2448 ได้มีการเปลี่ยนชื่อสุขาภิบาลสำหรับเมืองเป็น “สุขาภิบาลเมือง” และสุขาภิบาลสำหรับตำบลเป็น “สุขาภิบาลท้องที่” แต่ถึงอย่างไรก็ตามการเกิดขึ้นของสุขาภิบาลเป็นเพียงจุดเริ่มต้นของพัฒนาการด้านการปกครองท้องถิ่นไทย ไม่ได้ส่งเสริมสถานการณ์ปกครองตนเองของประชาชนแต่อย่างใด เนื่องจากผู้มีบทบาทสำคัญต่อการบริหารหรือปกครองล้วนแล้วแต่เป็นข้าราชการส่วนภูมิภาคที่แต่งตั้งจากส่วนกลางร่วมกับกำนันผู้ใหญ่บ้านในท้องที่ซึ่งได้รับการคัดเลือกจากประชาชนโดยตรง และรับนโยบายมาจากส่วนกลางเป็นสำคัญ สะท้อนให้เห็นว่าแม้การปกครองในขณะนั้นยอมรับให้สังคมส่วนหนึ่งเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครอง แต่มีจุดมุ่งหมายที่สำคัญเพียงเพื่อให้เกิดความสะอาดเป็นระเบียบ เรียบร้อยและอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนในท้องที่นั้นๆ โดยรัฐมิได้มุ่งหมายที่จะให้ประชาชนมีเสรีภาพ และมีส่วนร่วมในการบริหารท้องถิ่นของตน สุขาภิบาลจึงไม่มีอิสระในการปกครองตนเองไม่ว่าสุขาภิบาลกรุงเทพฯที่เป็นเพียงการแบ่งอำนาจและมอบหมายให้ข้าราชการประจำทำหน้าที่รับผิดชอบจัดบริการสาธารณสุขบางอย่างให้แก่ประชาชน ในส่วนสุขาภิบาลเมืองซึ่งแม้ประชาชนจะเป็นผู้เลือกตั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แต่กำนันผู้ใหญ่บ้านก็มีผู้ใช้แทนของประชาชนอย่างแท้จริงแต่ยังคงเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งอยู่ภายใต้การบังคับบัญชาจากนโยบายจากส่วนกลาง(เพื่อสร้างความเป็นเอกภาพในการดำเนินตามนโยบายของส่วนกลางเป็นหลัก)จึงไม่อาจถือว่า ให้สิทธิตามหลักการปกครองตนเอง ทำให้ประชาชนในท้องที่ไม่มีโอกาสได้เรียนรู้และเข้าใจการปกครองตนเองตามหลักการกระจายอำนาจ

ในภาพรวมในยุคเริ่มต้นแนวคิดการปกครองท้องถิ่นไทยนั้นมีความเกี่ยวข้องกับสถานการณ์ด้านอิทธิพลทางการเมืองระหว่างประเทศโดยเฉพาะการเข้ามามีอิทธิพลเหนือดินแดนในดินแดนต่างๆของเจ้าอาณานิคมตะวันตก การปรับปรุงและพัฒนาโครงสร้างทางการเมืองจึงมีความสำคัญเร่งด่วน การพัฒนาไปสู่ความทันสมัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งความพยายามในการให้ความสำคัญกับประชาชนในการเข้าร่วมการปกครองระดับพื้นที่หรือท้องถิ่น การปกครองท้องถิ่นในยุคนี้มีลักษณะที่เรียกว่า “การปกครองท้องถิ่นโดยรัฐ” (local-state government) มิใช่ “การปกครองท้องถิ่นโดยประชาชนในท้องถิ่น” (local-self-government)

3. ยุคที่ 2 เริ่มตั้งแต่การเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ.2475 จนถึง พ.ศ. 2540

ในสมัยรัชกาลที่ 7 ได้มีความคิดริเริ่มพัฒนาการปกครองท้องถิ่นด้วยการร่างพระราชบัญญัติเทศบาล 19 มกราคม พ.ศ.2473 โดยคำแนะนำของที่ปรึกษาชาวต่างประเทศ ด้วยตระหนักถึงความสำคัญในการที่จะพัฒนาการปกครองท้องถิ่นซึ่งสามารถไปสู่ความทันสมัยเหมือนเช่นในประเทศตะวันตกได้ จำเป็นจะต้องมีการพัฒนาปรับปรุงโครงสร้างทางการบริหารทั้งระบบกฎหมายและระบบบริหารราชการ

แผ่นดินให้สามารถรับมือการเปลี่ยนแปลงในขณะนั้น (จุดประสงค์สำคัญประการหนึ่งที่น่าสนใจคือการเป็นสถาบันสอนการปกครองระบอบประชาธิปไตย) แต่เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อ พ.ศ.2475 ขึ้นก่อน(เหตุผลทางการเมือง) ร่างพระราชบัญญัติเทศบาลฯ ดังกล่าวจึงถูกระงับไปและรัฐบาลหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองจึงปฏิรูปการปกครองส่วนท้องถิ่นขึ้นอีกครั้ง

1. กำเนิดการปกครองท้องถิ่นรูปแบบเทศบาล

หลังยุคการเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตย เมื่อ พ.ศ.2475 รัฐบาลคณะราษฎรได้เริ่มจัดวางรูปแบบและระเบียบการบริหารราชการของประเทศเสียใหม่ ด้วยการประกาศใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยระเบียบราชการบริหารแห่งราชอาณาจักรสยาม พ.ศ.2476 ซึ่งนำรูปแบบมาจากการปกครองของประเทศฝรั่งเศสโดยจัดระเบียบการบริหารราชการแผ่นดินออกเป็น 3 ส่วน คือ (1)ราชการบริหารส่วนกลาง (2)ราชการบริหารส่วนภูมิภาค และ(3)ราชการบริหารส่วนท้องถิ่น เป็นผลให้มีการตรากฎหมายปกครองท้องถิ่นซึ่งเรียกว่า “เทศบาล”ในปี พ.ศ.2478 โดยให้สุขาภิบาลที่ตั้งไว้ในสมัยรัชกาลที่ 5 ทั้งหมดเป็นเทศบาล และจัดตั้งชุมชนที่เห็นสมควรเป็นเทศบาลอีกหลายแห่ง ในพระราชบัญญัติจัดตั้งเทศบาล พ.ศ.2476 แบ่งเทศบาลเป็น 3 ระดับ ประกอบด้วยเทศบาลนคร เทศบาลเมือง และเทศบาลตำบล รูปแบบการปกครองประกอบด้วย (1)สภาเทศบาล มีสมาชิกที่มาจาก การเลือกตั้งของประชาชน ทำหน้าที่นิติบัญญัติ และ (2)คณะเทศมนตรี ซึ่งเลือกมาจากสมาชิกสภาเทศบาล ทำหน้าที่ฝ่ายบริหาร จะเห็นได้ว่ารัฐบาลพยายามที่จะวางรากฐานประชาธิปไตยในระดับท้องถิ่น โดยหวังให้เทศบาลเป็นแหล่งเรียนรู้ทางการเมืองแก่ราษฎรในท้องถิ่นเนื่องจากตระหนักว่าการนำรูปแบบการปกครองแบบประชาธิปไตยเข้ามาใช้ในขณะนั้น สิ่งสำคัญที่สุดคือประชาชนต้องมีความรู้ความเข้าใจและเกิดการเรียนรู้การเมืองในระบอบประชาธิปไตยเป็นสำคัญอีกทั้งแนวคิดด้านการกระจายอำนาจไปสู่การปกครองท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างรากฐานการเมืองการปกครองแบบเดียวกับประเทศตะวันตก

2. กำเนิดการปกครองท้องถิ่นรูปสุขาภิบาล

หลังการออกพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2476 ทำให้มีการจัดตั้งเทศบาลขึ้นทั้งสิ้น 117 แห่งในปี พ.ศ.2488 และเพิ่มอีก 3 แห่ง เป็น 120 แห่ง หลังจากนั้นและมิได้มีการจัดตั้งเทศบาลขึ้นอีกเลย(จนถึงปี พ.ศ.2525) ปัญหาอุปสรรคในการบริหารจัดการคือ รายได้ไม่เพียงพอ โดยเฉพาะรายจ่ายที่เป็นเงินเดือนและค่าจ้าง พนักงาน ทำให้ไม่สามารถที่จะพัฒนาท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ รัฐบาลจอมพล ป.พิบูลสงครามจึงได้พิจารณารูปแบบการปกครองแบบ “สุขาภิบาล” มาใช้อีกครั้งโดยตราพระราชบัญญัติสุขาภิบาลเมื่อปี พ.ศ.2495 เพื่อเร่งรัดการพัฒนาท้องถิ่น อันจะนำไปสู่ความก้าวหน้าและยกฐานะสุขาภิบาลเป็นเทศบาลต่อไป โดยมีหลักการว่าถ้าชุมชนนั้นเป็นที่ตั้งที่ว่าการอำเภอหรือกิ่งอำเภอหรือชุมชนที่มีจำนวนราษฎรประมาณ 1,500 คน มีร้านค้าประมาณ 100 ห้องและมีพื้นที่ประมาณ 1-4 ตารางกิโลเมตร การบริหารกระทำโดยคณะกรรมการสุขาภิบาล ประกอบด้วยนายอำเภอท้องที่หรือปลัดอำเภอผู้

เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ เป็นประธาน ปลัดอำเภอหรือปลัดกิ่งอำเภอ ที่ผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้ง 1 คน กำหนดท้องที่และกรรมการโดยการเลือกตั้งอีก 9 คนรวมเป็น คณะกรรมการสุขาภิบาล และสุขาภิบาลเป็นนิติบุคคล

3. กำหนดการปกครองท้องถื่นรูปแบบองค์การบริหารส่วนจังหวัด

ในปี พ.ศ.2498 รัฐบาลจอมพล ป.พิบูลสงครามได้ออกพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด พ.ศ.2498 ขึ้นโดยพื้นที่ที่อยู่นอกเขตเทศบาลและสุขาภิบาลเป็นองค์การบริหารส่วนจังหวัด มีสถานะเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเป็นนิติบุคคล แยกจากจังหวัดซึ่งเป็นราชการส่วนภูมิภาค โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเมื่อแรกตั้งนั้นประกอบด้วย สมาชิกสภาจังหวัด (ส.จ.) มีจำนวน 28-36คน เลือกตั้งจากประชาชนตามจำนวนของราษฎรในเขตจังหวัด มีวาระการดำรงตำแหน่ง 5 ปี สำหรับฝ่ายบริหารคือนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด โดยผู้ว่าราชการจังหวัดในราชการบริหารส่วนภูมิภาคทำหน้าที่นายองค์การบริหารส่วนจังหวัดอีกตำแหน่ง และปลัดจังหวัดดำรงตำแหน่ง “ปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด” รวมถึงเจ้าหน้าที่รัฐส่วนกลางที่เข้าประจำตำแหน่งในสำนักงานองค์การบริหารส่วนจังหวัด

4. กำหนดการปกครองท้องถื่นรูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบล

เริ่มต้นครั้งแรกในปี พ.ศ.2499 รัฐบาลจอมพล ป.พิบูลสงครามได้ตรา พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนตำบล พ.ศ.2499 กำหนดให้เป็นการปกครองท้องถื่นมีฐานะเป็นนิติบุคคล โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบลประกอบด้วยสภาตำบล มีกำนัน ผู้ใหญ่บ้านและสมาชิกที่ได้รับการเลือกตั้งจากประชาชนหมู่บ้านละ 1 คน ส่วนคณะกรรมการตำบลกำหนดให้กำนันเป็นประธาน ประกอบด้วยแพทย์ประจำตำบล ผู้ใหญ่บ้าน ครูและผู้ทรงคุณวุฒิที่นายอำเภอแต่งตั้งไม่เกิน 5 คนทั้ง 2 ฝ่ายมีวาระการดำรงตำแหน่ง 5 ปี แต่ในปี พ.ศ.2515 รัฐบาลของจอมพลถนอมได้มีการออกประกาศคณะปฏิวัติให้ยกเลิกองค์การบริหารส่วนตำบลเนื่องจากเกรงว่าพรรคคอมมิวนิสต์จะเผยแพร่อิทธิพลไปยังองค์การบริหารส่วนตำบลโดยเฉพาะภาคอีสาน

5. กำหนดกรุงเทพมหานคร(ก.ท.ม.)

กรุงเทพมหานคร ได้รับการจัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ.2515 โดยคณะปฏิวัติได้ออก ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่335 โดยรวมองค์การบริหารส่วนท้องถื่นในเขตกรุงเทพและธนบุรีทุกรูปแบบในขณะนั้นเป็นการปกครองท้องถื่นที่เรียกว่า กรุงเทพมหานคร เป็นการปกครองลักษณะพิเศษเพื่อให้มีอิสระในการดำเนินการมากขึ้นโครงสร้างประกอบด้วยฝ่ายบริหารคือ “ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร” แต่งตั้งจากรัฐบาลกลาง ฝ่ายนิติบัญญัติคือ”สภากรุงเทพมหานคร” สมาชิกมาจากการเลือกตั้งเขตละ 1 คน วาระการดำรงตำแหน่ง 4 ปี

6. กำเนิดเมืองพัทยา

เกิดจากพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ.2521 กำหนดให้ใช้รูปการปกครองท้องถิ่นพิเศษ ยกฐานะจากสุขาภิบาลนาเกลือ ตำบลนาเกลือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี เนื่องจากเห็นว่าเมืองพัทยาได้เจริญขึ้นอย่างรวดเร็วเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญ(การท่องเที่ยวพัฒนานั้นเป็นที่นิยมอย่างมากในช่วงสงครามเวียดนาม) การสนองตอบต่อความต้องการด้านบริการจำเป็นต้องขยายตัวรวดเร็วตามไปด้วย จึงได้นำแนวคิดการปกครองท้องถิ่นรูปแบบ ผู้จัดการ (the manager form) มีสภาเมืองและปลัดเมือง ทำหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัติและบริหารตามลำดับ

ในยุคที่ 2 นี้ อาจเรียกกันว่าเป็นยุครัฐราชการ เพราะว่าแม้ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงด้านการปกครองโดยออกกฎหมายด้านการปกครองท้องถิ่นหลายฉบับ แต่เกิดจากความต้องการของฝ่ายการเมืองส่วนกลางมากกว่าที่จะเกิดจากข้อเรียกร้องของประชาชนในท้องถิ่น ดังนั้นนโยบายด้านการกระจายอำนาจจะมีทิศทางใดขึ้นกับผู้นำรัฐบาลเป็นสำคัญ(เช่นการยกเลิกองค์การบริหารส่วนตำบล) โดยเฉพาะการได้รับผลกระทบจากปัจจัยภายนอกประเทศเช่นการเกิดสงครามเย็นระหว่างโลกทุนนิยมและคอมมิวนิสต์ ทำให้ส่วนกลางต้องการกระชับอำนาจมากขึ้นผู้บริหารส่วนใหญ่เป็นข้าราชการประจำที่ส่วนกลางยังคงควบคุมการบริหาร ทำให้ประชาชนในท้องถิ่นไม่มีโอกาสได้เรียนรู้หรือตัดสินใจการปกครองท้องถิ่นตามหลักการกระจายอำนาจแต่อย่างใด

หลังจากเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ พ.ศ.2535 ประชาชนเริ่มมีการศึกษามากขึ้นและมีความสามารถในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารมากขึ้นมีความตื่นตัวในการปฏิรูปทางการเมืองโดยเฉพาะอย่างยิ่งการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น ประชาชนเริ่มมองว่าไม่ใช่เพียงข้าราชการเท่านั้นที่เป็นผู้บริหารที่มีความสามารถดังเช่นในอดีตแต่มองว่าการรวมศูนย์อำนาจเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาสมควรให้ประชาชนในพื้นที่บริหารจัดการจึงมีการตราพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 มีการตราพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ.2540 กำหนดให้องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) มีเขตพื้นที่ครอบคลุมเขตของจังหวัด รวมทั้งมีการบรรจุหลักการเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่นไว้ในรัฐธรรมนูญปี พ.ศ.2540 อย่างชัดเจน

4. ยุคเปลี่ยนผ่าน (พ.ศ. 2540-ปัจจุบัน)

กระแสความคิดการปฏิรูปการเมืองตั้งแต่ได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ความตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนในท้องถิ่นที่เติบโตอย่างต่อเนื่องการกระจายอำนาจที่เห็นเป็นรูปธรรมและเด่นชัดที่สุดก็ได้เกิดขึ้นนับเป็นรัฐธรรมนูญที่ให้ความสำคัญกับท้องถิ่นมากที่สุดในบรรดาทั้งหมดที่ประเทศไทยได้เคยประกาศใช้มาก่อนหน้านั้น 16 ฉบับ โดยต้องการให้ประชาชนเป็นผู้มีบทบาทและมีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมืองในระดับท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้นในการเป็นหลักประกันเบื้องต้นว่าจะ

สามารถทำให้รูปแบบการปกครองในระบอบประชาธิปไตยได้เข้าไปอยู่ใกล้ชิดกับประชาชนในทุกภาคส่วนได้มากเป็นผลให้มีการตราพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 โดยรวมถึงกฎหมายอื่นๆที่เกี่ยวข้องเช่นพระราชบัญญัติสภาพัฒนาการและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 แก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ 5 พ.ศ.2546 พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ.2540 แก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่3พ.ศ.2546 ประชาชนเริ่มให้ความสำคัญกับแนวคิดการกระจายอำนาจ(decentralization) ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญต่อโครงสร้างการปกครองท้องถิ่นของประเทศไทยทั้งในส่วนของโครงสร้างภายนอก (External Structure) และโครงสร้างภายใน (Internal Structure) กล่าวคือบทบัญญัติในพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 และพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ได้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงแนวคิดในการจัดโครงสร้างการปกครองท้องถิ่นจากโครงสร้างแบบชั้นเดียว (Single tier System) ซึ่งมีองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจในการดำเนินกิจการในเขตจังหวัดที่อยู่นอกเหนือเขตเทศบาลและสุขาภิบาลมาเป็นระบบโครงสร้างแบบ 2 ชั้น (Two-tier System) อันประกอบด้วยโครงสร้างชั้นบน (Upper tier) คือองค์การบริหารส่วนจังหวัดซึ่งถือเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ที่มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินภารกิจครอบคลุมพื้นที่ในเขตจังหวัดและโครงสร้างชั้นล่าง (Lower-tier) อันประกอบด้วยองค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาลซึ่งถือเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็กและมีอำนาจในการดำเนินภารกิจภายในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและมีความใกล้ชิดกับประชาชนในพื้นที่ที่สุดมีความพยายามในการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยจัดตั้งคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น(ก.ก.ถ.) แต่หลังจากใช้รัฐธรรมนูญไปได้ประมาณ 9 ปีคณะรัฐประหาร 19 กันยายน พ.ศ. 2549 ประกาศยกเลิกรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 และจัดให้มีการร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่จึงได้เกิดรัฐธรรมนูญปี พ.ศ. 2550 ขึ้นเริ่มกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำบริการสาธารณะการบริหารงานบุคคลการเงินการคลังและการให้อำนาจเป็นการเฉพาะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอีกประกอบไปด้วยรูปแบบปกติคือองค์การบริหารส่วนจังหวัดองค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาลกรุงเทพมหานครและเมืองพัทยา

ซึ่งในเนื้อหาของรัฐธรรมนูญฉบับนี้ก็ถือว่าเพิ่มรูปแบบการกระจายอำนาจในส่วนท้องถิ่นมากขึ้นจากแต่เดิมโดยมีเนื้อหาในการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้นลดอำนาจจากส่วนกลางยกระดับการพัฒนางานทรัพยากรมนุษย์สร้างความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชนมากขึ้นเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในทางการเมืองตั้งแต่ในระดับท้องถิ่นลักษณะการปกครองท้องถิ่นที่พัฒนามาแบบปัจจุบันจะแยกเป็นฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารแยกออกจากกันโดยเด็ดขาด โดยมีการเลือกตั้งจากประชาชนโดยตรง

ปัจจุบันประเทศไทยมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 และได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองท้องถิ่นในรัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าวโดยกำหนดเป็นการเฉพาะในหมวดที่ 14 ที่ว่าด้วยการปกครองท้องถิ่นมีสาระสำคัญให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่และอำนาจดูแลและจัดการบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นและสนับสนุนด้านการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนในท้องถิ่นแต่รัฐธรรมนูญฉบับนี้ระบุว่า การจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบใดให้คำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่นและความสามารถในการปกครองตนเองในด้านรายได้ จำนวนและความหนาแน่นของประชากร และพื้นที่ที่ต้องรับผิดชอบประกอบกันประชาชนจะมีส่วนร่วมในการปกครองมากขึ้น และหากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความพร้อมที่จะดำเนินการเรื่องจัดการบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นแล้ว ส่วนกลางต้องโอนถ่ายโอนภารกิจจากกระทรวง ทบวง กรมต่างๆที่เกี่ยวข้องให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ประเด็นสำคัญอีกเรื่องที่จะส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอิสระ สามารถพึ่งพาตนเองได้คือการกระจายอำนาจด้านการคลัง ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ระบุว่า รัฐต้องดำเนินการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีรายได้ของตนเองโดยจัดระบบภาษีหรือการจัดสรรภาษีที่เหมาะสมรวมทั้งส่งเสริมและพัฒนาการหารายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยในระหว่างที่ยังไม่อาจดำเนินการได้ให้รัฐจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไปพลางก่อน แต่จะพบว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่ไม่มีความเข้มแข็งทางด้านการเงินและการคลังรายได้ที่สามารถจัดเก็บได้เองมีสัดส่วนที่น้อยจำเป็นต้องพึ่งพางบประมาณจากส่วนกลาง ทั้งที่การกระจายอำนาจด้านการคลังสู่ท้องถิ่นเป็นเป้าหมายสำคัญอย่างหนึ่งที่มีความชัดเจนมาโดยตลอด เช่นพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการจัดสรรงบประมาณให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 ของรายได้รัฐและกำหนดให้เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 35 ในปี พ.ศ.2549(สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น)แต่ในทางปฏิบัติแล้วภาครัฐไม่สามารถจัดสรรงบประมาณดังกล่าวได้ตามแผนและทำให้การกระจายอำนาจโดยการถ่ายโอนภารกิจให้แก่ท้องถิ่นเป็นไปด้วยความล่าช้าโดยเฉพาะด้านการศึกษาและสาธารณสุข จึงได้มีการแก้ไขพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น(ฉบับที่ 2) พ.ศ.2549 โดยกำหนดให้รัฐต้องจัดสรรรายได้ให้กับท้องถิ่นโดยคิดเป็นสัดส่วนรายได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 25 ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ.2550 เป็นต้นไป และคงเป้าหมายให้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 35 แต่ให้เป็นไปตามความเหมาะสมกับภารกิจที่ถ่ายโอนและความสามารถในการบริการสาธารณะของท้องถิ่นโดยไม่ได้กำหนดระยะเวลาถ้าดูจากโครงสร้างรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามตารางที่ 1 จะพบว่ารายได้ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดเก็บเองมีจำนวนน้อย รายได้ส่วนใหญ่มาจากการสนับสนุนของรัฐบาลทำให้การดำเนินนโยบายต่างๆ ต้องสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล(วรทิพย์ มีมาก, 2554) ตามไปด้วยเช่นการ

มอบหมายเงินเพื่อดำเนินการตามที่รัฐกำหนดโดยเป็นโครงการที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการใน
ฐานะตัวแทนของรัฐบาลที่เป็นผู้กำหนดนโยบายเช่นโครงการด้านสวัสดิการสังคม(เบี้ยยังชีพคนชรา, เบี้ยคน
พิการ)หรือโครงการด้านการศึกษาโครงการอาหารกลางวัน, เงินอุดหนุนสำหรับจัดการศึกษาปฐมวัย) องค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่นทำหน้าที่เพียง “ตัวแทน” รัฐบาล โดยรับจ้างรัฐบาลในการส่งผ่านเงินให้กับ
กลุ่มเป้าหมายตามโครงการเท่านั้น เป็นการอำนาจของรัฐบาลโดยไม่ได้ให้อิสระแก่องค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่นในการริเริ่มโครงการของตนเอง และการจัดเก็บภาษีโดยรัฐบาลโดยไม่มอบอำนาจให้องค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่นในการจัดเก็บภาษีเอง แสดงว่ายังไม่มีการกระจายอำนาจอย่างแท้จริงทั้งนี้ รายได้ของท้องถิ่นมี
เพียง 10-20 % ที่จัดเก็บเอง ที่เหลือรัฐบาลและหน่วยงานของรัฐเป็นผู้จัดเก็บแล้วจัดสรรให้ท้องถิ่น เพื่อไป
ปฏิบัติภารกิจต่างๆ

ตารางที่ 1 แสดง รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ปีงบประมาณ	รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น						
	จัดเก็บเอง	รัฐจัดเก็บให้	รัฐแบ่งให้	เงินอุดหนุน	รวมรายได้ ท้องถิ่น	รายได้รัฐบาล	สัดส่วน%
2546	22,258.00	60,218.00	35,504.00	66,086.00	184,066.00	829,495.00	22.19
2547	24,786.00	82,623.00	43,100.00	91,438.00	241,947.00	1,063,600.00	22.75
2548	27,018.00	95,370.00	49,000.00	110,611.00	281,999.00	1,200,000.00	23.50
2549	29,110.00	110,190.00	61,800.00	126,013.00	327,113.00	1,360,000.00	24.05
2550	32,021.00	120,728.00	65,300.00	139,374.00	357,423.00	1,420,000.00	25.17
2551	35,223.00	128,676.00	65,000.00	147,840.00	376,739.00	1,495,000.00	25.20
2552	38,745.00	140,679.00	71,900.00	163,057.00	414,381.00	1,604,640.00	25.82
2553	29,110.00	126,589.00	45,400.00	139,895.00	340,994.00	1,350,000.00	25.26
2554	38,745.00	148,109.00	70,500.00	173,900.00	431,254.00	1,650,000.00	26.14
2555	49,529.00	175,457.00	86,900.00	221,091.00	527,467.00	1,980,000.00	26.64
2556	50,281.54	187,988.46	97,900.00	236,500.00	572,670.00	2,100,000.00	27.27
2557	56,306.25	203,818.75	109,000.00	253,500.00	622,625.00	2,275,000.00	27.37
2558	61,458.00	218,222.00	109,000.00	257,670.00	646,350.00	2,325,000.00	27.80
2559	70,000.00	218,940.00	109,000.00	259,360.00	657,300.00	2,343,000.00	28.05
2560	112,000.00	227,159.00	109,000.00	239,732.00	687,891.00	2,330,000.00	29.52

ปีงบ	รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น						
	จัดเก็บเอง	รัฐจัดเก็บให้	รัฐแบ่งให้	เงินอุดหนุน	รวมรายได้ท้องถิ่น	รายได้รัฐบาล	สัดส่วน%
2561	112,000.00	229,900.00	115,000.00	263,922.04	720,822.04	2,450,000.00	29.42
2562	112,000.00	240,350.00	123,000.00	276,130.00	751,480.00	2,550,000.00	29.47
2563	115,990.00	249,350.00	131,000.00	306,988.00	803,328.00	2,731,000.00	29.42
2564	92,100.00	246,313.32	129,139.61	328,102.42	795,655.35	2,677,000.00	29.72
2565	75,095.00	224,185.00	111,000.00	299,586.98	709,866.98	2,400,000.00	29.58

ที่มา: สำนักงบประมาณของรัฐสภา, 2565

ตัวอย่างนโยบายของรัฐบาลที่ยังสงวนอำนาจไว้ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่สามารถกำหนดนโยบายหรือริเริ่มโครงการใหม่ๆที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งของท้องถิ่นในระยะยาวเช่นนโยบายการเก็บภาษีที่ดินโดยนับตั้งแต่พระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้างพ.ศ. 2562มีผลบังคับใช้แล้วมีเจตนารมณ์สำคัญคือ มุ่งเพิ่มรายได้ให้ อปท. เพื่อให้พึ่งพิงตนเองทางการคลังได้สำหรับการพัฒนาท้องถิ่นทดแทนภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีบำรุงท้องที่ ซึ่งเป็นแหล่งรายได้เดิมของ อปท. และในระยะยาวรัฐบาลอาจลดการอุดหนุนงบประมาณแก่ อปท. ได้ แต่ในทางปฏิบัติ รัฐบาลกำหนดมาตรการเพื่อบรรเทาภาระภาษีแก่ประชาชนในช่วงเวลาเปลี่ยนผ่าน (transition period) ของการจัดเก็บภาษีดังกล่าวโดยกำหนดบทเฉพาะกาล (มาตรา 91-98) ของกฎหมายให้ อปท. จัดเก็บภาษีในอัตราที่ต่ำ และต่อมารัฐบาลได้ตราพระราชกฤษฎีกาลดภาษีสำหรับที่ดินและสิ่งปลูกสร้างบางประเภท พ.ศ. 2563 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2564 ลดภาษีในอัตราร้อยละ 90 ของสำหรับปีภาษี 2563 และ 2564 ตามลำดับ เพื่อบรรเทาภาระภาษีของประชาชนในช่วงการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทำให้ อปท. จัดเก็บภาษีดังกล่าวลดลงจากเดิมประมาณร้อยละ 90การลดอัตราจัดเก็บภาษีที่ดินลง 90 % ที่ดำเนินการครั้งแรกในปี 2563 ที่ผ่านมพบว่าทำให้รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) หายไปประมาณ 50,000 ล้านบาท เฉพาะของเทศบาลนครและเทศบาลเมืองขนาดใหญ่ ก็ลดลงไปถึง 30,000 ล้านบาทและ กฎหมายที่ออกมาไม่สามารถปฏิบัติได้อย่างเต็มศักยภาพเพราะ ไม่สามารถเก็บภาษีจากคนรวยที่กระจายถือครองที่ได้เพราะทุกรายเสียภาษีกร้าง 0.3% ไปทำเกษตรกรรมส่งผลให้ท้องถิ่นขาดรายได้ และเกิดผลเสียเพราะเมื่อเกิดเหตุโรคระบาดและต้องลดอัตรากำไรที่เป็นรายได้ของท้องถิ่น ก็ทำให้ท้องถิ่นมีเงินเหลือจากภาวะปกติเพียง 60 % ในการดูแลประชาชนดังนั้น เพื่อรักษาสัดส่วนรายได้ของ อปท. ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการกระจายอำนาจ รัฐบาลจึงต้องเพิ่มเงินอุดหนุนของรัฐให้แก่ อปท. สำหรับชดเชยรายได้ให้แก่ อปท. ที่ได้รับผลกระทบจากการนโยบายรัฐบาลที่ลดอัตรากำไรจัดเก็บภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้างดังกล่าว

5. สรุป

พัฒนาการด้านการปกครองท้องถิ่นไทย นั้นแม้ว่าจุดเริ่มต้นจะมีมานานตั้งแต่การจัดตั้งสุขาภิบาลกรุงเทพมหานครในปี พ.ศ.2440 และสุขาภิบาลท่าฉลอม เมื่อปี พ.ศ.2448 แต่พบว่าจากอดีตที่ผ่านมา ยังไม่มีการกระจายอำนาจอย่างแท้จริง เพราะเป็นการบริหารโดยข้าราชการประจำที่แต่งตั้งมาจากส่วนกลาง ไม่มีความเป็นอิสระในการปกครองตนเอง ไม่มีอิสระทางการคลัง การจัดเก็บภาษีอากรต่างๆ และประชาชนไม่มีส่วนร่วมในการปกครอง ซึ่งรัฐมีจุดมุ่งหมายเพียงเพื่อให้เกิดความสะอาดเรียบร้อยแต่ไม่ได้มีจุดประสงค์จะให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองเพื่อสามารถอธิบายความก้าวหน้าของประเทศต่อประเทศตะวันตกได้ อีกแต่แง่มุมหนึ่งย่อมแสดงให้เห็นถึงเหตุผลทางการเมืองด้วยว่าเป็นการพยายามรวบรวมอำนาจสู่ศูนย์กลางมากขึ้นเพราะในขณะนั้นโครงสร้างและระบบการปกครองยังคงเป็นระบบที่มีรูปแบบหรือลักษณะที่ให้อำนาจการปกครองแก่บรรดาหัวเมืองหรือแม้แต่ประเทศราชในพื้นที่ต่างๆมิใช่การปกครองแบบรวมอำนาจเบ็ดเสร็จที่ศูนย์กลางอำนาจ(กรุงเทพฯ)แต่อย่างใดจนเมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในปี พ.ศ.2475 และต่อเมื่อมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 แล้ว จึงมีการปรับปรุงรูปแบบขององค์กรปกครองท้องถิ่น เพิ่มหน้าที่ กระจายอำนาจด้านการเงิน การคลัง งบประมาณ และการจัดเก็บภาษีต่างๆมากขึ้น และเพิ่มมิติใหม่ในการควบคุมตัวผู้บริหารท้องถิ่นโดยประชาชน ด้วยการเข้าชื่อเสนอ ขอบังคับท้องถิ่น และเข้าชื่อถอดถอนผู้บริหารท้องถิ่นได้ด้วย (กอดเดช สมันดาโอะ, 2565) ซึ่งเมื่อมีการกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องครบถ้วนสมบูรณ์แล้ว ท้องถิ่นก็จะมีอำนาจอิสระในการบริหารงานของตนเองได้มากขึ้น จะเห็นได้ว่าการเปลี่ยนแปลงที่มีมาในแต่ละยุคมีมาจากเหตุผลทางการเมืองซึ่งมักจะเกิดขึ้นจากความคิดริเริ่มของชนชั้นนำในสังคมไทยแทบทุกครั้งหรือเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากบนสู่ล่าง (Top-Down Approach) โดยที่ประชาชนในท้องถิ่นเป็นเพียงผู้ปฏิบัติตาม แม้แต่การปกครองท้องถิ่นในปัจจุบันก็อาจกล่าวได้ว่าเพียงแบ่งอำนาจในการปกครองเท่านั้น ยังขาดการกระจายอำนาจด้านการคลัง (ปิยากร หวังมหาพร, 2557) รัฐบาลควรส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีความรับผิดชอบจัดการงบประมาณ การคลังของตนเอง (สามารถบังคับใช้กฎหมายในท้องถิ่นของตนเองได้ มีรายได้เป็นของตนเองเพื่อนำไปพัฒนาโครงการที่ท้องถิ่นต้องการ) ปัจจุบันนโยบายต่างๆยังต้องมาจากส่วนกลาง เพราะยังมีการมอบนโยบายให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทำตามนโยบายของรัฐบาลกลางพร้อมเงินที่รัฐจัดเก็บให้ในแต่ละปีขาดอำนาจอิสระ ทางการเงิน การคลัง การจัดเก็บภาษีอากรต่างๆ การดำเนินนโยบายต่างๆ จึงต้องสอดคล้องกับการเมืองระดับชาติ (รัฐชาติ ทศนิยม, 2559) ทำให้เกิดลักษณะต้องพึ่งพารัฐบาล(กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. บัญชีจัดสรรเงินภาษีให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น) มิได้ส่งเสริมการช่วยตนเองของท้องถิ่น ตามหลักการกระจายอำนาจอย่างแท้จริง

6. บรรณานุกรม

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2565). **บัญชีจัดสรรเงินภาษีให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น**. สืบค้นเมื่อ 18 กรกฎาคม 2565. จาก <http://www.dla.go.th/work/money/index.jsp>.
- กอดเดช สมันดาโอ๊ะ. (2565). พัฒนาการการกระจายอำนาจและการปกครองท้องถิ่นไทย. **วารสาร มจร ปรัชญา**. 3(1). 141-150.
- ณัฐพงศ์ บุญเหลือ. (2564). **การเมืองและการปกครองท้องถิ่นในประเทศไทย**. กรุงเทพฯ : ศูนย์เอกสารทางวิชาการ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ปิยากร หวังมหาพร. (2557). รายได้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการบริหารโครงการด้านสังคม: อีสาระของท้องถิ่นหรือตัวแทนรัฐ?. **วารสารช่อพะยอม**. 25(1). 93-108.
- รัฐชาติ ทศนัย. (2559). การปรับตัวตามบริบททางการเมืองของผู้นำท้องถิ่นอีสาน. **วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์**. 4(1). 257-274.
- วรทิพย์ มีมาก. (2554). การวิเคราะห์โครงสร้างทางการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย. **วารสารวิทยาการจัดการ**. 28(2). 33-46.
- สมาคมสันนิบาตเทศบาลแห่งประเทศไทย. (2565). **ข้อมูลจำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น**. สืบค้นเมื่อ 18 กรกฎาคม 2565. จาก <https://www.nmt.or.th>.
- สำนักงานงบประมาณของรัฐสภา. (2565). **รายงานการวิเคราะห์งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 : งบประมาณการรายได้และงบประมาณที่จัดสรรให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น**. สืบค้นเมื่อ 20 กรกฎาคม 2565. จาก <https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parbudget/download>.
- สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. (2565). **การจัดทำแผนยุทธศาสตร์การกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น**. สืบค้นเมื่อ 12 กรกฎาคม 2565. จาก <https://odloc.go.th>.

แนวทางการจัดการศึกษาข้ามวัฒนธรรมของการสอนภาษาจีนในฐานะภาษาต่างประเทศ*
Approaches to the Management of Cross-cultural Education of Teaching
Chinese as a Foreign Language

จิรัชยา ประทีปโชติพร¹

Jiratchaya Prateepchotporn¹

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม¹

School of Liberal Arts ,Sripatum University¹

Email : jiratchaya.pr@spu.ac.th

บทคัดย่อ

ด้วยการพัฒนาเศรษฐกิจของจีนอย่างต่อเนื่องและรวดเร็ว ทำให้ภาษาจีนได้กลายเป็นหนึ่งในภาษาที่สำคัญที่สุดในโลกชาวต่างชาติเริ่มเรียนภาษาจีนมากขึ้น สำหรับครูที่สอนภาษาจีนในฐานะภาษาต่างประเทศ กระบวนการสอนถือเป็นหนึ่งในกระบวนการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม การปลูกฝังความสามารถในการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมของครูสอนภาษาจีนเป็นมีความสำคัญมากผู้สอนไม่ควรมีเพียงแต่ความรู้ภาษาที่ดีและมีความตระหนักในด้านวัฒนธรรมของทั้งสองภาษา และยังต้องมีความใส่ใจกลยุทธ์ในการสื่อสารกับนักเรียนด้วย จึงจะสามารถดำเนินการจัดการศึกษาข้ามวัฒนธรรมได้อย่างราบรื่นและบรรลุผลการสอนที่ดีที่สุด ดังนั้นบทความทางวิชาการฉบับนี้จึงจัดทำขึ้นเพื่อศึกษาแนวทางของการจัดการศึกษาข้ามวัฒนธรรมของการสอนภาษาจีนในฐานะภาษาต่างประเทศ และปัญหาในการจัดการศึกษาข้ามวัฒนธรรมของภาษาจีนกับนักเรียนชาวต่างชาติ โดยทำการศึกษาค้นคว้าจากงานวิจัยและศึกษาสภาพปัจจุบันของการจัดการศึกษาข้ามวัฒนธรรมของหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในฐานะภาษาต่างประเทศในประเทศไทย โดยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะสามารถเป็นประโยชน์ในการศึกษาสำหรับนักเรียน นักศึกษา หรือครูผู้สอนภาษาจีนและภาษาต่างประเทศทุกท่านในการจัดการศึกษาข้ามวัฒนธรรมของการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในฐานะภาษาต่างประเทศ

คำสำคัญ : การสอนภาษาจีนข้ามวัฒนธรรม; กระบวนการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม; การจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในฐานะภาษาต่างประเทศ

ABSTRACT

With the continuous and rapid development of China's economy, Chinese has become one of the most important languages in the world, and more and more foreigners are starting to learn Chinese. For Chinese teachers who teach Chinese as a foreign language the teaching process is also a cross-cultural communication process. Cultivating the intercultural communication ability of Chinese teachers is very important. In the process Chinese teachers should not only have good language knowledge and cultural awareness of both languages. But also need to pay attention to communication strategies with students Thus, cross-cultural teaching can be conducted smoothly and good teaching results can be achieved. Therefore, this academic paper is intended to study cross-cultural approaches to teaching Chinese language. and problems in teaching Chinese cross-cultural by conducting research studies and studying the current state of cross-cultural education in curricula and teaching and learning Chinese as a foreign language in Thailand. Hoped that it can be useful in education for all students, students or teachers of Chinese and foreign languages in the study of cross-cultural approaches to teaching Chinese.

Keywords : Teaching Chinese across cultures, Cross-cultural communication process, Teaching and learning management of Chinese as a foreign language

1. บทนำ

ประเทศไทยและจีนมีสัมพันธ์ไมตรีระหว่างกันมาช้านานกว่า 700 ปีส่งผลให้วัฒนธรรมและประเพณีของจีนได้มีการผสมผสานกับของไทยจนกลายเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตของคนไทยในปัจจุบัน นอกจากนี้ ประเทศไทยยังเป็นประเทศที่มีคนเชื้อสายจีนอยู่เป็นจำนวนมาก จึงทำให้คนไทยและคนจีนมีความใกล้ชิดคุ้นเคยกันตั้งแต่วัยเยาว์ จนมีคำกล่าวที่ว่า “จีน-ไทย ใช้อื่นไกล พี่น้องกัน” (ข้อมูลจาก เว็บไซต์สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงปักกิ่ง นอกจากนี้ยังมีนักเรียนไทยจำนวนมากที่มีความสนใจและชื่นชอบในภาษาจีน และเลือกเรียนภาษาจีนเป็นภาษาที่สอง จากข้อมูลของ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตภูเก็ต คณะวิเทศศึกษา (เดิมสังกัดคณะอุตสาหกรรมบริการ) ได้เริ่มเปิดสาขาวิเทศธุรกิจจีน (IBC: International Business: China) ในปี พ.ศ.2544 และสาขาจีนศึกษา (CNS: Chinese Studies) ในปี พ.ศ.2547 โดยมีจำนวนนักศึกษาเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องและในปัจจุบันก็ยังคงพัฒนาหลักสูตรและคุณภาพ

ในการศึกษาของทั้งสองสาขาอย่างต่อเนื่องด้วยเช่นกันทั้งในด้านหลักสูตร ด้านการจัดการศึกษาและอาจารย์ผู้สอน เมื่อมีการเรียนการสอนเกิดขึ้นสิ่งเหล่านี้จึงทำให้เกิดการแบ่งปันวัฒนธรรมเกิดขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ และในการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนของนักเรียนไทย ก็ถือว่าเป็นการสอนภาษาจีนข้ามวัฒนธรรมเช่นกัน เนื่องจากผู้เรียนต้องเรียนรู้ในภาษาที่สอง

ภาษาไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม แต่ยังเป็นสื่อกลางของวัฒนธรรมและเป็นพื้นฐานของการพัฒนาวัฒนธรรมอีกด้วย ดังนั้น วัฒนธรรมจึงเป็นส่วนสำคัญของเนื้อหาการสอนในการสอนภาษา เพราะความเข้าใจภาษาและการใช้ภาษาจะเกิดขึ้นไม่ได้หากไม่มีปัจจัยทางวัฒนธรรมบางประการ เป็นผลให้คุณครูผู้สอนภาษาจีนควรจัดการกับความสัมพันธ์กันระหว่างภาษาและวัฒนธรรมในการสอนภาษาจีน เพื่อให้ให้นักเรียนที่เรียนภาษาจีนสามารถเข้าใจในวัฒนธรรมจีนมากขึ้น ในการสอนภาษาจีนเป็นครูผู้สอนภาษาจีนควรให้ความสำคัญกับทั้งความรู้ในด้านวัฒนธรรมและความรู้ด้านการสื่อสารเช่นเดียวกันจากมุมมองของผู้เขียนมีความเห็นว่าวัฒนธรรมมีความเกี่ยวข้องกับการเรียนภาษาเป็นอย่างมากดังนั้นในกระบวนการสอนภาษาจีน ครูผู้สอนภาษาจีนจึงควรนำวัฒนธรรมมาใช้ในการสอดแทรกระหว่างความรู้ทางด้านภาษาอย่างค่อยเป็นค่อยไป จะทำให้การสอนภาษาเป็นไปอย่างลึกซึ้งยิ่งขึ้น

2. ความหมายของการสอนภาษาข้ามวัฒนธรรม

ตติยาพร จารุมณีรัตน์ (2555) กล่าวว่า การสื่อสารข้ามวัฒนธรรม (Cross - Cultural Communication) เป็นหัวใจ จำเป็นต่อสภาพแวดล้อมการทำงานที่มุ่งเน้นให้เกิดประสิทธิผลและประสิทธิภาพในการทำงาน โดยเฉพาะในสภาพปัจจุบันที่ผู้คนมีความหลากหลายกันของภูมิหลังทางวัฒนธรรม การสื่อสารแลกเปลี่ยนข้ามวัฒนธรรม หมายถึง การสื่อสารระหว่างคนหรือกลุ่มที่มีภูมิหลังทางวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ซึ่งการสื่อสารมักเกี่ยวข้องกับการผลิต การส่ง การรับและการตีความข้อความผ่านวัจนภาษา (Oral Communication) คือ ภาษาที่เป็นคำพูด เป็นถ้อยคำหรือการเขียน และอวัจนภาษา (Non - verbal Communication) คือ ภาษาท่าทาง สายตา การแสดงออกองค์ประกอบการพูด โดยที่คู่สนทนาอาจมีภูมิหลังทางวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน และบ่อยครั้งที่ผู้เข้าร่วมการสนทนาอาจมิได้ใช้ภาษาแม่ในการสื่อสาร

บุคคลมักต้องเผชิญกับอุปสรรคและความท้าทายหลายประการในการสื่อสารภาษาต่างประเทศ เช่น ข้อจำกัดในการสื่อสารภาษาต่างประเทศ ความไม่คุ้นเคยต่อขนบธรรมเนียมประเพณี ความแตกต่างของรูปแบบของวัจนกรรมและอวัจนกรรม ดังนั้น การสื่อสารข้ามวัฒนธรรมที่มีประสิทธิภาพนั้น พบว่าขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ อาทิ ความรู้และความเข้าใจของวัฒนธรรมที่แตกต่าง ความเอาใจใส่ความสามารถในการสื่อสารสองภาษา ประสบการณ์ในการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมและการเป็นผู้ฟังที่ดี

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าความหมายของการสอนภาษาข้ามวัฒนธรรมก็คือ การที่กลุ่มคนที่มีภูมิหลังทางวัฒนธรรมที่แตกต่างกันเกิดการสื่อสารแลกเปลี่ยนความคิดและมุมมองที่ต่างกัน และคนเหล่านั้นได้รับอิทธิพลโดยตรงจากวัฒนธรรมและภาษาที่ใช้วัฒนธรรมที่ต่างกัน จึงทำให้อุปสรรคของการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมอาจเกิดขึ้นหากมีความแตกต่างกันระหว่างบุคคลที่มีผลสืบเนื่องจากความแตกต่างของความรู้ อาทิ กรอบความคิด ค่านิยม และบรรทัดฐาน ความแตกต่างของพื้นฐานทางจิตใจและความแตกต่างของรูปแบบพฤติกรรม ยกตัวอย่างเช่น ภาษาที่ใช้ ขนบธรรมเนียม ประเพณี รูปแบบและลักษณะในการสื่อสาร นอกจากนี้ การสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมที่มีคุณภาพนั้นขึ้นกับความสามารถในการใช้ภาษาในการสื่อสารเช่นกัน

3. แนวทางการจัดการศึกษาข้ามวัฒนธรรมของการสอนภาษาจีนในฐานะภาษาต่างประเทศ

แนวทางการสอนภาษาจีนข้ามวัฒนธรรมผู้เขียนได้ทำการศึกษางานวิจัยและวารสารทางการศึกษาของนักวิจัยหลายท่าน มีความเห็นว่า นอกจากการความรู้ความสามารถทางด้านภาษาจีนที่ครูผู้สอนจำเป็นต้องมีแล้ว ครูผู้สอนยังจำเป็นต้องมีความพยายามในการเข้าใจถึงวัฒนธรรมอย่างถ่องแท้ เพื่อการปลูกฝังนักเรียนในการตระหนักรู้และเข้าใจถึงวัฒนธรรมที่แตกต่างของทั้งสองประเทศ ซึ่งคือ ประเทศไทย และประเทศจีน เพื่อป้องกันและหลีกเลี่ยงอุปสรรคของการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมอาจเกิดขึ้นโดยได้แบ่งแนวทางในการสอนภาษาจีนข้ามวัฒนธรรมออกเป็นข้อต่างๆ ดังนี้

1. การฝึกอบรมความสามารถในการสื่อสารของครูผู้สอน

ในฐานะครูผู้สอนภาษาจีนการสอนภาษาจีนในฐานะภาษาต่างประเทศจะต้องตระหนักถึงกระบวนการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมก่อนแล้วจากนั้นจะเป็นกระบวนการในการสอนภาษาจีน โดยจะต้องให้ความสำคัญกับแต่ละด้านต่อไปนี้

1.1 ครูผู้สอนภาษาจีนควรมีความสามารถทางด้านภาษาในการมุ่งเน้นเพื่อข้ามวัฒนธรรมในการสื่อสาร ความสามารถทางด้านภาษานี้ คือ ต้องการมุ่งเน้นให้ครูผู้สอนสามารถใช้ภาษาต่างประเทศอย่างเชี่ยวชาญ ค้นเคยกับหลักภาษาศาสตร์ของภาษานั้นๆ และสามารถเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างภาษาได้ เพื่อให้สอนภาษาจีนแบบเจาะจงในด้านการเปรียบเทียบภาษาข้ามวัฒนธรรม กล่าวคือ เพื่อก้าวข้ามอุปสรรคทางภาษาของนักเรียน ส่งเสริมความไว้วางใจระหว่างนักเรียนและครูผู้สอน และค่อยๆพัฒนาวิธีคิดแบบจีนและการยอมรับในลักษณะการสอนในชั้นเรียนของครูผู้สอน

1.2 เข้าใจและเคารพวัฒนธรรมของกันและกัน

ครูผู้สอนไม่เพียงแต่จะต้องเชี่ยวชาญในด้านภาษาเท่านั้น แต่จะต้องรู้จักเข้าใจและเคารพในความแตกต่างของวัฒนธรรม และที่สำคัญคือจะต้องปลูกฝังให้นักเรียนรู้จักเข้าใจและเคารพในความแตกต่างของวัฒนธรรมด้วย เนื่องจากในระหว่างการสอนภาษาจีน นักเรียนนอกจากจะต้องพบกับความ

ต่างทางด้านภาษาที่จะต้องทำการเรียนรู้แล้วนั้น ในเรื่องของการเรียนรู้วัฒนธรรมก็จะไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้เช่นกัน ครูผู้สอนมีความจำเป็นจะต้องช่วยอำนวยความสะดวกแก่นักเรียนในการเรียนรู้วัฒนธรรมที่แตกต่างกันเพื่อให้นักเรียนสามารถทำความเข้าใจ และสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้อย่างเหมาะสมในการสอนเกี่ยวกับวัฒนธรรมจีน ครูผู้สอนควรแนะนำวัฒนธรรมจีนก่อน เช่น หากนักเรียนมีคำถามเกี่ยวกับวัฒนธรรมที่แตกต่างกันในด้านลบ หรือมองว่าวัฒนธรรมของอีกฝ่ายเป็นสิ่งที่แปลกประหลาด ครูผู้สอนไม่ควรออกความเห็นในด้านที่เอนเอียง หรือเห็นด้วยว่าวัฒนธรรมของอีกฝ่ายเป็นเรื่องประหลาด แต่จะต้องสอนนักเรียนว่าคนในแต่ละพื้นที่มีวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน สิ่งเหล่านี้ได้รับการสืบทอดมาอย่างยาวนานร่วมกับสังคมมนุษย์ เพื่อให้นักเรียนเคารพในความต่างของวัฒนธรรม และสามารถเข้าใจได้ว่าบางทีสิ่งที่เป็นเรื่องธรรมดาของวัฒนธรรมของไทย ก็อาจจะดูแปลกในสายตาชาวต่างชาติเช่นกัน

2. การจัดรูปแบบการเรียนการสอนที่เหมาะสมสำหรับการสอนภาษาจีนข้ามวัฒนธรรม

วิทยา สุวรรณการรัตน์, ปิยวิช วัสดุสิริกุล และ สุพิชฌาย์ ทวีธนวริยา (2565) ได้เขียนรูปแบบการจัดการเรียนการสอนภาษาจีน เพื่อประยุกต์ใช้ในการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมไว้ 5 ขั้นตอนดังนี้

2.1 ขั้นตอนการนำเสนอเนื้อหา

ในการเรียนการสอนภาษาจีน ขั้นการนำเสนอเนื้อหา จัดเป็นขั้นการสอนที่สำคัญขั้นหนึ่ง ในขั้นนี้ครูผู้สอนจะเสนอข้อมูลทางภาษาแก่ผู้เรียน ซึ่งเป็นการนับเริ่มต้นการเรียนรู้ มีการนำเสนอเนื้อหาใหม่ โดยเฉพาะโครงสร้างไวยากรณ์ การออกเสียง และรูปประโยค เป็นต้น

2.2 ขั้นฝึกปฏิบัติ

เป็นขั้นตอนที่ให้ผู้เรียนได้ฝึกใช้ภาษาที่เพิ่งจะเรียนรู้ใหม่จากขั้นการนำเสนอเนื้อหาในลักษณะของการนำเสนอเนื้อหาโดยอาจนำเสนอแบบซ้ำ เพื่อให้ผู้ฟังเกิดความเข้าใจมากขึ้น ซึ่งควรเน้นจุดมุ่งหมายที่ทำให้ผู้เรียนจดจำรูปแบบของภาษาได้ จึงเน้นที่ความถูกต้องของภาษาเป็นหลัก หลักการสอนทักษะการพูดพื้นฐานควรประกอบไปด้วย 5 แนวทาง ได้แก่ การฝึกซ้อมการให้ข้อมูลป้อนกลับ การทำให้นักเรียนสนใจและการมีส่วนร่วมกิจกรรมการพูดที่ดีและเหมาะสม การสังเกตผ่านสถานการณ์ต่างๆ ระหว่างผู้ส่งสาร-ผู้รับสาร และสุดท้ายคือ ขั้นการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร

2.2.1 โดยในขั้นตอนการฝึกซ้อม คือ การให้นักเรียนได้พูดคุยแลกเปลี่ยนความเห็นกันอย่างอิสระ และมีความยืดหยุ่น โดยเปิดโอกาสให้ได้ฝึกซ้อมการพูดจริงนอกห้องเรียน ประโยคสนทนาขั้นพื้นฐาน ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนค่อยๆเกิดความเข้าใจว่าการสื่อสารด้วยภาษาต่างประเทศจริงๆ ในสถานการณ์จริงเป็นอย่างไร

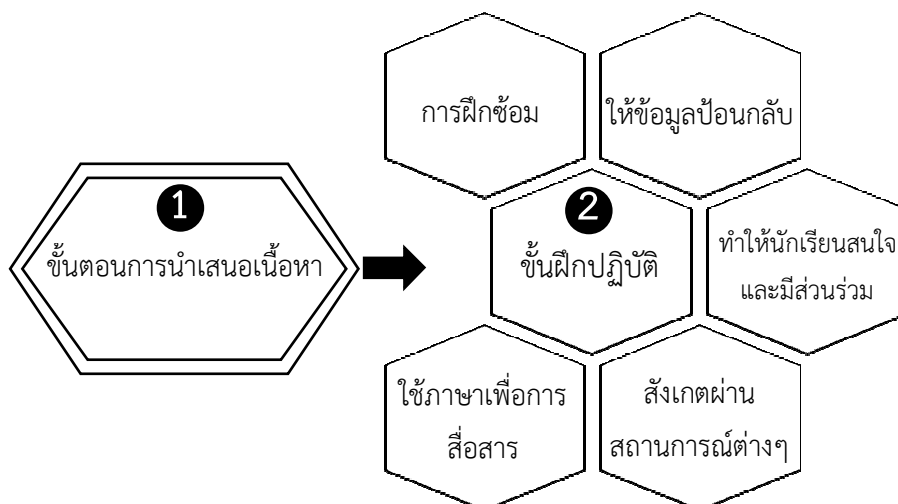
2.2.2 ต่อมาในขั้นตอนการให้ข้อมูลป้อนกลับ เป็นกิจกรรมการพูดซึ่งเป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนต้องพยายามใช้ภาษาทั้งหมดที่เขาารู้โดยเฉพาะในสถานการณ์ต่างๆ โดยการให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ทั้งครูผู้สอนและนักเรียนมีประโยชน์ในการปรับปรุงแก้ไขจุดบกพร่อง

2.2.3 ในขั้นตอนการทำให้นักเรียนสนใจและการมีส่วนร่วมกิจกรรมการพูดที่ดีและเหมาะสม ควรสร้างแรงจูงใจและให้ความสนุกสนานแก่ผู้เรียน โดยเฉพาะการชมเชย หรือยกย่อง

2.2.4 ในขั้นตอนการสังเกตผ่านสถานการณ์ต่างๆระหว่างผู้ส่งสาร-ผู้รับสารควรให้ความสำคัญตามปัจจัยดังต่อไปนี้คือ ให้ความสำคัญในเรื่องการเรียนภาษาจีนด้วยการผ่านการฝึกฝนในสถานการณ์จริง แนวคิดของการสอนแบบเชิงประสบการณ์ เน้นที่ผู้เรียนจะต้องอยู่ร่วมในกระบวนการของกิจกรรมการฝึกการใช้ภาษา ซึ่งถือเป็นหลักสำคัญของกระบวนการ การเรียนการสอนในห้องเรียน การเรียนการสอนในแนวคิดนี้เน้นให้ผู้เรียนมีความคิดที่อยากเข้าร่วมทำกิจกรรมต่างๆในห้องเรียนด้วยตนเอง และเมื่อผ่านกระบวนการสัมผัสและเรียนรู้เนื้อหาของบทเรียนด้วยตนเอง โดยความรู้ทางภาษาจีนนั้นจะค่อยๆซึมซับเข้าไป รวมถึงให้ความสำคัญเกี่ยวกับความคิดริเริ่มของตัวผู้เรียน ให้ความสำคัญกับการสร้างสถานการณ์จำลองเพื่อการฝึกฝนภาษาจีน และสุดท้ายคือให้ความสำคัญกับกระบวนการเรียนการสอนที่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียน

2.2.5 และในขั้นตอนสุดท้าย ขั้นการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร นับเป็นขั้นที่สำคัญที่สุดขั้นหนึ่ง เพราะการฝึกใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยเฉพาะการทดลองใช้ในสถานการณ์ต่างๆ ซึ่งอาจจำลองมาหรือเป็นสถานการณ์จริง การฝึกในขั้นตอนนี้ผู้เรียนไม่จำเป็นต้องใช้ภาษาตามรูปแบบที่กำหนดให้มาเหมือนดังการฝึกในขั้นการฝึก แต่เป็นการใช้ภาษาเพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ตนเอง โดยครูผู้สอนอาจมีการใช้เทคโนโลยีมาช่วยเป็นสื่อในการเรียนการสอนที่ทันสมัยทำให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง และควรมีการฝึกฝนทักษะด้านการพูด การฟังบ่อยๆ ทั้งนี้ควรฝึกให้นักเรียนได้เรียนจากสถานการณ์จริงและการเรียนรู้จากชีวิตจริง

2.2.6 โดยการจัดรูปแบบการเรียนการสอนที่เหมาะสมสำหรับการสอนภาษาจีนข้ามวัฒนธรรมสามารถสรุปเป็นรูปภาพให้เข้าใจได้ง่ายดังนี้

กล่าวโดยสรุปคือครูผู้สอนต้องมีทั้งความรู้ด้านภาษาอย่างถ่องแท้ และมีความรู้ด้านวัฒนธรรมของทั้งสองภาษาและมีทักษะในการสื่อสารที่ดีเพื่อหลีกเลี่ยงการเกิดความเข้าใจผิดในการสื่อสารในระหว่างการเรียนการสอน รวมถึงต้องปลูกฝังให้นักเรียนรู้จักหรือตระหนักถึงการเข้าใจและเคารพในวัฒนธรรมที่แตกต่าง โดยวิธีการสอนของอาจารย์จะต้องมีการออกแบบการเรียนการสอนให้เหมาะสม โดยเริ่มจากขั้นตอนการนำเสนอเนื้อหาของครูผู้สอน จากนั้นจะเข้าสู่การฝึกปฏิบัติเพื่อให้นักเรียนได้มีการฝึกซ้อม โต้ตอบ มีส่วนร่วมของนักเรียน สังเกตผ่านสถานการณ์ต่างๆและการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารนำไปสู่การเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพและเข้าใจในวัฒนธรรม ประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตจริง

4. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสอนภาษาจีนข้ามวัฒนธรรม

วิทยา สุวรรณภรณ์, ปิยวัช วสุสิริกุล และ สุพิชฌาย์ ทวีธนวิริยา (2565) กล่าวไว้ใน การประยุกต์ใช้การสื่อสารข้ามวัฒนธรรมในการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนว่า ในการเรียนภาษาจีน สิ่งที่สำคัญคือการทำให้การจัดการเรียนการสอนภาษาจีนเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสำหรับผู้เรียนให้มีทักษะด้านต่างๆ ทั้งการฟัง พูด อ่าน เขียน และการแปล รวมถึงการแปลประโยคได้ ทักษะด้านการฟัง ซึ่งถือเป็นทักษะแรกของการเรียนภาษาที่ควรให้ความสำคัญ ถ้าหากผู้เรียนฟังไม่เข้าใจ หรือมีปัญหาในการฟัง ก็จะทำให้การเรียนภาษาจีนโดยประสิทธิภาพลง ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการเรียนของนักเรียน หรือผู้เรียนอีกด้วย ซึ่งปัจจัยที่ถือได้ว่ามีผลต่อการเรียนรู้ภาษาที่สอง ได้แก่

1. ปัจจัยด้านภาษาแม่ ที่ส่งผลในด้านการเรียนและนำภาษาที่สองไปใช้ของผู้เรียน
2. ปัจจัยด้าน ความรู้เดิมทางภาษาได้แก่เสียงหน่วยคำ และการสะกดคำ
3. ปัจจัยด้านความสามารถทางภาษา ประกอบด้วย 4 ด้านคือความสามารถในการเข้าใจและออกเสียงเข้าใจในการใช้ไวยากรณ์ความสามารถในการเรียนรู้และความสามารถในการจดจำสิ่งต่างๆ
4. ปัจจัยด้านทัศนคติทางอารมณ์ ซึ่งได้แก่ ทัศนคติทางภาษาและแรงจูงใจ

5. ปัญหาที่พบจากการสอนภาษาจีนข้ามวัฒนธรรม

Gu Zhiwei (2018) กล่าวไว้ใน การสอนภาษาจีนในต่างประเทศจากมุมมองของการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม (On Overseas Chinese Teaching from the Perspective of Intercultural Communication) ว่าในกระบวนการสื่อสาร ความขัดแย้งทางวัฒนธรรมมักเกิดขึ้นเนื่องจากความแตกต่างในนิสัยการคิดและภูมิหลังทางวัฒนธรรมของผู้คนในวัฒนธรรมที่ต่างกัันซึ่งนำไปสู่อุปสรรคใน

การสื่อสาร ส่งผลให้การสื่อสารล้มเหลว ดังนั้นเพื่อหลีกเลี่ยงสถานการณ์เหล่านี้ ผู้สื่อสารต้องปรับปรุงความสามารถในการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมของตน

นอกจากนี้ปัญหาที่มักจะพบเจอในการจัดการศึกษาข้ามวัฒนธรรมของการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในฐานะภาษาต่างประเทศคือ เกิดการเข้าใจผิดหรือตีความในเจตนาของอีกฝ่ายคลาดเคลื่อนไป ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องให้ความสนใจเป็นอย่างมาก เพราะการที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายไม่สามารถทำให้คู่สนทนาเข้าใจในความหมายหรือเจตนาที่แท้จริงของตนเองได้นั้นหมายถึงการสื่อสารที่ล้มเหลว เช่น ในวัฒนธรรมของคนจีนการพูดเสียงดังฟังชัด แสดงถึงความมั่นใจในตนเองและเจตนารมณ์อันแรงกล้าของตน แสดงให้เห็นว่าผู้พูดมีความจริงจังและจริงจังในการสื่อความหมายนั้นๆออกมาเพื่อให้ผู้ฟังได้เข้าใจ แต่สำหรับวัฒนธรรมไทย การพูดเสียงดังเกินไปแสดงถึงความโผงผาง อาจจะดูไม่มีมารยาทหรือก้าวร้าวมากเกินไป ในวัฒนธรรมไทยจึงนิยมการพูดด้วยเสียงที่เบาพอดี ไม่ดังหรือเบาจนเกินไป แสดงถึงความอ่อนน้อมถ่อมตน สงบนิ่ง แต่ในวัฒนธรรมจีนจะมีมุมมองที่ค่อนข้างแตกต่างกัน การกระทำเหล่านี้อาจถูกมองว่าไม่มีความมั่นใจหรือไม่แน่ใจในเจตนาของตนเองนั่นเอง จึงจะเห็นได้ว่าปัญหาหลักของความแตกต่างทางด้านการศึกษาข้ามวัฒนธรรมคือ มักจะทำให้เกิดความเข้าใจผิดได้

6. สรุป

เนื่องจากแต่ละบุคคลมีความแตกต่างกันมีการได้รับอิทธิพลทางวัฒนธรรมและประเพณีมาจากแหล่งที่แตกต่างกันไปตามภูมิภาคครอบครัวสังคมและที่อยู่อาศัยการเรียนภาษาที่แตกต่างจากภาษาตั้งเดิมของตนจึงเป็นที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะได้รับรู้และซึมซับวัฒนธรรมของภาษานั้นๆมาด้วยการจัดการศึกษาข้ามวัฒนธรรมของการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในฐานะภาษาต่างประเทศถือเป็นสิ่งที่ท้าทายสำหรับครูผู้สอนเพราะหากครูผู้สอนไม่มีความรู้ความเข้าใจได้ด้านวัฒนธรรมของภาษาที่ตนจะสอนอย่างถ่องแท้แล้วก็อาจทำให้เกิดปัญหาในหลายๆด้านได้ในระหว่างการสอนรวมถึงการรับรู้และเข้าใจของนักเรียนที่มีความคลาดเคลื่อนผิดเพี้ยนไปจากเดิมดังนั้น ผู้วิจัยเล็งเห็นว่าการนำองค์ความรู้ใหม่ทางการศึกษามาใช้ให้เป็นประโยชน์ในการเรียนการสอนจึงเป็นสิ่งจำเป็นโดยหลักๆแล้วครูผู้สอนควรใช้องค์ความรู้ในด้านการสอนคือการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อวิธีการศึกษาได้แก่แนวคิดพื้นฐานในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญพอจะสรุปได้ 4 ประการคือ

1. ความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual Different) การจัดการศึกษาของไทยได้ให้ความสำคัญในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคลเอาไว้อย่างชัดเจนซึ่งจะเห็นได้จากแผนการศึกษาระดับชาติได้มุ่งจัดการศึกษาตามความถนัดความสนใจและความสามารถของแต่ละคนเป็นเกณฑ์ตัวอย่างที่

เห็นได้ชัดเจนได้แก่การจัดระบบห้องเรียนโดยใช้อายุเป็นเกณฑ์บ้างใช้ความสามารถเป็นเกณฑ์บ้าง
นวัตกรรมที่เกิดขึ้นเพื่อสนองแนวความคิดพื้นฐานนี้รวมถึงในด้านของวัฒนธรรมด้วยเช่นกัน

2. ความพร้อม (Readiness) เดิมทีเคยเชื่อกันว่าเด็กจะเริ่มเรียนได้ก็ต้องมีความพร้อมซึ่งเป็น
พัฒนาการตามธรรมชาติแต่ในปัจจุบันการวิจัยทางด้านจิตวิทยาการเรียนรู้ชี้ให้เห็นว่าความพร้อมในการ
เรียนเป็นสิ่งที่สร้างขึ้นได้ถ้าหากสามารถจัดบทเรียนให้พอเหมาะกับระดับความสามารถของเด็กแต่ละคน
วิชาที่เคยเชื่อกันว่ายากและไม่เหมาะสมสำหรับเด็กเล็กก็สามารถนำมาให้ศึกษาได้นวัตกรรมที่ตอบสนอง
แนวความคิดพื้นฐานนี้ได้แก่ศูนย์การเรียนการจัดโรงเรียนในโรงเรียนนวัตกรรมการที่สนองแนวความคิด
พื้นฐานด้านนี้เช่นศูนย์การเรียน (Learning Center) การจัดโรงเรียนในโรงเรียน (School within
School) การปรับปรุงการสอนสามขั้น (Instructional Development in 3 Phases)

3. การใช้เวลาเพื่อการศึกษา แต่เดิมมาการจัดเวลาเพื่อการสอนหรือตารางสอนมักจะจัดโดย
อาศัยความสะดวกเป็นเกณฑ์เช่นถือหน่วยเวลาเป็นชั่วโมงเท่ากันทุกวิชาทุกวันนอกจากนั้นก็ยังมีจัดเวลา
เรียนเอาไว้แน่นอนเป็นภาคเรียนเป็นปีในปัจจุบันได้มีความคิดในการจัดเป็นหน่วยเวลาสอนให้สัมพันธ์กับ
ลักษณะของแต่ละวิชาซึ่งจะใช้เวลาไม่เท่ากันบางวิชาอาจใช้ช่วงสั้นๆแต่สอนบ่อยครั้งการเรียนก็ไม่จำกัดอยู่
แต่เฉพาะในโรงเรียนเท่านั้นนวัตกรรมที่สนองแนวความคิดพื้นฐานด้านนี้เช่นการจัดตารางสอนแบบ
ยืดหยุ่น (Flexible Scheduling) มหาวิทยาลัยเปิด (Open University) แบบเรียนสำเร็จรูป
(Programmed Text Book) การเรียนทางไปรษณีย์

4. ประสิทธิภาพในการเรียน การขยายตัวทางวิชาการและการเปลี่ยนแปลงของสังคมทำให้มีสิ่ง
ต่างๆที่คนจะต้องเรียนรู้เพิ่มขึ้นมากแต่การจัดระบบการศึกษาในปัจจุบันยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอจึง
เป็นต้องแสวงหาวิธีการใหม่ที่มีประสิทธิภาพสูงขึ้นทั้งในด้านปัจจัยเกี่ยวกับตัวผู้เรียนและปัจจัยภายนอก
นวัตกรรมในด้านนี้ที่เกิดขึ้นเช่นการเรียนทางโทรทัศน์การเรียนทางไปรษณีย์การเรียนการสอนทางไกลการ
เรียนทางเว็บไซต์การเรียนผ่านเครือข่ายแบบเรียนสำเร็จรูป

ข้อเสนอแนะ เพื่อหลีกเลี่ยงและแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการจัดการศึกษาข้ามวัฒนธรรม และเป็น
แนวทางในการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในฐานะภาษาต่างประเทศให้ประสบผลสำเร็จ มีประสิทธิภาพใน
การสอน ทางผู้เขียนจึงรวบรวมข้อมูลและเสนอข้อเสนอแนะที่จะช่วยแก้ปัญหาได้ ดังนี้

1. ครูผู้สอนควรมีการฝึกอบรมความสามารถในการสื่อสารภาษาจีนของครู นอกจากจะต้องมี
ความรู้ทางด้านภาษาแล้ว จะต้องมีความรู้ในด้านวัฒนธรรมอีกด้วย และครูผู้สอนจะต้องปลูกฝังให้
นักเรียนของตนเข้าใจและเคารพในความแตกต่างของวัฒนธรรม

2. จัดรูปแบบการเรียนการสอนที่เหมาะสมสำหรับจัดการศึกษาข้ามวัฒนธรรมของภาษาจีนใน
ฐานะต่างประเทศ โดยใช้ขั้นตอนการนำเสนอเนื้อหาที่มีความสนใจ เหมาะสมและเข้าสู่ขั้นตอนการฝึก
ปฏิบัติเพื่อให้นักเรียนได้รับความรู้ และทำให้การสอนของครูผู้สอนมีประสิทธิภาพ

3. ครูผู้สอนต้องไม่หยุดที่จะพัฒนาตนเอง เนื่องจากโลกและสังคมในยุคปัจจุบันมีความเปลี่ยนแปลงไปมาก และเป็นที่น่าเชื่อว่าวัฒนธรรมก็เปลี่ยนแปลงไปด้วยเสมอเช่นกัน เพราะวัฒนธรรมเกิดจากความคิดของคนในสังคมโดยจะมีผลมาจากสภาพสังคม ณ ขณะนั้น ดังนั้นเพื่อให้มีความเข้าใจในวัฒนธรรมที่สามารถเปลี่ยนแปลงไปได้ตลอดเวลา คุณครูผู้สอนจะต้องไม่หยุดที่จะพัฒนาตนเองและปรับตัวอยู่เสมอ

7. บรรณานุกรม

- คันธรส วิทยาภิรมย์. (2556). การประยุกต์ความต้องการจำเป็นในการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมกับการเรียนการสอนภาษาจีนธุรกิจ. *วารสารศิลปศาสตร์*. 5(1). 104-113.
- ตติยาพร จารุมณีรัตน์. (2555). การบูรณาการการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมผ่านหลักสูตรการท่องเที่ยวในกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจ ภูมิภาคศึกษาประเทศสิงคโปร์. *วารสารการบริการและการท่องเที่ยวไทย*. 7(2). 69-85.
- บุญรอด โชติวชิรา, อรุณีหงส์ ศิริวัฒน์ และปทีป เมธาคณฺฑ. (2562). รูปแบบการจัดการศึกษาข้ามวัฒนธรรมของการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศในระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยในประเทศไทยและประเทศสาธารณรัฐเกาหลีใต้. *วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี*. 5(1). 104-113.
- วิทยา สุวรรณภรณ์รัตน์ปิยวัช วสุสิริกุลสุพิชฌาย์ ทวีธนาวิริยา. (2565). การประยุกต์ใช้การสื่อสารข้ามวัฒนธรรมในการจัดการเรียนการสอนภาษาจีน. *วารสารจีนวิทยา มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง*. 16(1). 172-196.
- ศุภชัย แจ่มใจ. (2552). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนภาษาจีนของผู้เรียนสาขาวิเทศธุรกิจจีนและสาขาจีนศึกษา*. รายงานผลการวิจัย. ภูเก็ต : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- Keatschinese. The Contents of Culture in Chinese Teaching as a Foreign Language. Retrieved 13 August 2022. From <https://keatschinese.com/china-culture-resources/the-contents-of-culture-in-chinese-teaching-as-a-foreign-language/>.

ผลกระทบของสงครามยูเครน-รัสเซียต่อการจัดระเบียบโลกใหม่*

The Impact of the Ukrainian-Russian War on the New World Order

จารุต อนันตวิริยา¹Charut Ananataviriya¹งานเภสัชกรรม ศูนย์อนามัยที่ 5 ราชบุรี¹Pharmacy, Regional Health Promotion Center 5 Ratchburi¹

Email : Charut.rb@gmail.com

บทคัดย่อ

หลังจากการสิ้นสุดของยุคสงครามเย็นในปี 1991แล้ว เกิดการแตกสลายของ “รัฐโซเวียต” ซึ่งส่งผลให้พื้นที่ที่เคยอยู่ภายใต้การปกครองของโซเวียต แยกตัวออกเป็น “รัฐเอกราชใหม่” จำนวน 12 ประเทศ หลังจากได้รับเอกราชแล้ว ประเทศยูเครนได้ดำเนินนโยบายมุ่งสู่ชาติตะวันตก โดยหันไปให้ความสำคัญกับสหรัฐฯ และสหภาพยุโรปความพยายามของยูเครนที่จะเข้าเป็นสมาชิกองค์การสนธิสัญญาป้องกันแอตแลนติกเหนือ (นาโต) ทำให้รัสเซียซึ่งมีแนวความคิดในเชิงมิติทางภูมิรัฐศาสตร์ว่าพื้นที่ของยูเครนเป็น “เขตอิทธิพล” ของรัสเซีย การที่ยูเครนใกล้ชิดกับสหภาพยุโรปมากขึ้นกระทบต่อความมั่นคงของรัสเซียจึงเกิดสงครามระหว่างรัสเซีย กับ ยูเครนขึ้นซึ่งไม่เพียงสร้างความปั่นป่วนให้กับเศรษฐกิจโลกในระยะสั้นเท่านั้น แต่กำลังจะนำไปสู่สิ่งที่เรียกกันว่า ระเบียบโลกใหม่ เป็นโลกที่ แยกฝั่ง แบ่งขั้ว กันมากกว่าที่จะหลอมรวมเป็นหนึ่งนำโดยสหรัฐฯ และพันธมิตรตะวันตก ด้วยเหตุผล 3 ประการ ประการที่หนึ่ง สงครามยูเครนผลักดันให้พันธมิตรตะวันตกและนาโตรวมพลังกันเป็นหนึ่งเดียวและเหนียวแน่นที่สุดกลายเป็นยุโรปต้องพึ่งพาสหรัฐฯ ทั้งในเรื่องพลังงานและอาวุธอย่างสูงยิ่งประการที่สอง สหรัฐฯ สามารถปลุกพันธมิตรในยุโรปและในเอเชียให้มองจีนและรัสเซียเป็นภัยคุกคามคล้ายๆ กัน ยิ่งผลักดันให้พันธมิตรของสหรัฐฯ หันมาร่วมกับสหรัฐฯ กัดดันและปิดล้อมจีนหนักยิ่งขึ้นกว่าเดิม และกระแสว่าจีนอยู่ข้างรัสเซีย ประกอบกับการที่จีนไม่ประณามและไม่ร่วมคว่ำบาตรรัสเซีย ย่อมทำให้รัฐบาลของประเทศต่างๆ ในยุโรปกลับจะมีจุดยืนที่แข็งกร้าวต่อจีนยิ่งขึ้นและ ยังสะท้อนภาพชัดว่า สหรัฐฯ ยังคงเป็นมหาอำนาจด้านเศรษฐกิจและการเงินอันดับ 1 ของโลก พันมิตรของสหรัฐฯ ที่ร่วมคว่ำบาตรด้วยกันมีขนาดเศรษฐกิจรวมกันมากกว่าร้อยละ 50 ของเศรษฐกิจโลก ขณะที่ค่ายจีนบวกรัสเซียนั้นมีขนาดอยู่ที่เพียงประมาณ 1 ใน 5 ของเศรษฐกิจโลกเท่านั้นเอง ประการที่สาม สงครามยูเครนยังส่งผลให้สถานะของดอลลาร์สหรัฐฯ แข็งแกร่งขึ้น

จีนเองก็มีอำนาจต่อรองต่อรัสเซียสูงขึ้น แต่ในขณะเดียวกันก็สูญเสียความสัมพันธ์ที่ดีกับสหภาพยุโรป ส่วนยุโรปเอง ก็ต้องพึ่งพาสหรัฐอเมริกา สูงขึ้น เพราะไม่สามารถคบรัสเซียและจีนได้อย่างเดิมอีกต่อไป

คำสำคัญ : ผลกระทบ; ระเบียบโลกใหม่; ภูมิรัฐศาสตร์

ABSTRACT

After the end of the Cold War in 1991, the disintegration of the “Soviet State” resulted in the territories that were previously under Soviet rule. Separated into "New independent states" of 12 countries Ukraine after independence has implemented a policy towards western nations by turning to focus on the United States and the European Union. Ukraine's Efforts to Join the North Atlantic Treaty Organization (NATO). This makes Russia, whose geopolitical conception of Ukraine is a Russian "zone of influence". Thus a war broke out between Russia and Ukraine, which not only caused a stir in the world economy in the short term. But is about to lead to what is known as The New World Order is a world that is split, polarized rather than converged, led by the United States and its Western allies. For three reasons. Firstly The Ukrainian War has pushed the Western Allies and NATO into a unified, strongest bond. Europe became dependent on the United States. Both in terms of energy and weapons are extremely high. Second, the United States could awaken its European and Asian allies to view China and Russia as similar threats, further pushing their allies. Turned to join the US pressure and blockade China harder than ever and the trend that China is beside Russia Coupled with the fact that China does not condemn and does not join the sanctions against Russia. Would make the governments of various countries In Europe, it will take a more aggressive stance against China and it also clearly reflects that the US remains the world's number 1 economic and financial power. US allies the joint sanctions together account for more than 50 percent of the global economy. Meanwhile, the China plus Russia camp is only about one-fifth the size of the global economy. Third, the Ukrainian war also affected the status of the US dollar. Stronger China itself has a higher bargaining power with Russia. But at the same time it lost good ties with the European Union, and

Europe itself had to rely more on the United States because it was no longer able to meet with Russia and China.

Keywords : Effect; New World Order; Geopolitics

1. บทนำ

หลังจากการสิ้นสุดของยุคสงครามเย็นในปี 1991แล้ว สิ่งที่เห็นได้ชัดในการเมืองโลกคือ การล่มสลายของระบอบการปกครองของพรรคคอมมิวนิสต์รัสเซีย ซึ่งก็คือการสิ้นสุดของพลังอำนาจของลัทธิคอมมิวนิสต์ อันมีนัยถึงการสิ้นสุดของความเป็น “ขั้วอำนาจ” ของสหภาพโซเวียตในเวทีการเมืองโลกด้วย ซึ่งในอดีต การกำหนดระเบียบของยุโรป ระเบียบโลกเป็นแบบ “สองขั้ว” (bipolar) ที่โซเวียตเป็นขั้วหนึ่ง และโลกเสรีที่นำโดยสหรัฐอเมริกาเป็นอีกขั้วอำนาจหนึ่ง การแตกสลายของ “รัฐโซเวียต” ซึ่งส่งผลให้พื้นที่ที่เคยอยู่ภายใต้การปกครองของสหภาพโซเวียตแยกตัวออกเป็น “รัฐเอกราชใหม่” เกิดเป็น “เครือจักรภพแห่งรัฐเอกราช” (Commonwealth of Independent States: CIS) ประกอบด้วยสมาชิก 12 ประเทศ ได้แก่ รัสเซีย จอร์เจีย เบลารุส คาซัคสถาน อาร์เมเนีย มอลโดวา อาเซอร์ไบจาน คีร์กีซสถาน ทาจิกิสถาน เติร์กเมนิสถาน และยูเครนโดยมีจุดประสงค์ร่วมกันเพื่อการเร่งขยายความร่วมมือทางเศรษฐกิจ การค้า เพื่อความอยู่รอดของแต่ละประเทศ พร้อมกับนำไปสู่การกำเนิดของ “รัฐรัสเซีย” เข้าแทนที่รัฐเดิมที่ล่มสลายไปเงื่อนไขเช่นนี้ได้เปิดโอกาสให้สหรัฐอเมริกาดำรงระเบียบระหว่างประเทศที่เป็น “โลกแบบขั้วเดียว” (unipolar) (จิตติภัทร พูนขำ, 2553) เป็นระเบียบที่รัสเซียดำรงอยู่ในระบบระหว่างประเทศด้วยความอ่อนแอ และส่งผลให้การจัด “ระเบียบของยุโรปในยุคหลังสงครามเย็น” เป็นสิ่งที่เสมือนกับรัสเซียไม่มีบทบาทในการกำหนดอนาคตได้มากนัก (เช่นที่สหภาพโซเวียตเคยมีในยุคสงครามเย็น) รัสเซียจึงมีความรู้สึกที่ว่าตนไม่ได้รับการยอมรับในความเป็นรัฐมหาอำนาจเท่าที่ควร (สมบัติ จันทรวงศ์, 2541)

2. วิฤตการณ์ ปี ค.ศ. 2014

การเมืองภายในของยูเครนหลังเป็นเอกราชประสบปัญหาอย่างมาก เนื่องจากยูเครนเป็นประเทศที่แตกแยกอย่างมาก โดยแบ่งแยกอย่างชัดเจนทางด้านภาษา ประวัติศาสตร์ เศรษฐกิจและการเมือง โดยยูเครนมีสองส่วนที่สำคัญ ได้แก่ ฝั่งตะวันออก ซึ่งประกอบด้วยภูมิภาคตะวันออกและตะวันออกเฉียงใต้ในบริเวณคาบสมุทรไครเมีย โดยมีประชาชนที่พูดภาษารัสเซีย และมีเศรษฐกิจส่วนใหญ่เป็นภาคเกษตรกรรม และบางส่วนที่เป็นการผลิตและส่งออกถ่านหินและเหล็ก ในขณะที่ฝั่งตะวันตก

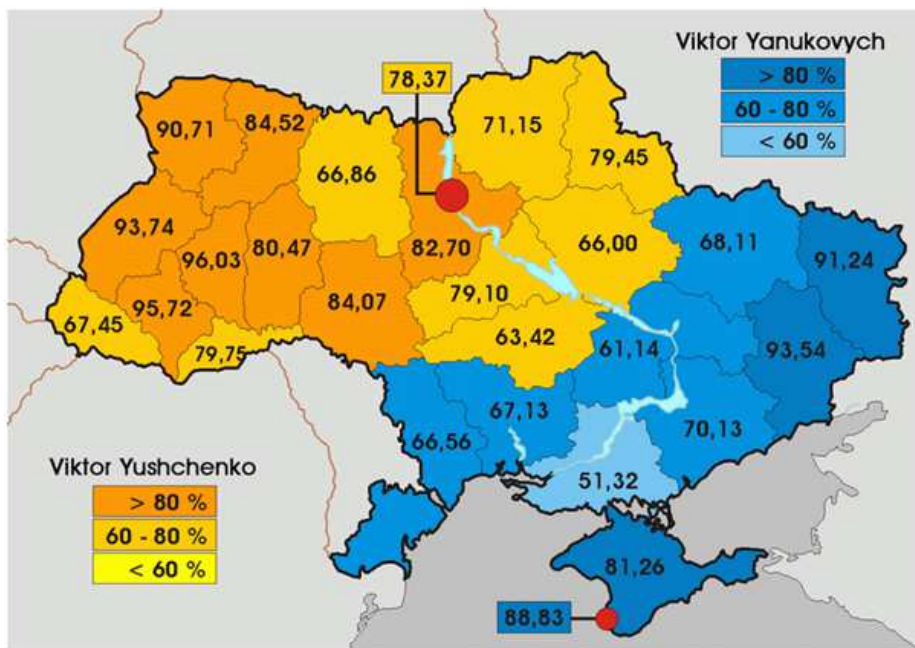
ประกอบด้วยประชาชนที่พูดภาษายูเครน และมีเศรษฐกิจส่วนใหญ่เป็นภาคอุตสาหกรรม การเมืองภูมิภาคนิยมของยูเครนทั้งสองส่วนยังมีผลต่อการเมืองของการเลือกตั้งอย่างมีนัยยะสำคัญมาโดยตลอด

ภาพที่ 1 ประชาชนที่พูดภาษารัสเซีย

การเมืองภายในยูเครนมีความผันผวนเพราะประชาชนไม่ได้มีความเห็นไปในแนวทางเดียวกัน ทั้งหมดบางส่วนก็นิยมรัสเซียมากกว่าชาติตะวันตก โดยเฉพาะพื้นที่บางส่วนของประเทศเช่นไครเมีย โดยยังมีชาวรัสเซียจำนวนมากอาศัยอยู่ในยูเครนโดยเฉพาะฝั่งตะวันออก ทั้งนี้ ยูเครนกลายเป็นประเทศที่มีการปกครองแบบประชาธิปไตย (ชาลูชัย คุ่มปัญญา, 2565) และมีนโยบายต่างประเทศที่กว้างไกลไปมาเป็นช่วง ๆ ระหว่างการสนับสนุนยุโรป สลับกับสนับสนุนรัสเซีย โดยหลังจากได้รับเอกราชในช่วง 10 ปีแรก ยูเครนดำเนินนโยบายมุ่งสู่ชาติตะวันตก หันไปให้ความสำคัญกับสหรัฐ ฯ และชาติยุโรป พยายามหลีกเลี่ยงอิทธิพลของรัสเซีย ขณะที่รัสเซียเองก็ไม่ยอมรับเอกราชอย่างสมบูรณ์ของยูเครน เนื่องจากรัสเซียมองยูเครนเป็นส่วนหนึ่งของประเทศตนเองมาโดยตลอด และเรียกยูเครนว่า “Little Russia” รัสเซียมองยูเครนว่าไม่ได้เป็นรัฐอธิปไตยอย่างสมบูรณ์ แต่มองว่าเป็นส่วนหนึ่งหรือบริเวณอิทธิพลของรัสเซีย (คำว่า “ยูเครน” ก็แปลว่า พื้นที่ชายแดน (borderland) ของรัสเซีย) รัสเซียมีผลประโยชน์ในยูเครนค่อนข้างมาก ไม่ว่าจะเป็นผลประโยชน์ด้านธุรกิจ โดยเฉพาะพลังงาน ซึ่งยูเครนเป็นรัฐที่มีท่อก๊าซธรรมชาติของรัสเซียวางผ่านไปยังตลาดยุโรป โดยมีการส่งออกคิดเป็นร้อยละ 80 ของการส่งออกก๊าซทั้งหมดของรัสเซียรวมทั้งเป็นที่รู้จักในนาม “อู่ข้าวอู่น้ำของยุโรป” เนื่องจากยูเครนมีพื้นที่ “ดินสีดำ” ที่อุดมสมบูรณ์มาก มีพื้นที่กว้างใหญ่ประมาณ 1 ใน 4 ของโลก (นิพัทธ์ ทองเล็ก, 2565) หรือผลประโยชน์ด้านยุทธศาสตร์ โดย

รัสเซียเข้าฐานทัพเรือที่ Sevastopol ที่คาบสมุทรไครเมียเป็นฐานทัพเรือของรัสเซียในทะเลดำ เป็นต้น พรรคแนวเสรีนิยมที่นิยมตะวันตก ได้แก่ พรรค Power of Peoples ของ Viktor Yushchenko และพรรค Fatherland ของ Yulia Tymoshenko ได้รับชัยชนะในฝั่งตะวันตก ในขณะที่พรรคอนุรักษนิยมที่นิยมรัสเซีย ได้แก่ พรรค The Party of Regions ของ Yanukovych ได้รับชัยชนะในฝั่งตะวันออกมาโดยตลอดจนกระทั่งนำไปสู่การลุกขึ้นของประชาชน หรือที่เรียกว่า “การปฏิวัติสีส้ม” (The Orange Revolution) ในปี ค.ศ. 2004 ซึ่งเริ่มต้นมาจากการเลือกตั้งประธานาธิบดี โดยมีการแข่งขันกันอย่างดุเดือดระหว่าง Viktor Yushchenko ซึ่งนิยมตะวันตก และ Viktor Yanukovych ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากอดีตประธานาธิบดีคนก่อนหน้า และนิยมรัสเซีย โดยประชาชนยูเครนใส่เสื้อสีส้มออกมาประท้วงต่อต้านการจัดการเลือกตั้งที่ดูเหมือนมีการโกงเกิดขึ้น ในขณะเดียวกัน Yushchenko ถูกวางยาพิษจนทำให้หน้าเสียโฉมไป จนทำให้คะแนนนิยมเพิ่มสูงขึ้น และได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งครั้งที่สอง

ภาพที่ 2 ผลการเลือกตั้งประธานาธิบดีในปี ค.ศ. 2004

หลัง “การปฏิวัติสีส้ม” ความสัมพันธ์ต่างประเทศรัสเซียกับยูเครนตกต่ำลงอย่างมาก โดยรัฐบาล Viktor Yushchenko มีแนวนโยบายต่างประเทศที่เอียงเข้าหาตะวันตกและสหรัฐอเมริกา โดยมีแนวโน้มของการสมัครเข้าเป็นสมาชิกขององค์การสนธิสัญญาป้องกันแอตแลนติกเหนือ(North Atlantic Treaty Organization : NATO) และสหภาพยุโรป(European Union : EU) และในปี 2008 NATO ได้ให้สัญญากับยูเครนว่า วันหนึ่งยูเครนจะได้เข้าร่วมเป็นสมาชิก NATO เต็มตัว ซึ่งเป็นสิ่งที่รัสเซียกังวลเป็นอย่างมาก เพราะ NATO คือ พันธมิตรทางการทหารที่สหรัฐอเมริกา มีบทบาทสำคัญ และยูเครนเปรียบเสมือนหลัง

บ้านของรัสเซียการที่ยูเครนจะเข้าเป็นสมาชิก ทำให้รัสเซียมองว่าจะกระทบต่อความมั่นคง กลัวว่าการขยายตัวขององค์การสนธิสัญญาแอตแลนติกเหนือหรือนาโต (NATO) เข้าไปในพื้นที่ยูเครนจะนำไปสู่การวางกองกำลังของนาโตไว้เป็นภัยคุกคามตามแนวพรมแดนของรัสเซีย รัสเซียกดดันรัฐบาลยูเครนหลายประการ ได้แก่ การกดดันให้ชำระหนี้ต่างประเทศคืนแก่รัสเซีย และการยกเลิกการอุดหนุนราคาพลังงานให้แก่ยูเครน จนนำมาสู่กรณีพิพาทการตัดก๊าซธรรมชาติให้แก่ยูเครนในเดือนมกราคม ค.ศ. 2006 และ 2009 เป็นต้นแต่แล้วรัฐบาล ภายใต้การนำของ Viktor Yushchenko ก็ล้มเหลวในการปฏิรูปและพัฒนาเศรษฐกิจประเทศ และในปี ค.ศ. 2010 Viktor Yanukovych ได้รับการเลือกตั้งเป็นประธานาธิบดี ความสัมพันธ์กับรัสเซียปรับตัวดีขึ้นโดยยูเครนต่อสัญญาการให้เข้าฐานทัพเรือที่ Sevastopol และปฏิเสธการสมัครเข้าเป็นสมาชิกของ NATO ในขณะที่รัสเซียให้การอุดหนุนราคาพลังงานแก่ยูเครนเช่นเดิม และยังปรารถนาให้ยูเครนเป็นสมาชิกของสหภาพศุลกากรยูเรเชียอีกด้วย ซึ่งขัดกับข้อเสนอของสหภาพยุโรปที่พยายามผลักดันเรื่องข้อตกลงการค้าเสรี (Deep and Comprehensive Free Trade Area: DCFTA) กับกลุ่มประเทศยุโรปตะวันออก รวมทั้งยูเครนด้วย Viktor Yanukovych ผู้ซึ่งนิยมรัสเซีย ตัดสินใจไม่เข้าร่วมข้อตกลงการค้าเสรีกับสหภาพยุโรป ในปี 2013 และได้รับเงินช่วยเหลือจากรัสเซียเป็นจำนวน 15 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ ในขณะที่คนในสังคมต้องการให้ยูเครนเข้ามีความสัมพันธ์กับยุโรปมากกว่า จนกลายเป็นการประท้วงของประชาชนใหญ่อีกครั้งในต้นปี 2014 เกิดการประท้วงบานปลายและมีผู้เสียชีวิต จนกระทั่งในเดือนกุมภาพันธ์ 2014 รัฐสภายูเครนลงมติถอดถอนประธานาธิบดี Yanukovych ออกจากตำแหน่ง ก่อนที่รัฐบาลรักษาการจะออกหมายจับ ทำให้ผู้นำสายนิยมรัสเซียต้องออกจากยูเครน(ลี้ภัยไปรัสเซีย) เกิดความแตกแยกทางความคิดอย่างรุนแรงในหมู่ประชาชนชาวยูเครนโดยเขาได้ขอให้ทางรัสเซียช่วยเหลือซึ่งในมุมมองของรัสเซียแล้ว การขับผู้นำสายรัสเซียครั้งนี้เป็นดัง “การรัฐประหาร” และเมื่อเกิดการเดินขบวนของกลุ่มสนับสนุนรัสเซียในไครเมียที่เรียกร้องให้รัฐสภาท้องถิ่นต่อต้านรัฐบาลกลางยูเครน ชุดใหม่และต้องการให้เปิดทำประชามติสถานะของไครเมียหลังจากผลการลงประชามติของชาวไครเมียได้ข้อสรุปเป็นเสียงข้างมากถึง 96% ที่จะประกาศเอกราช เพื่อแยกดินแดนและผนวกรวมกับรัสเซียเกิดเป็น “วิกฤตการณ์ไครเมีย 2014” โดยรัสเซียได้ผนวกรวมเป็นส่วนหนึ่งของรัสเซียหลังจากที่ประธานาธิบดีวลาดิเมียร์ปูตินสามารถผนวกดินแดนไครเมียเข้าเป็นส่วนหนึ่งของรัสเซียในช่วงต้น 2014 และเริ่มต้นเคลื่อนกำลังทหารและกองทัพเข้าสู่ไครเมียซึ่งผลที่ตามมาในทางการเมืองคือ ยูเครนมีความใกล้ชิดกับสหรัฐฯ และชาติสมาชิกทั้งหลายแห่งองค์การสนธิสัญญาป้องกันแอตแลนติกเหนือ (นาโต) และสหภาพ มากขึ้น อีกทั้งผู้นำยูเครนเตรียมที่จะพาประเทศเข้าเป็นสมาชิกของสหภาพยุโรป การหันทิศทางการประเทศเข้าไปใกล้ชิดกับทางตะวันตกนั้น เป็นสิ่งที่สอดคล้องกับความรู้สึกของชาวยูเครนส่วนใหญ่ที่ไม่ต้องการที่จะกลับไปทางตะวันออกด้วยการอยู่กับรัสเซียแบบเดิม โดยเฉพาะสำหรับคนรุ่นใหม่แล้ว พวกเขาเชื่อว่าอนาคตของการพัฒนาประเทศอยู่กับยุโรปตะวันตกมากกว่ารัสเซียแต่การไปใกล้ชิดกับตะวันตก ย่อมเป็นประเด็นที่มี

ความละเอียดอ่อนกับปัญหาความมั่นคงของรัสเซียในยุคหลังสงครามเย็นโดยตรงด้วยประเด็นภูมิรัฐศาสตร์ (ภูมิรัฐศาสตร์เป็นแนวคิดที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างภูมิศาสตร์กับรัฐศาสตร์ หรือปัจจัยภูมิศาสตร์ที่มีต่อรัฐหรือการเมืองบนพื้นฐานของอำนาจ ความขัดแย้ง และผลประโยชน์สาธารณะ และสัมพันธ์กับสาระสำคัญหลายประการ) (โจสธร ตู่ทองคำ, 2565) ด้วยผู้นำของรัสเซียคิดว่ารัสเซียจะดำรงอยู่ไม่ได้อย่างปลอดภัยโดยปราศจากยูเครนหรืออาจกล่าวได้ว่าความมั่นคงของรัสเซียจะมีความเปราะบางอย่างมาก ถ้ายูเครนแยกตัวออกเป็นอิสระจากการควบคุมของรัสเซีย เพราะจะเป็นยูเครนที่อยู่กับชาติตะวันตก ในขณะที่รัสเซียมองว่าพื้นที่นี้เป็นของตนที่ชนะแบบ “จักรวรรดินิยม” ที่ความมั่นคงของจักรวรรดิเกิดจากการขยายดินแดนแต่การกระทำดังกล่าวอาจจะไม่สอดคล้องกับความเป็นไปของโลกในศตวรรษที่ 21 ที่รัฐควรยอมรับต่อความเป็นเอกราชของรัฐอื่น และไม่ละเมิดหลักของกฎหมายระหว่างประเทศด้วยการใช้กำลังรุกราน เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงเส้นพรมแดนของรัฐที่อ่อนแอกว่าซึ่งการใช้อำนาจทางทหารของรัสเซียในการบุกยูเครนครั้งนี้ จึงเป็นเสมือน “สงครามของจักรวรรดิ” ที่รัฐมหาอำนาจใหญ่ต้องขยายพื้นที่ในการควบคุม ด้วยการสร้าง “รัฐในอารักขา” นั่นเองสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างรัสเซียและยูเครนรุนแรงขึ้นและเกิดสงครามในที่สุดและเป็นเหตุให้ดินแดนทางภาคตะวันออกของยูเครนคือ ดอนเนตสค์(Donetsk) และลูฮานสค์(Luhansk) พากันทำประชามติเพื่อประกาศอิสรภาพจากยูเครนบ้าง แต่กลับกลายเป็นสงครามแบ่งแยกดินแดนในภูมิภาคนี้อย่างต่อเนื่อง รัสเซียให้การสนับสนุนกลุ่มแบ่งแยกดินแดนในลูฮานสค์และโดเนตสค์เพื่อให้เกิดการแยกตัวออกเป็นรัฐเอกราช อันนำไปสู่การรบอย่างรุนแรงระหว่างรัฐบาลยูเครนกับกลุ่มแบ่งแยกดินแดนในพื้นที่ดังกล่าว

3. สงคราม ปี ค.ศ. 2565

หลังจากวิกฤตไครเมีย 2014 แล้ว ปัญหาความขัดแย้งระหว่างยูเครนกับรัสเซียยังคงดำเนินต่อไป ซึ่งส่วนหนึ่งคือการสู้ที่ติดพันจาก “สงครามแบ่งแยกดินแดน” ในดอนบาสรัสเซียเริ่มเตรียมกำลังรบตามแนวชายแดนของยูเครนตั้งแต่ปี 2021 และในวันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2565 (2022) ประธานาธิบดีปูตินจึงได้ตัดสินใจส่งกำลังรบเข้าสู่ภาคตะวันออกของยูเครนคือ ลูฮานสค์และโดเนตสค์ และประกาศยอมรับความเป็นเอกราชของรัฐทั้งสองโดยผู้นำรัสเซียประกาศว่ากำลังรบดังกล่าวเข้าไปเพื่อทำภารกิจ “รักษาสันติภาพ” ในพื้นที่นี้ และหลายฝ่ายเริ่มประเมินว่า รัสเซียกำลังเตรียมบุกยูเครน!ต่อมาในวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2565 (2022) รัสเซียได้ตัดสินใจครั้งสำคัญ ด้วยการเปิดการรุกรานทางทหารเข้าสู่ดินแดนของยูเครนประธานาธิบดีปูตินเรียกสิ่งที่เกิดขึ้นว่า “ปฏิบัติการพิเศษทางทหาร” (special military operation) และอธิบายว่าเพื่อปลดปล่อยยูเครนออกจาก “การสร้างรัฐนาซี” (Nazification) และเพื่อทำลาย “กระบวนการสร้างรัฐทหาร” (Demilitarization) แต่ดูจะเป็นคำอธิบายที่ไม่ได้รับการยอมรับของนานาชาติ และหลายฝ่ายมีความเห็นร่วมกันว่า สงครามของรัสเซียครั้งนี้คือ การรุกรานรัฐเอกราชเพื่อนบ้านที่

เล็กกว่า (วันที่ 2 มี.ค. 2565) ที่ประชุมสมัชชาใหญ่สหประชาชาติสมัยวิสามัญฉุกเฉิน ได้ขอมติจากชาติสมาชิก 193 ประเทศ ในการออกเสียงสนับสนุนประณามรัสเซียที่ใช้กำลังทหารบุกยูเครน และขอให้ถอนกำลังในทันที ผลการลงมติปรากฏว่า มีชาติสมาชิก 141 ชาติที่เห็นชอบ มีเพียง 5 ชาติที่คัดค้าน และอีก 35 ชาติงดออกเสียงสำหรับประเทศไทย ได้ออกเสียงเห็นชอบกับข้อมติสมัชชาสหประชาชาตินี้ โดยชาติที่ออกเสียงคัดค้านได้แก่ รัสเซีย เบลารุส เกาหลีเหนือ ซีเรีย และเอริเทรียแม้ว่าการออกเสียงครั้งนี้จะไม่มีผลใดๆ ทางกฎหมาย แต่ถือเป็นการแสดงออกถึงมุมมองของแต่ละชาติสมาชิก UN โดยมุ่งหวังเพื่อใช้ในการกดดันรัสเซียและเบลารุสที่มีส่วนร่วมในการบุกยูเครน) มีตัวเลขประมาณการในเคลื่อนกำลังรบขนาดใหญ่ของรัสเซีย เบื้องต้นราว 1 แสน 5 หมื่นนายของกำลังทางบกเข้าประชิดแนวชายแดนของยูเครน ตลอดรวมถึงสัญญาณจากการซ้อมรบใหญ่ในเบลารุส พร้อมทั้งการเตรียมกำลังของฝ่ายแบ่งแยกดินแดนในดอนบาสแล้ว(สงครามยูเครนเป็นสงครามใหญ่ที่สุดของยุโรปนับตั้งแต่การสิ้นสุดของสงครามโลกครั้งที่ 2) อาจกล่าวได้ว่าเป็นความพยายามของ รัสเซียที่ต้องการขยายดินแดนและอิทธิพลกลับเข้าสู่พื้นที่เดิมที่แยกตัวออกจากสหภาพโซเวียต พร้อมกับการฟื้นฟูสถานะของรัสเซียให้กลับสู่การเป็น “รัฐมหาอำนาจใหญ่” ที่ต้องได้รับการยอมรับจากเวทีโลก และตะวันตกจะต้องให้ความสำคัญกับรัสเซีย โดยเฉพาะด้านความมั่นคงที่เกิดจากการขยายอิทธิพลของฝ่ายตะวันตกในพื้นที่เก่าของรัสเซียซึ่งประธานาธิบดีปูตินมองในมิติทางภูมิรัฐศาสตร์ว่าพื้นที่ของรัฐเหล่านี้เป็น “เขตอิทธิพล” ของรัสเซีย และฝ่ายตะวันตกจะต้องไม่เข้ามายุ่งเกี่ยวเพราะว่า ยูเครนตั้งอยู่ระหว่างรัสเซียและชาติยุโรปต่าง ๆ ไม่ต่างจากความ เป็นรัฐกันชน ที่ผ่านมา การที่ยูเครนพยายามจะเข้าร่วมเป็นสมาชิกของนาโต้ โดยได้รับการสนับสนุนจากสหรัฐฯ ซึ่งมีสาระสำคัญในสนธิสัญญาระบุว่า “หากประเทศพันธมิตรนาโต้ถูกรุกรานหรือโจมตีโดยประเทศนอกกลุ่มสมาชิก ประเทศพันธมิตรทั้งหมดต้องยื่นมือเข้าปกป้อง” ทำให้รัสเซียรู้สึกถึงภัยคุกคามต่อความมั่นคงของประเทศตน เพราะจะถูกล้อมด้วยชาติสมาชิกนาโต้ที่ตาหน้ำรุมมาถึงหน้าประตูบ้าน ความพยายามเข้าร่วมเป็นสมาชิกนาโต้ของยูเครนดังกล่าวเป็นตัวแปรสำคัญหรือเป็นดั่งเชื้อไฟที่เร่งให้รัสเซียแสดงท่าทีแข็งกร้าวและตอบโต้ยูเครนอย่างรุนแรงดังที่ปรากฏในสถานการณ์ปัจจุบัน

ยูเครนยื่นคำฟ้องต่อศาลยุติธรรมระหว่างประเทศไม่นาน หลังจากการรุกรานของรัสเซีย ที่เริ่มขึ้นเมื่อวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2565 (2022) โดยระบุว่า ข้ออ้างของรัสเซียว่าเป็นการดำเนินการเพื่อป้องกันการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ในยูเครนตะวันออกนั้นไม่มีมูลซึ่งศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ (ICJ) หรือ ศาลโลก มีมติ 13 ต่อ 2 เสียง สั่งให้รัสเซียหยุดปฏิบัติการทางทหารในยูเครนทันที โดยผู้พิพากษาจากรัสเซียและจีนลงมติคัดค้านศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ (ICJ) ซึ่งศาลได้สั่งให้รัสเซียหยุดปฏิบัติการทางทหารในยูเครนทันทีในวันที่ 14 มี.ค.65 ตามคำตัดสินเบื้องต้นในคดีที่ทางการยูเครนยื่นคำร้อง โดยผู้พิพากษา ในศาลสูงสุดของสหประชาชาติระบุในคำตัดสิน 13-2 เสียง(ประสิทธิ์ ปิวาวัฒนพานิช, 2565) โดยระบุว่า “สหพันธรัฐรัสเซียจะต้องระงับการปฏิบัติการทางทหาร ที่เริ่มเมื่อวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2565 (2022)

ในดินแดนยูเครนทันที และรัสเซียต้องรับประกันด้วยว่ากองกำลังอื่นๆ ที่อยู่ภายใต้การควบคุมหรือการสนับสนุนจากมอสโก จะไม่ปฏิบัติการทางทหารต่อไป”

ขณะที่ประธานาธิบดีรัสเซีย วลาดิมีร์ ปูติน อธิบายว่าการบุกรุกดังกล่าวเป็น "ปฏิบัติการทางทหารพิเศษ" ที่จำเป็น "เพื่อปกป้องผู้ที่ถูกทรมาณและฆ่าล้างเผ่าพันธุ์" ซึ่งหมายถึงผู้ใช้ภาษารัสเซียในยูเครนตะวันออก รัสเซียกล่าวว่าพวกเขาไม่สนใจการพิจารณาของศาลโลกเมื่อวันที่ 7 มีนาคม 2565 (2022) “เนื่องจากความไร้สาระที่ชัดเจนของคดีความ” อย่างไรก็ตาม รัฐบาลมอสโกได้ยื่นเอกสารเป็นลายลักษณ์อักษรต่อศาลโดยระบุว่า ICJ ไม่ควรกำหนดมาตรการใดๆ ในกรณีนี้

ทั้งนี้ ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ (International Court of Justice - ICJ) เป็น องค์การระงับข้อพิพาทโดยสันติวิธีองค์กรหนึ่งของโลกที่จัดตั้งขึ้นโดยกฎบัตรสหประชาชาติ (Charter of the United Nations) และเป็นที่ยึดและกล่าวถึงกันในนามของ “ศาลโลก” ที่มีบทบาทสำคัญในการปรับใช้กฎหมายระหว่างประเทศเพื่อการขจัดปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในสังคมระหว่างประเทศให้ยุติลง ตลอดจนให้ความเห็นแนะนำแก่องค์การระหว่างประเทศต่างๆ ภายใต้บ่อเกิดแห่งกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง มีชาติต่างๆ ให้สัตยาบันรับรอง 123 ประเทศ แม้ว่าคำตัดสินของศาลจะมีผลผูกพัน แต่ก็ไม่มีวิธีการบังคับใช้คำตัดสินโดยตรง และในบางกรณีที่หลายประเทศก็เพิกเฉยต่อคำตัดสินดังกล่าว

เมื่อสงครามเกิดขึ้นแล้ว โลกตะวันตกออกมาตรการ “แซงก์ชัน” เพื่อกดดันทางเศรษฐกิจต่อรัสเซีย โดยประธานาธิบดีไบเดน ได้ลงนามในคำสั่งของฝ่ายบริหารในการห้ามทำการค้าและการลงทุนในรัสเซียและในดินแดนที่ถูกผนวก และมาตรการที่สำคัญที่สุดคือ การคว่ำบาตรทางเศรษฐกิจโดยชาติสมาชิกนาโต้อย่างต่อเนื่อง การตัดเศรษฐกิจรัสเซียออกจากระบบการเงินโลก คือการทำธุรกรรมผ่านระบบ “สวิฟต์” (SWIFT) *** (SWIFT ย่อมาจาก Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunication เป็นระบบการส่งข้อความทางการเงินที่มีความมั่นคงปลอดภัยสูง ซึ่งสถาบันการเงินกว่า 11,000 แห่งให้บริการและครอบคลุมการใช้งานใน 200 ประเทศ ทั้งนี้ มีสถาบันการเงินและบริษัทในรัสเซียที่ใช้บริการ SWIFT ประมาณ 300 แห่ง)

ซึ่งผลที่เกิดขึ้นในด้านกลับคือรัสเซียได้ตอบโต้โดยสั่งการให้กองกำลังที่รับผิดชอบด้านอาวุธนิวเคลียร์ “เตรียมพร้อมเป็นพิเศษ” ซึ่งเป็นระดับการแจ้งเตือนสูงสุดของกองกำลังขีปนาวุธทางยุทธศาสตร์ (Strategic Missile Forces) และ ทำให้รัสเซียต้องหันไปกระชับมิตรภาพและความสัมพันธ์กับจีนมากขึ้น และเงินจะกลายเป็น “หุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์” ที่สำคัญของรัสเซีย เพื่อแก้ปัญหาการถูกโดดเดี่ยวจากเวทีโลกการแซงก์ชันเช่นนี้ต่างจากเมื่อครั้งเกิดวิกฤตจอร์เจียในปี 2008 และวิกฤตโครเมียในปี 2014 อย่างมาก เพราะเป็นมาตรการที่รุนแรงกว่าแต่ก็ยังมีคำถามตามมาว่า การแซงก์ชันจะยังคงเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการกดดันรัสเซียได้จริงเพียงใดเพราะรัสเซียเองเคยถูกกดดันทางเศรษฐกิจจากโลกตะวันตกมาแล้ว และไม่ใช่ว่าเรื่องใหม่สำหรับรัสเซียแต่การแซงก์ชันนี้ส่วนหนึ่งติดขัดอยู่กับการที่

ยุโรปยังคงต้องพึ่งพาก๊าซธรรมชาติของรัสเซีย ในขณะที่เดียวกันรัฐบาลเยอรมนีได้ประกาศชะลอการก่อสร้างโครงการสร้างท่อส่งก๊าซธรรมชาติ (โครงการนอร์ดสตรีม 2) ซึ่งปัญหาความสัมพันธ์ด้านพลังงานระหว่างรัสเซียและยุโรปยังคงเป็นประเด็นสำคัญในอนาคตและจะส่งผลโดยตรงต่อปัญหาความมั่นคงด้านพลังงานของโลกด้วยผลของสงครามที่เกิดขึ้นจะตามมาด้วยความผันผวนของเวทีโลก โลกจากนี้ไปอาจต้องเผชิญกับทั้งวิกฤตสงครามยูเครน วิกฤตโรคระบาด และวิกฤตเศรษฐกิจคู่ขนานกันไป พร้อมวิกฤตพลังงานที่เกิดขึ้น และยังคงผนวกเข้ากับวิกฤตของผู้อพยพครั้งใหญ่ของยุโรปตามมา

สงครามระหว่างรัสเซียกับยูเครน ที่ดำเนินมาตั้งแต่ต้นปี ค.ศ. 2022 ไม่เพียงสร้างความปั่นป่วนให้กับเศรษฐกิจโลกในระยะสั้นเท่านั้น แต่กำลังจะนำไปสู่สิ่งที่เรียกกันว่า การจัดระเบียบโลกใหม่ (reorganization of the world) ถือเป็นช่วงเวลาสำคัญๆ ในประวัติศาสตร์โลกที่จะเกิดการเปลี่ยนแปลงดุลอำนาจความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ แนวคิดการเมือง และเศรษฐกิจโลกขนาดใหญ่และกระทบไปกับทุกประเทศทั่วโลกอย่างหลีกเลี่ยงได้ยาก ซึ่งการรีเซ็ตระเบียบโลกนี้ ไม่ได้ทำลายระเบียบโลกของสหรัฐฯที่กำลังอ่อนแอและอยู่ในขาลง ตรงกันข้าม กลับช่วยฟื้นคืนชีพให้กับระเบียบโลกที่นำโดยสหรัฐฯ และพันธมิตรตะวันตกเสียต่างหาก

ประการที่หนึ่ง สงครามยูเครนผลักดันให้พันธมิตรตะวันตกและนาโตรวมพลังกันเป็นหนึ่งเดียวและเหนียวแน่นที่สุด เพราะภัยสงครามที่อาจเกิดขึ้นได้ ก่อนหน้านั้น สหรัฐฯ พยายามขอให้ยุโรปช่วยแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายด้านการทหารของนาโต ซึ่งไม่ประสบความสำเร็จสักเท่าไร แต่ตอนนี้ ประเทศสมาชิกนาโตต่างกลับมาให้ความสนใจเรื่องอุตสาหกรรมทหาร ที่เด่นชัดคือเยอรมนีที่มีนโยบายด้านการทหารพลิกกลับแบบ 180 องศา จากเดิมที่ไม่สนับสนุนการเพิ่มกำลังทหารและอาวุธ เปลี่ยนมาเป็นนโยบายจะพัฒนากองทัพเพื่อรับมือโลกที่ผันผวน ซึ่งประเทศยุโรปเหล่านี้ต่างต้องซื้ออาวุธจากสหรัฐฯ ที่เป็นผู้ผลิตอาวุธรายใหญ่ที่สุดของโลกหลังรัสเซียส่งกองทัพเข้ารุกรานยูเครนปลายเดือนกุมภาพันธ์ประเทศฟินแลนด์และสวีเดน ทั้งสองประเทศได้ยื่นใบสมัครเพื่อขอเข้าร่วมเป็นสมาชิกองค์การสนธิสัญญาแอตแลนติกเหนือ (นาโต) นาโตในเดือนพฤษภาคม ซึ่งนาโตได้รับรองเอกสารการขอเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มของทั้งสองประเทศแล้ว ซึ่งเป็นการเคลื่อนไหวที่ชี้ให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงจุดยืนอันไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใดของทั้งสองประเทศที่ยึดถือมาโดยตลอดนอกจากนี้ จากเดิมที่ยุโรปซื้อก๊าซธรรมชาติจากรัสเซีย ตอนนี้เมื่อต้องหยุดการเดินท่อก๊าซ ยุโรปก็ไม่เหลือทางเลือกต้องหันมาซื้อพลังงานจากสหรัฐฯ แทน กลายเป็นยุโรปต้องพึ่งพาสหรัฐฯ ในเรื่องพลังงานอย่างสูงยิ่ง

ประการที่สอง แม้หลายคนจะมองว่ายูเครนจะเป็นตัวเบี่ยงเบนความสนใจของสหรัฐฯ จากการค้าต่อสู้อกับจีน แต่ก็อาจไม่เป็นเช่นนั้น เพราะสหรัฐฯ ประกาศชัดเจนว่าจะไม่มาร่วมรบในยูเครน จึงไม่ต้องมาพัวพันกับความวุ่นวายในยุโรปอย่างเต็มตัว ในขณะที่เดียวกัน สหรัฐฯ กลับสามารถปลุกพันธมิตรในยุโรปและในเอเชียให้มองจีนและรัสเซียเป็นภัยคุกคามคล้ายๆ กัน หากรัสเซียบุกยูเครน ต่อไปก็มีความเสี่ยงที่จีนจะบุกไต้หวัน ยิ่งผลักดันให้พันธมิตรของสหรัฐฯ หันมาร่วมกับสหรัฐฯ กัดต้นและปิดล้อมจีนหนักยิ่งขึ้นกว่าเดิมส่วนพันธมิตรระหว่างรัสเซียและจีนนั้น เมื่อเศรษฐกิจรัสเซียพังพินาศและเสียหายยาวนานจาก

สงครามที่ยืดเยื้อ ย่อมส่งผลให้พลังร่วมของสองมหาอำนาจลดน้อยลงเมื่อเปรียบเทียบกับก่อนเกิดสงคราม ส่วนเดิมที่ยุโรปเคยแสดงตัวเป็นอิสระและเป็นกลางในสงครามการค้าระหว่างจีนและสหรัฐฯ แต่ด้วยเสียงประณามสงครามจากประชาชนและกระแสว่าจีนอยู่ข้างรัสเซีย ด้วยภาพสีจิ้นผิงจับมือกับปูตินก่อนเกิดสงคราม ประกอบกับการที่จีนไม่ประณามและไม่ร่วมคว่ำบาตรรัสเซีย ย่อมทำให้รัฐบาลของประเทศต่างๆ ในยุโรปกลับจะมีจุดยืนที่แข็งกร้าวต่อจีนยิ่งขึ้นกว่าแต่ก่อนการคว่ำบาตรที่รุนแรงที่สุดของสหรัฐฯ และพันธมิตรต่อรัสเซีย ยังสะท้อนภาพชัดว่า สหรัฐฯ ยังคงเป็นมหาอำนาจด้านเศรษฐกิจและการเงินอันดับ 1 ของโลก พันธมิตรของสหรัฐฯ ที่ร่วมคว่ำบาตรด้วยกันมีขนาดเศรษฐกิจรวมกันมากกว่าร้อยละ 50 ของเศรษฐกิจโลก ในขณะที่จีนมีขนาดเศรษฐกิจประมาณร้อยละ 18 ของโลก ส่วนรัสเซียมีเพียงประมาณร้อยละ 2-3 เท่านั้น มักจะมีผู้กล่าวกันว่าจีนกับสหรัฐฯ เริ่มทัดเทียมกันทางเศรษฐกิจ เพราะขนาดเศรษฐกิจของสหรัฐฯ และจีน คิดเป็นราวร้อยละ 20 ของเศรษฐกิจโลกใกล้เคียงกัน แต่ถ้าสหรัฐฯ สามารถฉีกพันธมิตร ตะวันตกและในเอเชียของสหรัฐฯ ทั้งหมดให้เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันได้ ค่าของสหรัฐฯ รวมกันแล้วก็ยิ่งกินส่วนแบ่งทางเศรษฐกิจมากกว่าครึ่งหนึ่งของโลก ขณะที่ค่าเงินบวกรัสเซียนั้นมีขนาดอยู่ที่เพียงประมาณ 1 ใน 5 ของเศรษฐกิจโลกเท่านั้นเอง

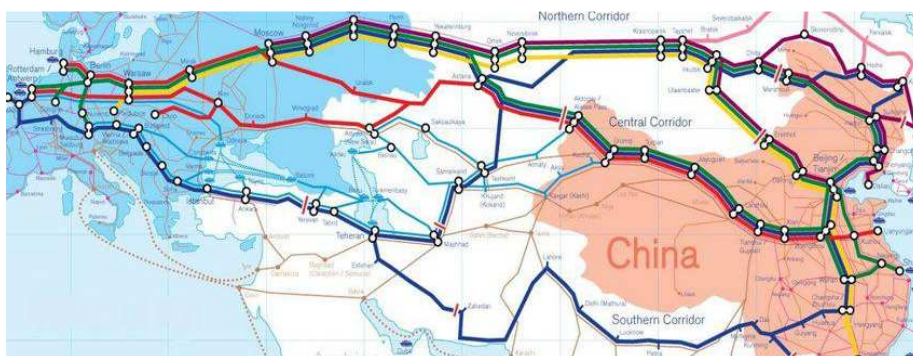
ประการที่สาม สงครามยูเครนยังส่งผลให้สถานะของดอลลาร์สหรัฐฯ แข็งแกร่งขึ้น แต่เดิมหาก รัสเซียขายก๊าซธรรมชาติให้เยอรมนี จะใช้เงินสกุลยูโรในการทำธุรกรรม แต่ตอนนี้เยอรมนีต้องซื้อพลังงานจากสหรัฐฯ เป็นเงินสดดอลลาร์สหรัฐฯ เช่นเดียวกัน การซื้ออาวุธของประเทศต่างๆ จากสหรัฐฯ ก็ต้องใช้เงินสกุลดอลลาร์สหรัฐฯ ผลคือตั้งแต่เกิดวิกฤตยูเครนเป็นต้นมา เงินดอลลาร์แข็งค่าขึ้นอย่างต่อเนื่อง ดอลลาร์สหรัฐฯ แข็งค่าที่สุดในรอบ 20 ปี (ณ วันที่ 8 กรกฎาคม 2565)

มีการพูดเหมือนกันว่า การคว่ำบาตรของสหรัฐฯ จะส่งผลให้จีนและรัสเซียพยายามจะใช้เงินสกุลหยวนมากขึ้นในการทำธุรกรรมระหว่างประเทศ หรือพยายามใช้ระบบการชำระเงินใหม่แทนระบบ SWIFT ของตะวันตก แต่แม้จะใช้ระบบใหม่ ก็ยังต้องทำธุรกรรมผ่านธนาคารอยู่ดี ซึ่งสหรัฐฯ ยังคงสามารถคว่ำบาตรธนาคารที่รับทำธุรกรรมได้ ดังนั้น ในระยะสั้นและระยะกลาง จึงยังไม่มีเงินสกุลใดหรือทางเลือกใดมาแข่งขันหรือแทนที่ดอลลาร์สหรัฐฯ หรือระบบการชำระเงินของสหรัฐฯ ได้

สงครามยูเครนจะยิ่งลดความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจระหว่างจีนและตะวันตก ซึ่งจะเป็นความตั้งใจของทั้งสองฝ่าย เพราะต่างก็มองไปในอนาคตว่าถ้าเกิดขัดแย้งกันและต้องใช้มาตรการคว่ำบาตรแบบที่ทำกับรัสเซีย จีนต้องพยายามพึ่งพาตัวเองให้มากขึ้นเพื่อลดความเสี่ยง(หลังจากเกิดสงครามในครั้งนี้ จีนได้ลดการถือครองพันธบัตรสหรัฐฯ) ส่วนสหรัฐฯ และฝั่งตะวันตก ก็จะต้องลดความเชื่อมโยงกับจีน ซึ่งระดับความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจระหว่างตะวันตกกับจีน สูงกว่าระหว่างตะวันตกกับรัสเซียหลายเท่าตัว หากมีการคว่ำบาตรจีนในอนาคตจริงจึงอาจจะส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจโลกยิ่งกว่าการคว่ำบาตรรัสเซีย

ปัจจุบันจีนมีนโยบาย Iron Silk Road ซึ่งจะเป็นตัวเชื่อมต่อระหว่างจีนกับสหภาพยุโรป เพื่อสร้างความสัมพันธ์ทางการค้า การลงทุน และผลักดันเทคโนโลยีกับสหภาพยุโรปและยูเครนคือจุด

ยุทธศาสตร์การเชื่อมต่อที่เหมาะสมไม่ว่าจะเป็นการทางราง ทางถนน รวมถึงท่อส่งพลังงาน ซึ่งทั้งหมดจะเชื่อมผ่านจากจีนมาสู่รัสเซียและยุโรปในอนาคต การเกิดความขัดแย้งระหว่างรัสเซียและยูเครน อาจทำลายเส้นทางการค้าของจีนกับยุโรป ผ่านเส้นทาง Iron Silk Road มูลค่ากว่า 75,000 ล้านดอลลาร์)

ภาพที่ 3 เส้นทาง Iron Silk Road

จีนปฏิเสธที่จะออกเสียงประณามการรุกรานยูเครนของ ประธานาธิบดีวลาดิมีร์ ปูติน ทำให้หลายประเทศในสหภาพยุโรปเคลือบแคลงสงสัย สงครามที่เกิดขึ้นอาจส่งผลทำให้การลงทุนต่างๆ ของนักธุรกิจจีนในสหภาพยุโรป อาจเป็นไปได้ยากขึ้นจีนเองยังมีความเสี่ยงจะได้รับความเสียหายทางการค้ากับชาติในยุโรปตะวันตกสูงขึ้นเพราะถูกมองว่าให้การสนับสนุนพฤติกรรมที่ก้าวร้าวของรัสเซียที่ผ่านมา จีนยึดนโยบายเรื่องการค้าไม่เข้าแทรกแซงกิจการภายในประเทศอื่น และประเทศอื่นก็ไม่ควรเข้าไปแทรกแซงกิจการภายในของจีน การที่ประธานาธิบดีปูติน ระบุว่า เขาได้ช่วยปลดแอกให้แก่ประชาชนที่พูดภาษารัสเซียในยูเครน แต่หากคำกล่าวนี้ถูกนำไปกล่าวอ้างในหมู่ชนกลุ่มน้อยในจีนบ้างก็อาจสร้างปัญหาใหญ่ให้กับรัฐบาลจีน และจะเกิดอะไรขึ้นหากชาวทิเบต หรือชาวมุสลิมอุยกูร์จะใช้เรื่องนี้เป็นข้ออ้างในการแยกตัวเป็นเอกราช การที่รัสเซียให้การรับรองการแยกตัวเป็นเอกราชของแคว้นกบฏของยูเครน ซึ่งชัดเจนว่าเป็นการแทรกแซงกิจการภายในของประเทศอื่น"นี่คือสิ่งที่รัฐบาลจีนไม่ต้องการให้เกิดขึ้นมากที่สุดเพราะหากรับรองเท่ากับยอมรับว่าการใช้กำลังแทรกแซงกิจการภายในของจีนเองเช่นกรณีเกาะไต้หวันเป็นสิ่งที่สามารถกระทำได้

ส่วนสหรัฐฯ ในเวลานี้ดูเหมือนจะเสียหายน้อยที่สุด หรือได้ประโยชน์ในทางยุทธศาสตร์มากที่สุดจากความขัดแย้งที่เกิดขึ้น แต่ความเสี่ยงต่อไปในอนาคตสำหรับสหรัฐฯ ก็สูงมากเหมือนกันหากสงครามยืดเยื้อ เพราะหากรัสเซียเสียหายอย่างหนัก มหาอำนาจนิวเคลียร์อย่างรัสเซียอาจสร้างความขัดแย้งลูกกลมและขยายวงไปถึงการสู้รบกับประเทศในกลุ่มนาโต เมื่อนั้นสหรัฐฯ ย่อมจะต้องเข้ามารบด้วย และถ้าถึงตอนนั้นภาวะเศรษฐกิจทั้งโลกย่อมเสียหายร้ายแรงโลกที่กำลังจะจัดระเบียบกันใหม่ ในภาวะทรัพยากรที่จำกัด และภัยพิบัติที่เกิดขึ้นบ่อยๆ กลายเป็นโลกที่ แยกฝั่ง แบ่งขั้ว กันมากกว่าที่จะหลอมรวมเป็นหนึ่ง การกำหนดท่าที และจุดยืนในเวทีนานาชาติอย่างมียุทธศาสตร์ถือว่าจำเป็นอย่างยิ่ง ผลกระทบหลักๆ จากราคาสินค้าโภคภัณฑ์และพลังงานที่สูงขึ้น ทั่วโลก รวมทั้งราคาของสินทรัพย์ในตลาดการเงินที่มี

ความผันผวนสูง กระแทกกับระบบเศรษฐกิจของนานาประเทศ และหากสงครามยืดเยื้อบานปลาย ประเทศไทยเองนอกจากได้รับผลกระทบทางตรงแล้วอาจได้รับผลกระทบทางอ้อมจากการชะลอตัวของเศรษฐกิจประเทศคู่ค้าของรัสเซีย โดยเฉพาะยุโรปที่ได้รับผลกระทบจากการคว่ำบาตรรัสเซียนั่นเอง ถึงแม้ไทยมีสัดส่วนการส่งออกนำเข้าสินค้าโดยตรงและการลงทุนจากรัสเซียและยูเครนค่อนข้างน้อย แต่มีสัดส่วนนักท่องเที่ยวรัสเซียอยู่บ้างที่จะส่งผลกระทบต่อการบินตัวของท่องเที่ยวไทยโดยตรงประเทศไทยจึงจำเป็นต้องเตรียมความพร้อมรองรับการเปลี่ยนแปลง และทำแผนรับมือวิกฤติที่อาจเกิดขึ้น เพราะได้เห็นมาแล้วว่าเมื่อสถานการณ์เกิดขึ้นจริงการรับมือทำได้ไม่ถนัดนัก เช่นราคาน้ำมันที่พุ่งขึ้น 30% ภายใน 2 สัปดาห์อันจะส่งผลให้เกิดภาวะเงินเฟ้อทั่วโลกซึ่งประเทศไทยที่ไม่สามารถปรับตัวได้ทันต่อเหตุการณ์ย่อมเสี่ยงกับภาวะล้มละลาย

ภาพที่ 3 แสดงข้อมูลผู้ผลิตน้ำมันสูงสุดต่อวัน จะพบว่าสหรัฐฯ แทบไม่ได้รับผลกระทบใดๆ เลยจากการคว่ำบาตรพลังงานจากรัสเซีย และอาจจะได้ประโยชน์เพิ่มขึ้น เพราะว่าเวลานี้ สหรัฐฯคือผู้ผลิตน้ำมันอันดับหนึ่งของโลก รองลงมาคือ ซาอุดีอาระเบีย และ รัสเซีย

4. สรุป

ผลกระทบสงครามยูเครน-รัสเซียที่เกิดขึ้นในครั้งนี้นับคือวิกฤตใหญ่ของโลกที่ไม่ได้กระทบกับแค่ชาวรัสเซียและชาวยูเครน แต่กระทบทุกประเทศทั่วโลกด้วยทำให้เกิดการจัดระเบียบใหม่ของโลกโดยที่ทั้งยูเครนและรัสเซียพินาศเสียหายหนัก ยุโรปก็เจ็บหนักไปด้วย ผลคือรัสเซียเองก็ไม่มีทางเลือกต้องพึ่งพาเงินสูงชัน(มีความร่วมมือกับเงินที่ก้าวหน้าทั้งแง่ของการค้า ในปี 2564 การค้าจีน - รัสเซียเติบโตขึ้น 36%) จีนเองก็มีอำนาจต่อรองต่อรัสเซียสูงชัน แต่ในขณะที่เดียวกันก็สูญเสียความสัมพันธ์ที่ดีกับสหภาพยุโรป ส่วนยุโรปเอง ก็ต้องพึ่งพาสหรัฐฯ สูงชัน เพราะไม่สามารถคว่ำรัสเซียและจีนได้อย่างเดิมอีกต่อไป รัสเซียกลายเป็นเบี้ยล่างของจีน ส่วนยุโรปกลายเป็นเบี้ยล่างของสหรัฐฯ ในทางยุทธศาสตร์แล้ว เป็นหายนะอย่างยิ่งของทั้งรัสเซียและยุโรปถึงแม้ว่าสหรัฐฯจะได้รับผลกระทบจากฝ่ายตรงข้ามที่ต้องการจะลดบทบาทเงินดอลลาร์โดยซื้อขายน้ำมันผ่านเงินหยวน รวมทั้งจีนและรัสเซียได้พยายามพัฒนาระบบการชำระเงินทางเลือกของตนเอง เพื่อลดการพึ่งพาระบบที่ใช้เงินดอลลาร์สหรัฐฯเป็นเงินสกุลหลัก อันเป็นผลจากการตอบโต้ที่สหรัฐฯและพันธมิตรตัดเศรษฐกิจรัสเซียออกจากระบบการเงินโลก คือการทำธุรกรรมผ่านระบบ “สวิฟต์” (SWIFT) แต่ก็ส่งผลน้อยมากต่อสหรัฐฯ ในระยะสั้นและระยะกลาง เพราะยังไม่มีเงินสกุลใดหรือทางเลือกใดมาแข่งขันหรือแทนที่ดอลลาร์สหรัฐฯ หรือระบบการชำระเงินของสหรัฐฯ ได้

5. บรรณานุกรม

- จิตติภัทร พูนขำ. (2553). พินิจทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศแนวสังคมนิยมใหม่ (Neorealism): ว่าด้วยความเป็นเจ้าของสหรัฐฯอเมริกากับดุลแห่งอำนาจในยุคหลังสงครามเย็น. *วารสารสังคมศาสตร์*. 41(1). 1-32.
- ชาญชัย คุ้มปัญญา. (2565). *ยูเครนเหยื่อการแข่งขันระหว่างมหาอำนาจ*. สืบค้นเมื่อ 10 กรกฎาคม 2565. จาก <https://www.thaipost.net/columnist-people/93580/>.
- ธโสธร ตู้อองคำ. (2565). ความสำคัญทางภูมิรัฐศาสตร์สู่สงครามระหว่างรัสเซียกับยูเครนใน ค.ศ. 2020. *วารสารวิชาการไทยวิจัยและการจัดการ*. 3(2). 18-35.
- นิพัทธ์ ทองเล็ก. (2565). ภาพเก่าเล่าตำนาน : ขุมทรัพย์มหาศาลในแผ่นดินยูเครน. สืบค้นเมื่อ 19 กรกฎาคม 2565. จาก https://www.matichon.co.th/uncategorized/news_3217173.
- ประสิทธิ์ ปิวาวัฒนพานิช. (2565). คำถาม/คำตอบ 10 ข้อ กรณีการรุกรานยูเครน: มุมมองกฎหมายระหว่างประเทศ. สืบค้นเมื่อ 12 กรกฎาคม 2565. จาก <https://prachatai.com/journal/2022/03/97491>.
- สมบัติ จันทรวงศ์. (2541). *หน่วยที่ 14 หลักและวิธีการศึกษาทางรัฐศาสตร์ เอกสารการสอนชุดวิชาหลักและวิธีการศึกษาทางรัฐศาสตร์ หน่วยที่ 8-15*. นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

พัฒนาเรื่องวรรณะ 4 หลักการปกครองในคัมภีร์พระเวท*

The Development of Caste 4 Principles of Government in the Vedic Texts

พระใบฎีกา นรินทร์ สีสเตโช¹, พระครูปลัด ทองใบ สุภภาโส²,พระมหาอำนาจ มหาวิโร³, พระครูวิกรมธรรมธัช⁴,Phrabaidik Narin Silatecho¹, Phrakrupalad Thongbai Supaphaso²,Phramaha Amnuay Mahawiro³, Phrakhruwikromthammathach⁴มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด^{1,2,3,4}Mahamakut Buddhist University Roi Et Campus^{1,2,3,4}

Email : pahan2556@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพัฒนาการเรื่องวรรณะ 4 หลักการปกครองในคัมภีร์พระเวท ผลการศึกษาพบว่า วรรณะ 4 เกิดจากความเชื่อทางศาสนาของชนเผ่าตราวิเดียนกับชนเผ่าอารยัน เกี่ยวกับเรื่องพระเจ้าสูงสุดคือพระพรหมผู้สร้างโลกสร้างมนุษย์ในคัมภีร์พระเวท โดยชาวอารยันสร้างวรรณะ 4 ขึ้นมาเพื่อใช้เป็นหลักปกครองสังคมและเพื่อกีดกันหรือป้องกันไม่ให้พวกตราวิเดียนกลืนเผ่าอารยันด้วยการแต่งงานกันข้ามเผ่า ดังนั้น ชาวอารยันจึงสร้างวรรณะ 4 ขึ้นมาเพื่อความคุมและคุ้มครองสิทธิและอำนาจของชนชนเผ่าตราวิเดียน โดยอ้างว่า พระพรหมสร้างพราหมณ์ ขึ้นมาจากปาก เพื่อสั่งสอนแทนพระองค์ สร้างกษัตริย์ขึ้นมาจากแขนเพื่อปกครองมนุษย์แทนพระองค์ สร้างแพศย์ขึ้นมาจากตะโพกของพระองค์เพื่อจัดการเรื่องอาหารและการค้าขาย และสร้างพวกศูทรซึ่งเป็นชนเผ่าตราวิเดียนขึ้นมาจากเท้าเพื่อรับใช้คนทั้ง 3 วรรณะข้างต้นซึ่งเป็นชนเผ่าอารยัน และตัดสิทธิ์ต่างๆทางสังคม เช่น การศึกษาในศาสตร์ต่างๆ วรรณะศูทรไม่มีสิทธิ์ศึกษาใดๆ ทั้งสิ้น และห้ามการแต่งงานข้ามวรรณะเพื่อป้องกันไม่ให้ชาวตราวิเดียนแต่งงานกับชาวอารยันอีก

คำสำคัญ : วรรณะ 4; การปกครอง; คัมภีร์พระเวท

ABSTRACT

This article aims to study the development of caste 4 principles of government in the Vedic Texts. The results of the study revealed that the 4th caste originated from the religious beliefs of Dravidian and Aryan tribes. Concerning the supreme god, Brahma, the creator of the world, created man in the Vedas. The Aryans created the 4th caste to serve as the rule of society and to discourage or prevent the Dravidians from engulfing the Aryans by inter-tribal marriage. Rights and powers of the Dravidian people, claiming that Brahma created Brahmins from his mouth to teach for him. Build a king from the arm to rule over the people in his stead. He created a sex from his hips to manage food and trade. and created the Sudra, a Dravidian tribe from their feet to serve the people of the three castes above, who were Aryan tribes and cut off social rights such as education in various sciences The Sutra caste had no right to study at all, and cross-caste marriage was forbidden to prevent Dravidians from marrying Aryans again.

Keywords : 4 Castes; Government; Vedic Texts

1. บทนำ

วรรณะ 4 เป็นหลักคำสอนสำคัญในคัมภีร์พระเวทของศาสนาพราหมณ์ วรรณะ 4 เป็นคำสอนที่เป็นกฎระเบียบที่ทุกๆ คนในสังคมต้องปฏิบัติตาม เป็นหลักการปกครองสังคมของชนเผ่าอารยันที่ปกครองอินเดียในยุคนั้น การที่พวกอารยันต้องบัญญัติวรรณะ 4 ขึ้นมาปกครองสังคมนั้น เป็นเพราะว่า อารยันไม่ใช่ชนเผ่าดั้งเดิมหรือเจ้าของพื้นที่เดิมที่ปกครองอินเดีย แต่เป็นชนเผ่าดราวิเดียน หรือมีลักษณะ แต่พวกอารยันมีความเก่งกาจในเรื่องการรบมากกว่า โดยเฉพาะการใช้ม้าในการรบจึงทำให้การรบกันพวกดราวิเดียนเป็นฝ่ายแพ้ บางส่วนก็หนีไป บางส่วนก็โดนจับเป็นเชลย หลีกจากยึดครองอินเดียส่วนกลางที่เป็นเขตปกครองเดิมของชนเผ่าดราวิเดียนได้แล้ว พวกเขาก็ปกครองพื้นที่นั้น ในการปกครองเมืองใหม่นั้นพวกอารยันไม่ได้ทิ้งความเชื่อวัฒนธรรมเดิมของพวกดราวิเดียน แต่ได้นำมาผสมผสานให้เข้ากับความเชื่อและวัฒนธรรมของตนเอง จนเกิดเป็นศาสนาพราหมณ์ขึ้น (ประยงค์ แสนบุราณ, 2547) ศาสนาพราหมณ์เป็นศาสนาที่เชื่อว่ามีพระเจ้าสูงสุดที่ เป็นผู้สร้าง ผู้รักษา และผู้ทำลาย รวมทั้งบันดาลความสุขความทุกข์ให้มนุษย์ด้วย พระเจ้าสูงสุดของศาสนาพราหมณ์ คือ พระพรหม เรื่องราวความศักดิ์สิทธิ์เหล่านี้มีบันทึกไว้ในคัมภีร์พระเวท ซึ่งเป็นคัมภีร์สำคัญของศาสนา นี้ ด้วยเหตุนี้พวกอารยันจึงได้นำเอาความเชื่อทางศาสนาเข้ามาใช้ในการปกครอง โดยกำหนดบทบาทและหน้าที่ของคนในสังคม ด้วยวรรณะ 4 แนวคิด

เรื่องวรรณะ 4 กำหนดบทบาทและหน้าที่ของคนในสังคมอย่างไร ส่งผลต่อการปกครองสังคมอย่างไรบ้าง เป็นเรื่องที่หน้าสนใจ

2. สังคมอินเดียในยุคก่อนอารยัน

อินเดียเป็นแหล่งกำเนิดศาสนาปรัชญาที่ยิ่งใหญ่ที่สุดของโลกตะวันออก ไม่ว่าจะเป็นศาสนา พราหมณ์ และพระพุทธศาสนา เป็นต้น สังคมอินเดียได้พัฒนาการทางสังคมมาตลอดจนมาถึงยุคของชนเผ่าดราวิเดียน ซึ่งเป็นชนเผ่าที่มีความเจริญรุ่งเรืองดังจะเห็นได้จากหลักฐานการค้นพบซากเมืองเก่าของพวกดราวิเดียนที่หาร์ปปะและโมเหินโจดาโร ลักษณะของเมืองเป็นมีที่สร้างอย่างมีแบบมีแผนจะเห็นได้จากเมืองที่สร้างขึ้นอย่างมีระบบระเบียบ ด้านความเชื่อทางศาสนา พวกดราวิเดียน ก็มีความเชื่อแบบคนโบราณทั่วไป คือเชื่อถือในเรื่องสิ่งศักดิ์สิทธิ์และธรรมชาติทั่วไป เช่น ภูตผี เทวดา ต้นไม้ ภูเขาสูง โดยพวกเขาเชื่อว่าในธรรมชาติเหล่านี้จะต้องมีสิ่งศักดิ์สิทธิ์หรืออำนาจลึกลับอยู่เบื้องหลัง ซึ่งสามารถดลบันดาลให้เกิดภัยพิบัติต่างๆขึ้น ต่อมาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ก่อให้เกิดภัยพิบัติต่างๆ เหล่านี้พวกดราวิเดียน สรุปลงไปว่าคือพระเจ้า โดยพวกเขาถือว่า ภัยพิบัติต่างๆเกิดขึ้นเป็นการกระทำของพระเจ้า ที่สถิตอยู่บนยอดเขาไกรลาสที่มีหิมะปกคลุมอยู่ และเรียกชื่อพระเจ้าองค์นี้ว่า พระอิศวรเวลาต่อมาเรียกว่าพระพรหม (ทองหล่อ วงษ์ธรรมา, 2535) และพวกเขาจะทำพิธีบูชาเพื่อขอความสวัสดิมงคลแก่ตัวเอง โดยการเซ่นสรวงด้วยการฆ่าสัตว์บูชา ในขณะที่เดียวกันพวกเขาก็นับถือไฟ เพราะพวกเขาคิดว่าไฟคือสิ่งที่นำของบูชาจากมนุษย์สู่เทวดาด้วยการเผา โดยเมื่อไฟเผาส่งของที่นำมาบูชา สิ่งของนั้นจะแปรรูปเป็นควันลอยขึ้นไปสู่เทวดานั้นๆ ที่พวกเขาบูชาชื่อ (ประยงค์ แสนบุราณ, 2547) ที่กล่าวมานี้เป็นภาพรวมเรื่องความเชื่อของเผ่าดราวิเดียนที่เริ่มต้นจากความเชื่อในธรรมชาติว่ามีสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่มีอำนาจยิ่งใหญ่คอยดลบันดาลให้เกิดภัยพิบัติต่างๆ และอำนวยความสะดวกให้แก่มนุษย์ ในยุคแรกๆ สิ่งศักดิ์สิทธิ์เหล่านั้นคือภูตผีหรือวิญญาณบรรพบุรุษของพวกเขาเองที่ตายไปแล้ว ต่อมาพัฒนามาเป็นเทวดาหรือเทพเจ้า และสุดท้ายพัฒนาการของสิ่งศักดิ์ของพวกดราวิเดียนในยุคนั้นก็มาถึงความเป็นพระเจ้าสูงสุด

เผ่าดราวิเดียน เป็นชนเผ่าที่มีความเจริญทางปัญญาที่สุดเผ่าหนึ่งในอินเดียสมัยนั้น จะเห็นได้จากการค้นพบซากเมืองเก่าของพวกเขา ส่วนเรื่องสังคมเป็นสังคมที่อาศัยอยู่ตามริมฝั่งแม่น้ำ อาชีพหลักคือการทำกรเกษตร ส่วนเรื่องศาสนาเป็นศาสนาแบบชนเผ่าโบราณทั่วไปคือเป็นศาสนาประเภทเทวนิยมที่เชื่อในความศักดิ์สิทธิ์ของธรรมชาติ เชื่อเรื่องวิญญาณของบรรพบุรุษ ต่อมาพัฒนามาเป็นเทวดาหรือเทพเจ้าและเป็นพระเจ้าในที่สุด

3. สังคมอินเดียในยุคอารยัน

ชนเผ่าอารยันที่เข้ามาปกครองอินเดียต่อจากชนเผ่าดราวิเดียนั้น เดิมคือชนเผ่าอินโดยูโรเปียน (Indo-European) อาศัยอยู่ตอนกลางของทวีปเอเชีย (Central Asia) แต่เป็นตอนไหนไม่มีการยืนยันอย่างเป็นทางการได้ทราบแล้วว่าอารยันเดิมนั้นเป็นชนเผ่าอินโดยูโรเปียน และภายหลังได้แยกตัวออกมาตามประวัติแล้วชนเผ่าอินโดยูโรเปียนได้แยกออกเป็น 3 กลุ่ม

กลุ่มแรก แยกไปทางตะวันตก เข้าไปสู่ทวีปยุโรป กลายเป็นชนชาติต่างๆ ในยุโรป

กลุ่มที่ 2 แยกไปทางตะวันออกเฉียงใต้ อนุมานว่าเป็นชาวอิหร่านในประเทศเปอร์เซียปัจจุบัน

กลุ่มที่ 3 เป็นกลุ่มที่สำคัญต่อประเทศอินเดียมาก กลุ่มนี้แยกลงมาทางใต้ เข้ามาอาศัยอยู่ตามลุ่มแม่น้ำสินธุ (เสถียร พันธรังสี, 2542)

ชนเผ่าอารยันเป็นชนเผ่าเร่ร่อนไม่อยู่อาศัยเป็นหลักแหล่ง ลักษณะร่างกายของพวกอารยัน เป็นพวกผิวขาว ร่างกายสูงใหญ่ จมูกโด่ง ศีรษะค่อนข้างยาว ผมสีอ่อน รูปร่างได้สัดส่วน พวกอารยันดำรงชีวิตอยู่ด้วยการเลี้ยงปศุสัตว์ แม่วัวเป็นทรัพย์สินสมบัติที่มีค่า ระบบเศรษฐกิจใช้แม่วัวเป็นเครื่องวัดความมั่งคั่ง อาจเป็นเพราะเหตุนี้เองที่ทำให้แม่วัวเป็นสัตว์ที่พวกเขาเคารพบูชา มีการห้ามบริโภคเนื้อวัว ยกเว้นในบางโอกาสซึ่งเป็นเทศกาลพิเศษ คุณค่าทางเศรษฐกิจของวัวทำให้คุณค่าแห่งความเคารพสูงขึ้น น่าจะเป็นต้นเค้าความเชื่อถือของคนอินเดียที่ถือว่าวัวเป็นสัตว์ศักดิ์สิทธิ์ (ประยงค์ แสนบุราณ, 2547) การที่พวกอารยันเป็นชนเผ่าที่ประกอบอาชีพการเลี้ยงปศุสัตว์หรือการเลี้ยงสัตว์จึงต้องเร่ร่อนการย้ายถิ่นไปเรื่อย เพื่อหาแหล่งน้ำแหล่งหญ้าในการเลี้ยงสัตว์นั่นเอง และการอพยพย้ายถิ่นฐานจากที่เดิมมายังอินเดีย เป็นไปได้ว่าที่อยู่เดิมของพวกเขาก่อเกิดความแห้งแล้งขาดน้ำขาดหญ้าในการเลี้ยงสัตว์ การอพยพมายังอินเดียพวกอารยันก็ได้มาเจอกับเจ้าถิ่นเดิมคือพวกดราวิเดียนเกิดการสู้รบกันขึ้นและพวกอารยันเป็นฝ่ายชนะและขับไล่พวกดราวิเดียนให้ถอยร่นออกไปและจับไว้เป็นทาสก็มี

อารยัน เป็นชนเผ่าที่มีความเชื่อเช่นเดียวกับกับมนุษยโบราณชนเผ่าอื่นๆ คือนับถือเทวดาประจำธรรมชาติ ความเชื่อของชนเผ่าอารยันในอินเดียนี้ เป็นความเชื่อเดิมที่ติดตัวมาจากชนเผ่าเดิมคืออินโดยูโรเปียนก่อนจะแยกตัวออกมา เพราะพวกอารยันกลุ่มอินโดยูโรเปียนนับถือเทวดาประจำธรรมชาติเท่านั้น เช่น ท้องฟ้า ดวงอาทิตย์ และลม เป็นต้น และนับถือศาสนาบูชาไฟด้วย ส่วนพวก อินโดอิราเนียนที่ยังไม่แยกออกจากกันเป็น 2 พวก ยังรู้จักลัทธิบูชาโซมและลัทธิบูชาไฟ (สมัคร บุราราศ, 2554) ต่อมาความเชื่อเรื่องเทวดานี้ก็ได้วิวัฒนาการไปมาก จนเกิดมีเทวดามากมายขึ้น และเทวดาเหล่านี้ก็ผลัดกันเป็นใหญ่ตามกลุ่มชนที่นับถือ เมื่อกลุ่มใดมีอำนาจในรัฐ พวกเขาก็สถาปนาเทวดาที่ตนนับถือให้มีพละานุภาพยิ่งใหญ่กว่าเทวดาของกลุ่มอื่นๆ ทั้งหมด นอกจากนับถือเทวดาและบูชาไฟแล้ว พวกอารยันยังนับถือบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้วและให้ความสำคัญเท่ากับเทวะ โดยเห็นว่าเมื่อมนุษย์ตายไปแล้ว ก็ตายไปแต่ร่างกาย แต่วิญญาณนั้นยังคงอยู่ไม่ได้ตายไปตามร่างกาย บรรดาลูกหลานของผู้ตายจึงต้องจัดหาอาหาร

เป็นเครื่องเช่นสรวยพลีกรรมต่อดวงวิญญาณดั่งที่กำกับเหล่าเทวดา บรรพบุรุษที่เก่าแก่ที่สุดของพวกเขา อารยันเป็นเพศชายชื่อ พระกัศยปเทพบิดร มีพระมเหสีชื่อ พระนางอหิติ เทพบิดรกับพระนางอหิติ พวกเขาพรานท์กล่าวว่าเป็นผู้ให้กำเนิดเทวดา มนุษย์ นาค ครุฑ ปีศาจ และสรรพสิ่งทั้งปวง ถือว่าเป็นเพศผู้สร้างโลก เช่นเดียวกับแนวคิด หยิน-หยางของจีน และปุรุชะประภฤติของพวกเขา ทราวาทินันเอง (ประยงค์ แสนบูรณ, 2547)

อารยันเป็นชนเผ่าที่มีความเชื่อเรื่องเทพเจ้ามากมาย ซึ่งเป็นเทพเจ้าประจำธรรมชาติรวมถึงวิญญาณของบรรพบุรุษที่มีสถานะเทียบเท่ากับเทพเจ้าต่างๆ ที่พวกเขานับถือ โดยบรรพบุรุษที่สำคัญคือเทพกัศยปเทพบิดร และพระนางอหิติเป็นคู่เทพบรรพบุรุษที่สำคัญของอารยัน เพราะเทพทั้ง 2 ชาวอารยันเชื่อว่าเป็นผู้ให้กำเนิด โลกและสรรพสิ่งทั้งหลายรวมทั้งเทวดา มนุษย์ นาค ครุฑ ปีศาจ ในยุคแรกของการครอบครองอินเดียของชนเผ่าอารยัน พวกเขาได้นำความเชื่อเดิมในการนับถือเทพเจ้าของพวกเขา มาด้วยจากนั้นก็นำความเชื่อเหล่านั้นมาผสมผสานเข้ากับความเชื่อของชนเผ่าเดิมในอินเดีย เมื่อความเชื่อของทั้งสองมาผสมผสานเข้ากันเหล่าเทพเทวดาย่อมมีมากขึ้นทั้งเทพเดิมของแต่ละเผ่าทั้งที่เกิดขึ้นมาใหม่ เทพเจ้าทั้งหลายเหล่านั้นพวกอารยันได้จัดเป็นกลุ่มได้ 3 กลุ่ม คือ

ก. เทวดาบนพื้นดิน (ปฐวีสถาน) ได้แก่ ปฐวี มี อัคนี โสมะ พฤทสฺปติ และแม่น้ำต่างๆ

ข. เทวดาในอากาศ (อันทกริกษสถาน) หรือเทวดาในภูมิภาคกลาง (มัธยมสถาน) ได้แก่ อินทร์ ฤทธวายุ-วตะ ปรชัญยะ อาปาห์ และมาตริศวัน

ค. เทวดาบนฟ้า (ทยสถาน) ได้แก่ ทเยส วรุณ มิตระ สุริยะ สาวิตรี ปุศัน วิษณุ อาทิตย อุษา และอัศวิน (สมัคร บูราวาศ, 2554)

ชาวอารยันเดิมนั้นเป็นชนเผ่าอินโดยูโรเปียนอาศัยอยู่ตอนกลางของทวีปเอเชีย และภายหลังได้แยกตัวเป็น 3 กลุ่ม พวกเขามีอาชีพเร่ร่อนเลี้ยงสัตว์ เกิดความแห้งแล้งไม่มีหญ้าเลี้ยงสัตว์จึงอพยพลงมาจากดินแดนที่ชื่ออินเดียและขับไล่เจ้าถิ่นเดิมคือชนเผ่าดราวิเดียนหนีไปแล้วยึดครองถิ่นนั้นไว้ ด้านความเชื่อด้านศาสนาปรัชญาทั้งสองเผ่ามีความเชื่อคล้ายๆ กัน ทำให้พวกอารยันนำเอาความเชื่อของพวกดราวิเดียนมาผสมผสานกับความเชื่อของตนเองและพัฒนาขึ้นมาเป็นหนึ่งในศาสนาปรัชญาที่ยิ่งใหญ่ของอินเดียมาจนถึงปัจจุบัน (พระนรินทร์ สีลเตโช, 2561) ในยุคที่ต่อมาเมื่อชาวอารยันยึดครองดินแดนอินเดียได้แล้ว พวกเขาได้พัฒนาด้านสังคมด้านความเชื่อศาสนาขึ้นมาเพื่อเป็นปกครองและเป็นสิ่งยึดเหนี่ยวของคนในสังคม ด้านความเชื่อด้านศาสนาวัฒนธรรมชาวอารยันได้รวมความเชื่อของพวกตนเข้ากับความเชื่อของชนเผ่าเดิมทำให้เกิดคัมภีร์พระเวทขึ้นมา ส่วนในด้านสังคม ชาวอารยันได้นำความเชื่อสูงสุดในคัมภีร์พระเวทมาเป็นเครื่องควบคุมสังคมคือ ความเชื่อเรื่องพระพรหมผู้สร้าง คือ สร้างมนุษย์ในสังคมแบ่งตามหน้าที่ 4 หน้าที่คือ หน้าที่ปกครอง หน้าที่สอน หน้าที่ค้าขาย และหน้าที่กรรมกรที่ทำงานหนักๆ เรียกว่า วรรณะ 4

4. กำเนิดวรรณะ 4

วรรณะ 4 ถือกำเนิดขึ้นจากอารยธรรมยุคโบราณของอินเดียมีจุดเริ่มต้นจากอารยธรรมสมัยสินธุ ที่นักวิชาการเชื่อกันว่า “เป็นของชนเผ่าดราวิเดียน ต่อมาชนเผ่าดราวิเดียนได้ถูกชนเผ่าอารยันกลุ่มหนึ่ง เข้ารุกรานจนบางส่วนถอยร่นไปอยู่ปลายแดน อีกส่วนหนึ่งถูกจับลงเป็นทาสรับใช้ ต้นเค้าของคติความเชื่อต่างๆ ของสังคมอินเดียไม่ว่าจะเป็นศาสนาพราหมณ์และระบบวรรณะล้วนถือกำเนิดขึ้นในยุคพระเวทของอารยธรรมอารยันที่พวกอารยันเข้ามายึดครองดินแดนแถบนี้ วรรณ หรือ พรณ แปลว่า สี แนวคิดพื้นฐานของระบบวรรณะคือการแบ่งคนออกเป็นกลุ่มๆ ตามสีผิวและอาชีพที่ตกทอดกันมาในตระกูลเพื่อให้คนกลุ่มหนึ่งเป็นผู้ปกครองและ อีกกลุ่มหนึ่งเป็นผู้ผู้ใ้ปกครอง ประชาชนชาวชมพูทวีปจึงถูกแบ่งออกเป็น 4 ชนชั้น เรียกว่า วรรณะ 4 ได้แก่

1) พราหมณ์ (Brahmana) จำพวกศึกษาเล่าเรียน จัดเป็นพวกชั้นสูงสุดในสังคม มีกำเนิดจากพระโอษฐ์ของพระพรหม เป็นตัวแทนของความคิด สติปัญญา ได้แก่ พวกนักบวช นักปราชญ์ ครูอาจารย์ มีหน้าที่ในการศึกษาคัมภีร์พระเวท สอนศิลปวิทยาการชั้นสูง ประกอบพิธีกรรมที่ต้องติดต่อกับเทพเจ้า ตลอดจนเป็นที่ปรึกษาของพวกกษัตริย์ สีประจำวรรณะคือสีขาว

2) กษัตริย์ (Kshatriya) จำพวกเจ้า จัดเป็นพวกชั้นสูง มีกำเนิดจากพระพาหา (แขน) ของพระพรหม จึงเป็นตัวแทนแห่งพลังกำลังที่ต้องคอยจับอาวุธต่อสู้รบกับศัตรู ได้แก่ นักรบ นักปกครอง เสนาอำมาตย์ต่าง ๆ มีหน้าที่ปกป้องและบริหารบ้านเมือง สีประจำวรรณะคือสีแดง

3) แพศย์ (Vaishya) จำพวกพลเรือน จัดเป็นพวกชั้นสามัญหรือชนชั้นกลาง บ้างว่ากำเนิดจากพระโสณิ (ตะโพก) บ้างว่าจากพระอูรู (โคนขา) ของพระพรหม เป็นตัวแทนของระบบเศรษฐกิจที่ค้าจุนบ้านเมืองไว้ ได้แก่ พ่อค้า เกษตรกร ช่าง สีประจำวรรณะคือสีเหลือง

4) ศูทร (Shudra) จำพวกกรรมกร จัดเป็นพวกชั้นล่าง มีกำเนิดจากพระบาทของพระพรหม ได้แก่ พวกกรรมกร ผู้ใช้แรงงานและทาสรับใช้ ไม่มีสีประจำวรรณะ จะใช้สีอะไรก็ได้ที่ไม่ใช่สีของวรรณะทั้งสามข้างต้น แต่ส่วนใหญ่จะเป็นสีดำและสีเข้มอื่นๆ (อิติมา พัทธกะไพวัน, 2522)

มูลเหตุที่ทำให้เกิดวรรณะในสังคมอินเดีย มาจากพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เมื่ออินโดอารยันเข้ามาในอินเดียสมัยต้นๆ มีการแบ่งคนในสังคมออกเป็น 3 ชนชั้น คือ “นักรบ นักบวช และสามัญชน” ในสมัยต้นของอินเดียนั้น แม้จะแบ่งคนในสังคมแล้ว ความรู้สึกเกี่ยวกับเรื่องวรรณะยังไม่มี การประกอบอาชีพก็ยังไม่ถือเป็นเรื่องสืบตระกูลหรือแม้แต่กฎเกณฑ์การควบคุมการแต่งงานภายในชั้นต่างๆ ก็ยังไม่มี ไม่มีข้อห้ามเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร การแบ่งคนออกเป็น 3 ชนชั้น เป็นการจัดกลุ่มชนในทางสังคมและเศรษฐกิจอย่างง่าย ๆ การปฏิบัติที่จะนำไปสู่ระบบวรรณะ คือการกีดกันระหว่างพวกอารยันและพวกที่อารยันเรียกว่า “ทาส” ซึ่งได้แก่พวกดราวิเดียนซึ่งเป็นชนพื้นเมืองที่ชาวอารยันรังเกียจรูปร่างหน้าตา ตลอดจนผิวพรรณ ถือว่าการคบค้าสมาคมด้วยจะทำให้ตนต้องสูญเสียความเป็นอารยันไป ซึ่งก็คือการ

เหยียดสีผิว (racism) ประเภทหนึ่งนั่นเอง เป็นการเหยียดสีผิวระหว่างอารยันที่ขาวสะอาดและทาสที่ดำสกปรก และเมื่อเวลาผ่านไปการกีดกันนี้ก็รุนแรงขึ้น โดยเฉพาะบริเวณภาคเหนือของอินเดีย ซึ่งการปะปนระหว่างพวกอารยันและชาวพื้นเมืองมีมากขึ้นและเป็นสิ่งหลีกเลี่ยงได้ยากแม้ว่าชาวอารยันจะถูกเหยียดหยามชาวสินธุ (ดราวิเดียน) แต่ก็มีหลักฐานว่า “ชาวอารยันจำนวนมากที่ได้ปะปนสายโลหิตกับพวกทาสไปแล้ว โดยการแต่งงานอยู่กินกันระหว่างชายชาวอารยันและทาสหญิงชาวสินธุ ครั้นนานๆ เข้า พวกอารยันก็มารู้สึกว่าพวกตนเองจะถูกกลืนชาติโดยพวกดราวิเดียนที่มีจำนวนมากกว่า ถ้าหากไม่ห้ามการแต่งงานระหว่างชนทั้งสองพวก” การกีดกันในระบบวรรณะจึงเกิดขึ้นเพื่อพยายามรักษาสถานภาพความเป็นชนผิวขาวและความเป็นผู้ปกครองของอารยันไว้โดยถือว่าอารยันเป็น “ทวิชาติ” คือเป็นผู้มีกำเนิด 2 ครั้ง “ครั้งแรกเป็นการกำเนิดในครรภ์มารดาครั้งที่สองคือเมื่อผ่านพิธีรับเข้าสู่วรรณะ” (อิติมา พิทักษ์ไพรวรรณ, 2522) ดังนั้น วรรณะ 4 เป็นแนวคิดการปกครองที่เกิดขึ้นในสมัยพระเวท เป็นแนวคิดที่เป็นกฎระเบียบคอยควบคุมประชาชนในสังคมให้ประพฤติปฏิบัติตามโดยกำหนดหน้าที่ตามวรรณะและให้ปฏิบัติหน้าที่ตามกฎระเบียบนั้นๆ

5. สรุป

วรรณะ 4 เกิดขึ้นในดินแดนที่เรียกว่าชมพูทวีปหรือประเทศอินเดียในปัจจุบัน เกิดขึ้นในยุคที่ชาวอารยันเข้ายึดครองอินเดียจากชนเผ่าดราวิเดียน เมื่อรบชนะแล้วก็ยึดครองแผ่นดินได้แล้วก็จับชาวดราวิเดียนเป็นเชลยเป็นทาสรับใช้ ต่อมาได้เกิดการแต่งงานกันระหว่างชาวอารยันและชาว ดราวิเดียนและมีการแต่งงานข้ามสายพันธุ์ระหว่างชาวอารยันผิวขาว และชาวดราวิเดียนผิวดำมากขึ้น ชาวอารยันเริ่มวิตกว่าเผ่าของตนเองจะถูกกลืนโดยชาวดราวิเดียนผิวดำจึงได้หาทางแก้ไขหรือตัดไฟแต่ต้นลม โดยออกกฎระเบียบของสังคมขึ้นมาฉบับหนึ่งเพื่อกีดกันชาวดราวิเดียนไม่ให้กลับมามีอำนาจอีก กฎระเบียบนั้นเรียกว่า วรรณะ 4 โดยแยกประชาชนในสังคมออกเป็น 4 กลุ่ม ตามหน้าที่คือ (1) กษัตริย์ มีหน้าที่ปกครองและป้องกันประเทศชาติทั้งรบเพื่อขยายดินแดนของประเทศออกไปอีก (2) พราหมณ์ มีหน้าที่สอนทั้งความรู้และอาชีพให้กับบุตรของคนใน 3 วรรณะ คือ กษัตริย์ พราหมณ์ และแพศย์ (3) แพศย์ มีหน้าที่เกี่ยวกับภสิกรรมและพาณิชย์การค้าขายต่างๆ และ(4) ศูทร คือวรรณะหรือกลุ่มที่มีฐานะต่ำที่สุดใน 4 กลุ่มนี้ มีหน้าที่ใช้แรงงานเป็นกรรมกรแบกหามประเภทต่างๆ ทั้งยังโดนตัดสิทธิ์ในการศึกษาต่างๆ บุตรชายของคนวรรณะศูทรจะไม่มีสิทธิ์ศึกษาเล่าเรียนใดๆ เลย

กฎระเบียบเรื่องวรรณะ 4 นี้เป็นกฎระเบียบที่มีความศักดิ์สิทธิ์ที่ทุกคนในสังคมอินเดียต้องปฏิบัติตาม เพราะชาวอารยันสร้างกฎนี้ขึ้นมาจากความเชื่อเรื่องศาสนาและวัฒนธรรมที่มีอยู่เดิมของชนเผ่าต่างๆที่อาศัยอยู่ในดินแดนที่เรียกว่าชมพูทวีปหรืออินเดียในปัจจุบันนี้โดยเฉพาะชาวดราวิเดียนซึ่งถูกกำหนดให้อยู่ในวรรณะศูทร โดยนำความเชื่อเหล่านั้นมาผสมผสานกับความเชื่อของชาวอารยันเองโดยเฉพาะทฤษฎีพระเจ้า

สร้างโลกและสร้างมนุษย์ ซึ่งเป็นสิ่งที่ชาวอินเดียในยุคนั้นเชื่ออย่างสุดใจ ซึ่งชาวอารยันได้เขียนบันทึกไว้ใน คัมภีร์พระเวท ซึ่งพวกเขาอ้างว่าเป็นคัมภีร์ที่เกิดขึ้นจากพระวจนะของพระเจ้าว่า พระพรหมสร้างมนุษย์ ขึ้นมาจากส่วนต่างๆ ของพระองค์ โดยสร้างพราหมณ์มาจากปากของพระพรหม เพื่อให้พราหมณ์ได้สั่งสอน คนในอีก 3 วรรณะแทนพระองค์ ฉะนั้น พราหมณ์ทั้งหลายจึงมีหน้าที่สั่งสอน ต่อมาสร้างกษัตริย์ขึ้นมาจาก แขนทั้งสองข้างของพระองค์ เพื่อให้ทำหน้าที่เป็นปกครองและนักรบเพื่อปกครองและปกป้องกันประเทศ แล้วสร้างวรรณะแพศย์ บ้างว่ากำเนิดจาก ตะโพก บ้างว่าจาก โคนขา ของพระพรหม เป็นตัวแทนของระบบ เศรษฐกิจที่คำนวณบ้านเมืองไว้ ได้แก่ พ่อค้า เกษตรกร ช่าง สีประจาวรรณะคือสีเหลืองและสร้างวรรณะศูทร ขึ้นมาจากพระบาทของพระพรหม ได้แก่ พวกกรรมกร ผู้ใช้แรงงานและทาสรับใช้ การอ้างความศักดิ์สิทธิ์ของ คำสอนในคัมภีร์พระเวทมาใช้ออกกฎระเบียบที่เรียกว่า วรรณะ 4 จึงทำให้ระบบนี้ยังอยู่กับสังคมอินเดียมาจนถึง ปัจจุบันนี้ เพราะความเชื่อเรื่องอำนาจเหนือธรรมชาตินั้นเป็นความเชื่อแรกที่มีอยู่ในใจของมนุษย์ทุกๆ คน

6. บรรณานุกรม

ทองหล่อ วงษ์ธรรมมา. (2535). **ปรัชญาอินเดีย**. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

ธิตติมา พิทักษ์ไพรวรรณ. (2522). **ประวัติศาสตร์ยุคโบราณ**. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

ประยงค์ แสนบุราณ. (2547). **ปรัชญาอินเดีย**. กรุงเทพฯ : โอ.เอส.พรีนติ้ง เฮ้าส์.

พระนรินทร์ สีลเตโช. (2561). **การวิเคราะห์พัฒนาการเรื่องพรหมในยุคพระเวทและอุปนิษัท**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน
หลักเกณฑ์และวิธีการส่งต้นฉบับเพื่อพิมพ์เผยแพร่
วารสารรัฐศาสตร์สาส์น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย(Online)

1. ลักษณะของวารสาร

วารสารรัฐศาสตร์สาส์น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย(Online) เป็นวารสารเผยแพร่บทความวิชาการ บทความวิจัย บทความปริทัศน์ และบทความรายงานการวิจัยทางด้านมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ของบุคลากรมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยและบุคลากรจากหน่วยงานภายนอก โดยมีหลักเกณฑ์ดังนี้

บทความที่ตีพิมพ์ในวารสารนี้ต้องไม่เคยเผยแพร่ในวารสารรายงาน หรือสิ่งพิมพ์อื่นใดมาก่อน เนื้อหาบทความหรือข้อคิดเห็นที่พิมพ์ในวารสารเป็นความคิดเห็นของผู้เขียนเท่านั้น กองบรรณาธิการ ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยต้นฉบับจะได้รับการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิก่อนการตีพิมพ์

2. การเตรียมต้นฉบับ

ต้นฉบับจะเขียนเป็นภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษก็ได้ ชื่อเรื่อง ชื่อผู้เขียน ต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ และต้องมีบทคัดย่อภาษาไทย และภาษาอังกฤษ

ต้นฉบับต้องพิมพ์บนกระดาษขาวขนาด A4 พิมพ์หน้าเดียวใส่เลขกำกับหน้าทุกหน้าพิมพ์ด้วยคอมพิวเตอร์โปรแกรม Microsoft Word ใช้แบบอักษร (Font) TH Sarabun ขนาด 16

ถ้ามีภาพประกอบควรเป็นภาพถ่ายขาว – ดำ ที่ชัดเจน

ถ้าเป็นภาพวาดลายเส้นให้วาดบนกระดาษขาวโดยใช้หมึกดำให้สะอาดและลายเส้นคมชัด ความยาวของเนื้อเรื่องภาพประกอบ ตาราง และบทคัดย่อภาษาไทย และภาษาอังกฤษรวมเอกสารอ้างอิงไม่ควรเกิน 12-15 หน้า

ส่งต้นฉบับมายังกองบรรณาธิการวารสารรัฐศาสตร์สาส์น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย (Online) มาที่ Email : buddhistlocalgov@gmail.com หรือส่งเข้าระบบออนไลน์ <http://ojs.mbu.ac.th/index.php/MBUPJ>

3. รายละเอียดขนาดตัวอักษรและรูปแบบการพิมพ์

ส่วนประกอบของบทความ	รูปแบบการพิมพ์	ขนาดตัวอักษร	ลักษณะตัวอักษร
ชื่อบทความ	กลางหน้ากระดาษ	18	ตัวหนา
ชื่อผู้แต่ง	ชิดขวา	16	ตัวธรรมดา
บทคัดย่อ -ภาษาไทย -ภาษาอังกฤษ	กลาง หน้ากระดาษ	18	หัวข้อตัวหนา เนื้อหาตัวปกติ
หัวข้อแบ่งตอน	ชิดซ้าย	18	ตัวหนา
หัวข้อย่อย	ใช้หมายเลข	16	ตัวปกติ

เนื้อหาบทความ	-	16	ตัวปกติ
การเน้นความในบทความ	-	16	ตัวปกติ
ข้อความในตาราง	-	16	ตัวปกติ
บรรณานุกรม	ขีดซ้าย	16	ตัวหนา
ภาพประกอบ / คำอธิบายใต้ภาพ	กลาง หน้ากระดาษ	16	ปกติ

ตัวอักษร TH Sarabun ขนาด 16 เว้นขอบด้านบน / ขอบด้านซ้าย 1.5 นิ้ว เว้นขอบด้านล่าง / ขอบด้านขวา 1 นิ้ว

4. ชื่อผู้เขียน

ระบุชื่อ – นามสกุลจริง (ทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ) โดยวางไว้ทางขวามือใต้ชื่อของบทความ
ระบุ สาขาวิชา/ภาควิชา คณะ สถาบัน และ e-mail ตามลำดับ (ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ)

5. บทคัดย่อ

บทความภาษาไทยต้องมีบทคัดย่อทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษโดยใช้บทคัดย่อภาษาอังกฤษก่อนบทคัดย่อภาษาไทย และจำนวนคำ 300-500 คำ

บทความภาษาอังกฤษต้องมีบทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยใช้บทคัดย่อภาษาไทยก่อนบทคัดย่อภาษาอังกฤษ และจำนวนคำไม่เกิน 300-500 คำ

ท้ายบทคัดย่อให้ผู้เขียนกำหนดคำสำคัญ (Keywords) สำหรับคำดัชนีเป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ 3-5 คำ

6. เกณฑ์การพิจารณาบทความ

1. กองบรรณาธิการวารสารพิจารณาคัดเลือกคุณภาพบทความ และ/หรือปรับแก้ตามความเหมาะสมก่อนส่งผู้ทรงคุณวุฒิ

2. ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 2 คน เป็นผู้พิจารณาเนื้อหาสาระ ตรวจสอบความถูกต้อง และคุณภาพทางวิชาการของบทความและเห็นชอบให้ตีพิมพ์ทั้ง 2 คน กรณีผู้ทรงคุณวุฒิเห็นชอบ 1 ใน 2 คน ทางกองบรรณาธิการวารสารฯ จะแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิเพิ่มเติมอีก จำนวน 1 คน (และในส่วนของผู้ทรงคุณวุฒิที่แต่งตั้งเพิ่มขึ้นผู้เขียนบทความต้องเป็นผู้รับผิดชอบค่าตอบแทนผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 1,000 บาท) และบทความที่จะได้รับการตีพิมพ์จะต้องผ่านความเห็นชอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ 2 ใน 3 คน กรณีเมื่อเสนอบทความต่อผู้ทรงคุณวุฒิแล้วไม่ว่าผลจะเป็นอย่างไร ผู้เขียนบทความประสงค์จะไม่ตีพิมพ์ในวารสาร ผู้เขียนบทความจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบค่าตอบแทนของผู้ทรงคุณวุฒิ ท่านละ 1,000 บาท

3. กองบรรณาธิการวารสารจะไม่คืนต้นฉบับให้กับเจ้าของบทความในทุกรณี

7. ประเภทของบทความที่รับพิจารณา

บทความวิชาการ บทความวิชาการวิจัย บทความปริทัศน์ และหรือบทวิจารณ์หนังสือ

8. หลักการอ้างอิง

ให้ใช้ “ระบบฝังใน” และตัวเลขให้ใช้ “ตัวเลขอารบิก” ที่เป็นสากล

9. เขียนตามแบบที่กำหนดไว้

9.1 บทความวิชาการ

แบบการเขียน “บทความวิชาการ” เพื่อลงพิมพ์ในวารสาร
วารสารรัฐศาสตร์สารสัน มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย(Online)

ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย).....

ชื่อเรื่อง (ภาษาอังกฤษ).....

ชื่อ – สกุล ผู้แต่ง (ภาษาไทย) 1

ชื่อ – สกุล ผู้แต่ง (ภาษาอังกฤษ) 1

ต้นสังกัด/หน่วยงาน¹ภาษาอังกฤษ (ต้นสังกัด/หน่วยงาน)¹

Email :

บทคัดย่อ

.....
.....(บอกวิธีวิจัย).....ผลการวิจัยพบว่า.....
.....

คำสำคัญ :;;; (3 – 5 คำ)

ABSTRACT

.....
.....
.....

Keywords :;;;(3 – 5 คำ)

1. บทนำ

(พิมพ์รายละเอียด).....

.....
.....
.....

2. เนื้อหา : ในส่วนนี้ การอ้างอิงในเนื้อเรื่องให้ใช้แบบนาม-ปี (Name-Year) ระบุชื่อ-นามสกุล ผู้แต่งปีที่พิมพ์เอกสารและหน้าไว้ข้างหน้าหรือข้างหลังข้อความนั้นก็ได้ เช่น กุลธิดา ท้วมสุข (2548 : 16) กุลธิดา ท้วมสุข (2548) หรือ (กุลธิดา ท้วมสุข, 2548) (กุลธิดา ท้วมสุข, 2548 : 16)

2.1.

- 2.2.
 2.3.
 2.4.
 ฯลฯ

3. สรุป

(พิมพ์รายละเอียด).....

4. บรรณานุกรม

.....
(เฉพาะที่มีอ้างอิงในบทความวิชาการเท่านั้น)

9.2 บทความวิจัย

แบบการเขียน “บทความวิจัย” เพื่อลงพิมพ์ในวารสาร
 วารสารรัฐศาสตร์สารสัน มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย(Online)

เรื่อง (ภาษาไทย).....
 ชื่อเรื่อง (ภาษาอังกฤษ).....

ชื่อ – สกุล ผู้แต่ง (ภาษาไทย) 1
 ชื่อ – สกุล ผู้แต่ง (ภาษาอังกฤษ) 1
 ตันสังกัด/หน่วยงาน¹
 ภาษาอังกฤษ (ตันสังกัด/หน่วยงาน)¹
 Email :

บทคัดย่อ

.....
(บอกวิธีวิจัย).....ผลการวิจัยพบว่า.....

คำสำคัญ :;;; (3 – 5 คำ)

ABSTRACT

Keywords :;;; (3 – 5 คำ)

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

.....(ความยาวประมาณ 2/3หน้ากระดาษ A4)

2. โจทย์วิจัย(ถ้ามี)

2.1

2.2

3. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

3.1 เพื่อ

3.2 เพื่อ.....

4. สมมุติฐานการวิจัย (ถ้ามี)

4.1

4.2

5. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

5.1

5.2

6. วิธีดำเนินการวิจัย

.....(ความยาวประมาณ 1/2

หน้ากระดาษ A4)

7. ผลการวิจัย

มีตาราง/รูปภาพ/แผนภูมิประกอบ ถ้าวิจัยเชิงคุณภาพให้ใส่รูปภาพ 1-2 รูป (ความยาวประมาณ 2-3 หน้ากระดาษ A4)

8. อภิปรายผลการวิจัย

.....
(ความยาวประมาณ 1/3 หน้ากระดาษ A4)

9. ข้อเสนอแนะ

.....

10. บรรณานุกรม

.....
(เฉพาะที่มีอ้างอิงในบทความวิจัยเท่านั้น)

การอ้างอิงและการเขียนเอกสารอ้างอิงส่วนท้ายเล่ม

การระบุแหล่งที่มาของข้อมูล 1) ในเนื้อเรื่องให้ใช้วิธีการอ้างอิงในส่วนเนื้อเรื่องแบบนามปี (author-date in text citation) โดยระบุ ชื่อผู้แต่งและปีพิมพ์ของเอกสารไว้ข้างหน้าหรือข้างหลังข้อความที่ต้องการอ้างอิง เพื่อบอกแหล่งที่มาของข้อความนั้น และระบุเลขหน้าเอกสารอ้างอิงในกรณียกข้อความมาทั้งหมด 2) การอ้างอิงส่วนท้ายเล่ม โดยรวบรวมรายการเอกสารทั้งหมดที่ผู้เขียนได้ใช้อ้างอิงในการเขียนผลงานนั้นๆ จัดเรียงรายการตามลำดับอักษรชื่อผู้แต่ง ภายใต้วลี “บรรณานุกรม” สำหรับผลงานวิชาการภาษาไทย หรือ “Reference” สำหรับผลงานวิชาการภาษาอังกฤษ โดยใช้รูปแบบการอ้างอิงแบบ APA (American Psychological Association) ดังปรากฏในตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างเบื้องต้น

1. หนังสือ

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). **ชื่อหนังสือ**. (ครั้งที่พิมพ์-ถ้ามี). สถานที่พิมพ์ : สำนักพิมพ์.

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). **จิตวิทยาการบริหารงานบุคคล**. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). **จิตวิทยาการบริหารงานบุคคล**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.

2. วารสาร

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อบทความ. **ชื่อวารสาร**. ระบุเลขของปีที่(ระบุเลขของฉบับที่). ระบุเลขหน้าแรก-หน้าสุดท้ายของบทความเรื่องนั้นๆ.

นัฐธยา พิพัฒน์นราธ, นิษฐ์วดี จิรโรจน์ภิญโญ. (2561). การบริหารจัดการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนเอกชนในกรุงเทพมหานคร. **วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณ์**. 5(1). 223-240.

3. วิทยานิพนธ์/รายงานวิจัย

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อวิทยานิพนธ์. (ระดับปริญญาของวิทยานิพนธ์). ชื่อสถาบันการศึกษา. สถานที่พิมพ์
 ตัวอย่างเช่น

รัศมี สีหะนัน. (2551). **การประเมินสมรรถนะความเป็นครูของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานีเขต 3**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและประเมินผล. อุบลราชธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

4. เอกสารที่ไม่ได้ตีพิมพ์เผยแพร่

ชื่อผู้จัดประชุม. (ปีที่พิมพ์). ชื่อรายงานการประชุม. เมืองที่พิมพ์-ถ้ามี : สำนักพิมพ์-ถ้ามี.

5. สื่ออิเล็กทรอนิกส์/เว็บไซต์

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่เผยแพร่). ชื่อเรื่องที่ปรากฏในเว็บ. สืบค้นเมื่อระบุวันที่เดือนปี. จากชื่อเจ้าของเว็บไซต์ :

<http://xxxxxx>

เสาวรัจ รัตนคำฟู.(2563). วิกฤตโควิด-19 รัฐต้องเร่งลดช่องว่างดิจิทัล เพื่อความเท่าเทียมในห้องเรียนออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 5 กันยายน 2563. จาก <https://tdri.or.th/2020/04/digital-divide-online-education-inequalities/>

จริยธรรมการตีพิมพ์บทความ
วารสารรัฐศาสตร์สาส์น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย(Online)
(MBU Political Science Journal(Online))
ISSN : 2774-1001 (Online)

วารสารรัฐศาสตร์สาส์น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย(Online) ดำเนินงานโดยหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ให้ความสำคัญกับการรักษามาตรฐานด้านจริยธรรมในการตีพิมพ์เผยแพร่บทความ ดังนั้น จึงกำหนดให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต้องปฏิบัติตามหลักการและมาตรฐานด้านจริยธรรมในการตีพิมพ์อย่างเคร่งครัด ดังนี้

1. บทบาทหน้าที่ของบรรณาธิการและกองบรรณาธิการในวารสารรัฐศาสตร์สาส์น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย(Online)

1.1 บรรณาธิการและกองบรรณาธิการมีหน้าที่พิจารณาและตรวจสอบบทความที่ส่งมาเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารทุกบทความ โดยพิจารณาความสอดคล้องของเนื้อหาบทความกับเป้าหมายและขอบเขตของวารสาร รวมถึงตรวจสอบคุณภาพของบทความตามกระบวนการประเมินคุณภาพบทความก่อนการตีพิมพ์

1.2 บรรณาธิการและกองบรรณาธิการต้องใช้หลักการในพิจารณาบทความโดยอ้างอิงเหตุผลทางวิชาการเป็นหลัก และต้องไม่มีอคติต่อผู้นิพนธ์บทความและเนื้อหาบทความที่พิจารณาไม่ว่าจะด้วยกรณีใดๆ ทั้งสิ้น

1.3 บรรณาธิการและกองบรรณาธิการต้องไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับผู้นิพนธ์บทความหรือผู้ทรงคุณวุฒิที่ตรวจประเมินบทความ ไม่ว่าจะเป็นโยบายในเชิงธุรกิจหรือในการนำไปเป็นผลงานทางวิชาการของตนเอง

1.4 บรรณาธิการและกองบรรณาธิการต้องไม่ปิดกั้น เปลี่ยนแปลง หรือแทรกแซงข้อมูลที่ใช้แลกเปลี่ยนระหว่างผู้ทรงคุณวุฒิที่ตรวจประเมินบทความและผู้นิพนธ์บทความ

1.5 บรรณาธิการและกองบรรณาธิการต้องปฏิบัติตามกระบวนการและขั้นตอนต่างๆ ของวารสารอย่างเคร่งครัด

2. บทบาทหน้าที่ของผู้นิพนธ์บทความในวารสารรัฐศาสตร์สาส์น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย(Online)

2.1 บทความที่ผู้นิพนธ์ส่งมาเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารต้องเป็นบทความที่ไม่เคยตีพิมพ์หรือเผยแพร่ที่ไหนมาก่อน

2.2 ผู้นิพนธ์บทความต้องทำการอ้างอิงให้ถูกต้องทุกครั้งเมื่อนำผลงานของผู้อื่นมานำเสนอหรืออ้างอิงประกอบในเนื้อหาบทความของตนเอง และต้องไม่คัดลอกผลงานของผู้อื่น

2.3 หากผลงานทางวิชาการของผู้นิพนธ์เกี่ยวข้องกับการใช้สัตว์ ผู้เข้าร่วม หรืออาสาสมัคร หรือผลการวิจัยมีประเด็นที่เปราะบางต่อผู้ให้ข้อมูล ผู้นิพนธ์ควรดำเนินการตามหลักจริยธรรม ปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด รวมถึงต้องได้รับความยินยอมก่อนการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลหรือแสดงเอกสารที่เกี่ยวข้อง เช่น หนังสือรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ หรือในสัตว์ ทดลองประกอบด้วยทุกครั้ง

2.4 ผู้นิพนธ์บทความต้องยินยอมโอนลิขสิทธิ์ให้แก่วารสารรัฐศาสตร์สาส์น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย(Online) ก่อนการตีพิมพ์ และไม่นำผลงานไปเผยแพร่หรือตีพิมพ์กับแหล่งอื่นๆ หลังจากที่ได้รับการตีพิมพ์กับวารสารรัฐศาสตร์สาส์น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย แล้ว

2.5 ชื่อผู้นิพนธ์ที่ปรากฏในบทความต้องเป็นผู้ที่มีส่วนในบทความนั้นๆ จริง

3. บทบาทหน้าที่ของผู้ทรงคุณวุฒิที่ประเมินบทความ

3.1 ผู้ทรงคุณวุฒิที่ประเมินบทความต้องไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับผู้นิพนธ์บทความ การพิจารณาคุณภาพของบทความต้องคำนึงถึงคุณภาพของบทความเป็นหลัก และพิจารณาบทหลักการและเหตุผลทางวิชาการโดยปราศจากอคติหรือความขัดแย้งส่วนตัว

3.2 ผู้ทรงคุณวุฒิที่ประเมินบทความต้องตระหนักว่าตนเองเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญ มีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาของบทความที่รับประเมินอย่างแท้จริง

3.3 ผู้ทรงคุณวุฒิที่ประเมินบทความต้องไม่แสวงหาประโยชน์จากบทความที่ตนเองได้ทำการประเมิน

3.4 หากผู้ทรงคุณวุฒิที่ประเมินบทความได้ตรวจสอบแล้วพบว่าบทความที่รับประเมิน เป็นบทความที่คัดลอกผลงานชิ้นอื่นๆ ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความต้องแจ้งให้บรรณาธิการทราบทันที พร้อมแสดงหลักฐานประกอบที่ชัดเจน

3.5 ผู้ทรงคุณวุฒิที่ประเมินบทความต้องรักษาระยะเวลาประเมินตามกรอบเวลาประเมินที่วารสารรัฐศาสตร์สาส์น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย(Online) กำหนดรวมถึงไม่เปิดเผยข้อมูลของบทความให้ผู้อื่นได้รับ

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ถนนเลียงเมือง ตำบลดงลาน อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด 45000
โทรศัพท์ 0-4351-8364, 0-4351-6076 โทรสาร 0-4351-4618
www.rec.mbu.ac.th